

รายงาน
เรื่อง
นโยบายและยุทธศาสตร์
การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
ของประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำรายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง *ธุรกิจการศึกษานานาชาติ* ขึ้น เพื่อศึกษาแนวคิด วิธีการ และยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศต่างๆที่เป็นผู้นำในตลาดการศึกษานานาชาติ และได้จัดให้มีการสัมมนาเพื่อกำหนดแนวทางและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลที่จะสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการขององค์การการค้าโลก

หลังจากการสัมมนา สำนักงานฯ ได้จัดให้มีการประชุมผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำ (ร่าง) กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทยขึ้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาและการลงทุนทางการศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้นำไปพิจารณากำหนดใน (ร่าง) แนวทางการดำเนินการส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

รายงานฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดย ตอนที่ 1 นำเสนอรายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง *ธุรกิจการศึกษานานาชาติ* ตอนที่ 2

379.32 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
 ส 691 น นโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
 ของประเทศไทย / ร.ท.หญิงวันทนี ไทยเที่ยง.
 กรุงเทพฯ : สกศ. 2544.
 174 หน้า
 ISBN : 974-241-340-1
 1. การศึกษานานาชาติ - ไทย. 2. นโยบายและ
 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษา-ไทย. 3. ชื่อเรื่อง

นโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย

โดย ร.ท.หญิง วันทนี ไทยเที่ยง

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 51 / 2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2544

จำนวน 1,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มงานรายงานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถ.สุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2431, 2433, 2527

โทรสาร : 0 2669 7736

Web Site : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด

78/198-200 หมู่ 5 โครงการอินทราวิ

ถนนพระยาสุเรนทร์ (ซอยรามอินทรา 109)

แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กทม. 10510

โทรศัพท์ : 0-2919-1481, 0-2919-1489

โทรสาร : 0-2919-1507

(4)

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ การศึกษานานาชาติของประเทศไทย และตอนที่ 3 นำเสนอ (ร่าง) กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของ ประเทศไทย

สำนักงานฯ ขอขอบคุณวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทยมา ณ โอกาสนี้

๕๖ และ —
๗ —————

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ตุลาคม 2544

(5)

สารบัญ

คำนำ	(3)
ตอนที่ 1	
รายงานการสังเคราะห์เอกสาร เรื่อง ธุรกิจการศึกษานานาชาติ	1
บทที่ 1 บทนำ	2
1.1 ความเป็นมา	2
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	5
1.4 วิธีดำเนินการ	5
บทที่ 2 การค้าระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษา และวิชาชีพ	6
2.1 ลักษณะ ขอบข่าย และความเติบโตของการค้า ระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและ วิชาชีพ	6
2.2 ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ บริการการศึกษาและวิชาชีพ	10
2.2.1 ข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน	11
1) ข้อตกลงวอชิงตัน	12

(6)

2) สนธิสัญญาการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือ	13
3) ข้อตกลงข้ามชาติแห่งทสมานีเย	16
4) สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	18
2.2.2 ผลกระทบต่อวิชาชีพต่างๆ	19
2.3 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	23
1) การปฏิรูปกฎระเบียบ	23
2) การเตรียมการด้านวิชาชีพ	23
3) ความสามารถด้านวิชาชีพ	24
4) การศึกษาต่อเนื่อง	25
5) การประกันคุณภาพ	25
2.4 บทสรุป	26
บทที่ 3 ธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาของประเทศต่างๆ	27
3.1 สหรัฐอเมริกา	27
3.2 แคนาดา	30
3.3 อังกฤษ	31
3.4 ออสเตรเลีย	34
3.5 นิวซีแลนด์	37
3.6 สิงคโปร์	39

(7)

3.7 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง	41
3.8 บทสรุป	43
บทที่ 4 การแข่งขันในเชิงธุรกิจระหว่างประเทศด้านบริการการศึกษา: กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	45
บทที่ 5 ปัจจัยและยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและฝึกอบรม	67
5.1 ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรม	67
1) การขยายตัวของธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรม	67
2) ความต้องการขยายส่วนแบ่งการตลาด	69
3) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ลดลง	71
4) การลดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล	72
5.2 ยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรม	72
1) ยุทธศาสตร์การตลาด	72
2) ยุทธศาสตร์การสร้างภาคีความร่วมมือแบบหุ้นส่วน	75

(8)

5.3	ข้อคิดสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา	83
1)	แรงจูงใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	83
2)	การเปลี่ยนแปลงภายในของสถาบัน	84
3)	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	86
บทที่ 6	การส่งเสริมธุรกิจการศึกษานานาชาติ ในประเทศไทย	91
6.1	การส่งเสริมด้านนโยบาย	91
1)	นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุน	91
2)	มติคณะรัฐมนตรี	92
3)	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	92
6.2	การส่งเสริมด้านความร่วมมือ	93
6.3	นโยบายและกิจกรรมการส่งเสริมการศึกษา นานาชาติระดับอุดมศึกษา	94
บทที่ 7	บทสรุป	99
	บรรณานุกรม	108

(9)

ตอนที่ 2	สรุปการสัมมนา เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์ การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทย	110
1	คำกล่าวเปิดและการบรรยายพิเศษ	111
●	คำกล่าวเปิดการสัมมนา เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์ การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทย โดย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายแพทย์กระแชะ ชนะวงศ์)	111
●	การบรรยายพิเศษ เรื่อง ทิศทางการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติ ของประเทศไทย โดย ผู้แทนทางการค้าไทย (นายประจวบ ไชยสาส์น)	114
2	การอภิปรายนำ	118
	สรุปการอภิปรายนำ โดย ศาสตราจารย์ ดร. จีระ หงส์ลดารมภ์ เลขาธิการมูลนิธิทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ	119
	สรุปการอภิปรายนำ โดย ดร. ชวลิต หมื่นนุช เลขาธิการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่ง ประเทศไทย	121

3 การอภิปรายและการประชุมกลุ่มย่อย	126
ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะจากการอภิปราย	126
ส่วนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย	135
กลุ่มที่ 1 : นโยบายและยุทธศาสตร์	
การดำเนินธุรกิจการศึกษา	
นานาชาติ ระดับการศึกษา	
ขั้นพื้นฐาน	135
กลุ่มที่ 2 : นโยบายและยุทธศาสตร์	
การดำเนินธุรกิจการศึกษา	
นานาชาติ ระดับอุดมศึกษา	137
ตอนที่ 3	
ร่าง กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริม	
การศึกษานานาชาติของประเทศไทย	140
ภาคผนวก	151
● รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา	152
● รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนด	
กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริม	
การศึกษานานาชาติของประเทศไทย	170

ตอนที่ 1

รายงานการสังเคราะห์เอกสาร

เรื่อง

ธุรกิจการศึกษานานาชาติ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทางด้านเศรษฐกิจ สังคม อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสมัยใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้านการเรียนรู้และการพัฒนามากขึ้น และโดยที่ความรู้และการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประชากร และสร้างสมรรถนะ ในการแข่งขันของประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการ พัฒนาประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็น กฎหมายการศึกษาที่สำคัญยิ่ง ได้ชี้ให้เห็นกระบวนการใหม่ในการ จัดการศึกษาที่มุ่งให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับสภาพการณ์ในอนาคตที่การจัดการศึกษามีใช่เป็น เรื่องการจัดการของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว และการจัดการศึกษาจะ ต้องมีหลายรูปแบบเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลง ในอนาคตได้

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน การที่ รัฐได้มีแนวนโยบายที่จะให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐออกนอกกรอบ

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยอิสระ มีความ คล่องตัวและมีเสรีภาพทางวิชาการ อย่างไรก็ตามในการออกนอก ครอบงำระบบนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น ซึ่งจะต้อง บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักสูตรที่หลากหลาย และจะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนให้ได้ มาตรฐาน เปรียบเสมือนการผลิตสินค้าเพื่อนำเข้าสู่ตลาดที่มีผู้เรียน เป็นลูกค้าสำคัญ ซึ่งหากสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการได้ตาม เป้าหมายย่อมก่อให้เกิดรายได้และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ซึ่ง หลายสถาบันได้มีความพยายามในการดำเนินการดังกล่าวมาบ้างแล้ว เช่น การเปิดหลักสูตรที่กว้างขึ้นและการเปิดหลักสูตรนานาชาติ ทั้งที่ เป็นของสถาบันเอง และเป็นความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ประเทศเพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น แต่ยังเป็นการดำเนินงานในวงจำกัด

หากมองประเทศอื่นๆแล้ว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีหลาย ประเทศนำการอุดมศึกษาเข้าสู่ธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการ การ ศึกษาและวิชาชีพ มีทั้งที่ได้ดำเนินการมานานและที่กำลังเริ่มเข้ามาสู่ ตลาดการศึกษาระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศต่างๆเหล่านี้สามารถ สร้างรายได้จำนวนมหาศาลในแต่ละปี และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งใน ตลาดการศึกษาขึ้นทุกขณะ โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมหลายประการ อาทิ การสร้างความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศภาคบริการ การ เปิดเขตการค้าเสรี และความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการที่หลายประเทศได้พยายามปรับปรุง คุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ประเทศไทยซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศภาคีสมาชิกขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในระดับนานาชาติและระดับภูมิภาค กำลังดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง และมีแนวนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินงานโดยอิสระ รวมทั้งมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติในสถาบันการศึกษาต่างๆหลายสถาบัน ประเด็นการนำการศึกษาเข้าสู่ตลาดการค้าระหว่างประเทศอย่างจริงจังเช่นประเทศอื่นๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะก้าวต่อไป ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลด้านการศึกษาแล้วยังเป็นการป้องกันเงินตราไหลออกนอกประเทศในยุควิกฤตเศรษฐกิจและยังเป็นการสร้างรายได้เข้าประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานนโยบายและวางแผนการศึกษาระดับชาติ จึงได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษานานาชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและวิชาชีพของประเทศต่างๆ
- 2) เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาในระดับนานาชาติของประเทศไทยต่อไป

1.3 ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลของประเทศผู้นำการส่งออกการศึกษาระหว่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา ซึ่งรวมทั้งของประเทศไทย

1.4 วิธีดำเนินการ

มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) สืบค้นข้อมูลรวมทั้งผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการบริการการศึกษาระหว่างประเทศ
- 2) รวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการสร้างความเป็นนานาชาติของประเทศต่างๆ 8 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับประเทศไทย

บทที่ 2

การค้ำระหว่างประเทศภาคบริการ
การศึกษาและวิชาชีพ2.1 ลักษณะ ขอบข่าย และความเติบโตของธุรกิจ
ระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและ
วิชาชีพ

ศูนย์การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา (Center for Educational Research and Innovation) ขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) ได้มอบหมายให้ศาสตราจารย์ จอห์น อาร์ มาเลีย แห่งมหาวิทยาลัยแบรนดอน รัฐแมนิโทบา ประเทศแคนาดา ศึกษาวิจัยเรื่องธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและวิชาชีพ ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะขอบเขตและความเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและวิชาชีพ เพื่อเป็นข้อคิดสำหรับวงการอุดมศึกษาและวิชาชีพ รายงานฉบับนี้ได้ดำเนินการแล้วเสร็จประมาณต้นปี 2541 โดยได้อ้างถึง ไมล์ (2538) ผู้เขียนเอกสารเรื่อง Services : The Independent Economy เกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจบริการของประเทศญี่ปุ่นในภาคพื้นยุโรป ซึ่งได้เสนอต่อที่ประชุมโครงการวิจัยนโยบายด้านวิศวกรรม

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไมล์ได้กล่าวถึงธุรกิจภาคบริการ ซึ่งจัดเป็นการค้าภาคที่สามของธุรกิจการค้าตามแบบดั้งเดิมที่ถือว่ามีสามภาค โดยธุรกิจภาคแรกหรือเรียกว่าภาคปฐมภูมิหมายถึงธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุดิบ เช่น ธุรกิจเหมืองแร่และเกษตรกรรม ภาคที่สองคือภาคทุติยภูมิเป็นการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้า สิ่งก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน และการนำมาเป็นประโยชน์ใช้สอย (เช่น น้ำ และไฟฟ้า) และธุรกิจภาคที่สามหรือตติยภูมิ คือการนำวัตถุดิบของมาใช้ประโยชน์เพื่อการบริการ หรือการบริการมนุษย์ หรือการบริการในเชิงสัญลักษณ์ เช่น บริการข้อมูลสารสนเทศ

ไมล์ ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า ในปัจจุบันธุรกิจภาคบริการกำลังมีบทบาทนำในด้านการจ้างงาน โดยตลอดทศวรรษระหว่าง พ.ศ. 2528 - 2537 ธุรกิจภาคบริการได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวมไปถึงการบริการส่วนบุคคล (ซึ่งรวมถึงงานบริการทางวิชาชีพทางธุรกิจ การติดต่อสื่อสารและทางเทคนิค) ได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน

ในช่วงทศวรรษระหว่าง พ.ศ. 2523-2532 การลงทุนในธุรกิจภาคบริการมีประมาณกึ่งหนึ่งของการลงทุนจากต่างประเทศ โดยประมาณว่า ในภาพรวมทั้งโลก การบริการเพิ่มอัตราส่งออกจากร้อยละ 18 ในปี 2528 เป็นร้อยละ 21 ในปี 2534 และในปี 2537 ธุรกิจภาคบริการในสหรัฐอเมริกาที่มีปริมาณคิดเป็นร้อยละ 66.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และในปีถัดมาธุรกิจที่มีฐาน

บริการส่วนใหญ่ในอเมริกาต่างดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ โดยเป็นบริการด้านวิชาชีพร้อยละ 19 และบริการทางการศึกษา ร้อยละ 11 ของกำไรดุลการค้า (ภาคบริการ) จำนวน 61,000 ล้านดอลลาร์หรือประมาณ 2,745,000 ล้านบาท

สำนักงานสถิติแห่งชาติของออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) รายงานข้อมูลเกี่ยวกับดุลการค้าชำระเงินไว้ว่า สำหรับบริการด้านวิชาชีพนั้น ยอดรายรับในปี 2534/2535 เป็นเงิน 233 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย* หรือประมาณ 5,592 ล้านบาท ส่วนในปี 2538/2539 เพิ่มขึ้นเป็น 345 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 8,280 ล้านบาท

สำหรับรายจ่ายในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ลดลงจาก 375 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 9,000 ล้านบาท เหลือ 317 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 7,608 ล้านบาท แสดงให้เห็นยอดกำไรเป็นจำนวน 28 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 672 ล้านบาท สำหรับด้านการบัญชีและการตรวจสอบบัญชีนั้น รายรับเพิ่มขึ้นจาก 14 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 336 ล้านบาท เป็นจำนวน 21 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 504 ล้านบาท

สำหรับบริการด้านกฎหมาย เพิ่มขึ้นจาก 93 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 2,232 ล้านบาท เป็น 173 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 4,152 ล้านบาท ในระหว่างปี 2530/2531

* อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย เท่ากับ 24 บาท

และ 2538/2539 การส่งออกบริการวิชาชีพด้านกฎหมายเพิ่มขึ้นจาก 74 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 1,776 ล้านบาท เป็น 173 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 4,152 ล้านบาท ซึ่งออสเตรเลียได้ประโยชน์จากการเกินดุลการค้าในแต่ละปีดังกล่าวอยู่ระหว่าง 51 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 1,224 ล้านบาท ถึง 98 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 2,352 ล้านบาท

ในปี 2537 วารสาร Intelligent Exports ได้กล่าวถึงการปฏิวัติเงียบในธุรกิจภาคบริการ โดยรายงานว่าธุรกิจภาคบริการในประเทศออสเตรเลียมีสัดส่วนร้อยละ 70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีการใช้แรงงานถึงร้อยละ 80 ของแรงงานทั้งหมดและส่งออกได้ถึงร้อยละ 20 จากการสำรวจผู้ส่งออกธุรกิจบริการจำนวนกว่า 1,300 ราย แสดงให้เห็นว่าธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์เป็นการส่งออกสูงสุด ตามมาด้วยธุรกิจด้านการศึกษาและการฝึกอบรมซึ่งมีมูลค่าการส่งออกจำนวน 1,200 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 28,880 ล้านบาทในปี 2536

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่สามารถหารายละเอียดข้อมูลของธุรกิจภาคบริการในระดับนานาชาติได้ครบถ้วน ซึ่งมีปัญหา มาจากการแบ่งประเภทและการเก็บข้อมูลของธุรกิจบริการด้านการศึกษาและวิชาชีพ

2.2 ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Agreements) ที่เกี่ยวกับบริการการศึกษาและวิชาชีพ

ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศในธุรกิจภาคบริการด้านวิชาชีพและการศึกษาได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันมีผลมาจากการจัดทำข้อตกลงทางการค้าเมื่อไม่นานมานี้ (ประมาณ 30 ฉบับ) ยกตัวอย่าง เช่น ในทวีปอเมริกาเหนือ การค้าในภาคบริการด้านวิชาชีพเริ่มเป็นที่รู้จักในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างแคนาดาและสหรัฐอเมริกา ปี 2541 (Canada-U.S. Free Trade Agreement หรือ FTA) และต่อมาใน NAFTA หรือข้อตกลงการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือปี 2537

ในประเทศออสเตรเลียมีข้อตกลงทางการค้าเพื่อความสัมพันธอันใกล้ชิดยิ่งขึ้นทางเศรษฐกิจระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ พ.ศ. 2516 (1983 Australia - New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement) ทำให้จำเป็นต้องจัดทำข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreement : MRA) ซึ่งจัดทำขึ้นในปี 2539 และสมาคมอาเซียน คาดหวังจะให้ธุรกิจบริการด้านวิชาชีพได้รับการผ่อนผันให้มีเสรีมากขึ้นภายในสิ้นปี 2541

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าภาคบริการ หรือ GATS (General Agreement on Trade in Services) ได้จัดทำร่างข้อตกลงพหุภาคีที่มีผลบังคับใช้เป็นครั้งแรก โดยครอบคลุมการค้าในการลงทุนด้านธุรกิจบริการ ซึ่งต่อมาองค์การการค้าโลก (World Trade

Organization : WTO) ได้ตั้งคณะทำงานด้านบริการวิชาชีพขึ้น (Working Party on Professional Services : WPPs) และ OECD ได้จัดการประชุมเพื่อนำไปสู่เสรีภาพในบริการด้านวิชาชีพ

ในการดำเนินงานของคณะทำงานด้านบริการวิชาชีพขององค์การการค้าโลกได้ให้ความสำคัญอันดับแรกต่อวิชาชีพด้านบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ (1) เพื่อจัดทำระเบียบปฏิบัติหลายฝ่ายเกี่ยวกับคุณสมบัติ กระบวนการ มาตรฐานทางเทคนิค และข้อกำหนดในการขอใบอนุญาต (2) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของกิจการระหว่างประเทศในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานระหว่างประเทศร่วมกัน และ (3) เพื่อสร้างแนวทางสำหรับการรับรองความรู้ความสามารถ

2.2.1 ข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements: MRA)

เมื่อไม่กี่ปีมานี้ ข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน (MRA) เป็นที่นิยมมากกว่าวิธีอื่นในการแก้ปัญหา การเทียบวิชาชีพ และในเรื่องการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งได้มีการจัดทำข้อตกลงดังกล่าวนี้มาแล้วจำนวนหนึ่ง และกำลังจัดทำอีกหลายฉบับ ข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกันมีความหลากหลายทั้งในด้านขนาดและขอบข่าย การจัดทำ MRA นี้สามารถทำได้ทั้งระหว่างองค์การวิชาชีพระหว่างประเทศต่างๆ รวมทั้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่รวมตัวกันในภูมิภาค ซึ่งวิธีการเช่นนี้มีผลต่อวิชาชีพและการอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง

1) ข้อตกลงวอชิงตัน (The Washington Accord)

ข้อตกลงวอชิงตันเป็นหนึ่งในตัวอย่างแรกของข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน ซึ่งเป็นข้อตกลงขององค์กรด้านวิศวกรรมจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ไอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา และแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันในกลไกการรับรองวิทยฐานะของประเทศเหล่านี้ โดยกลไกต่างๆ เหล่านี้จะจำกัดอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือวิศวกรรมศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามประเทศภาคีในข้อตกลงต่างกำหนดวิธีดำเนินงานของตนเองในด้านการประกันคุณภาพ สำหรับการเข้าเรียนต่อในระดับหลังปริญญาตรี รวมทั้งการยอมรับความสามารถทางวิชาชีพตามข้อตกลงนั้น แนวการดำเนินงานดังกล่าว การส่งคณะผู้สังเกตการณ์ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงและการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อกันจะช่วยดูแลในเรื่องคุณภาพ ข้อตกลงดังกล่าวมิได้รวมถึงการยอมรับคุณวุฒิทางวิชาชีพ (professional qualifications) ซึ่งแตกต่างไปจากคุณวุฒิทางด้านวิชาการ (academic qualifications) อย่างไรก็ตาม ได้มีข้อเสนอแนะจากคณะทำงานชุดหนึ่งว่า เมื่อเป็นเช่นนี้อาจมีข้อตกลงร่วมกันด้านคุณวุฒิทางวิชาชีพ โดยแยกเป็นอีกข้อตกลงหนึ่งต่างหากออกไป

สหพันธ์สมาคมวิศวกรรมแห่งชาติของยุโรป (The European Federation of National Engineering Associations : FEANI) เป็นตัวแทนสมาคมวิศวกรรมแห่งชาติ 58 แห่งจาก 22 ประเทศที่กำลัง

เข้าเป็นภาคีในข้อตกลงวอชิงตัน ในเดือนมกราคม 2540 ได้มีการประชุมของคณะทำงาน 2 กลุ่ม และตกลงกันในหลักการและกระบวนการที่จะนำไปสู่การจัดทำระดับการเทียบความสามารถทางวิชาชีพสำหรับวิศวกรที่มีประสบการณ์ผู้ประสงค์จะทำงานในต่างประเทศ

ข้อตกลงวอชิงตันนอกจากจะมีบทบาทที่สำคัญในภารกิจต่างๆ แล้ว คณะกรรมการการรับรองวิทยฐานะด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S.A. Accreditation Board for Engineering and Technology : ABET) ได้ร่วมมือกับสภาผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมและการสำรวจแห่งชาติ (National Council for Examiners for Engineering and Surveying : NCEES) และสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรแห่งชาติ (National Society of Professional Engineers : NSPE) ในการจัดตั้งสภาการดำเนินงานด้านวิศวกรรมนานาชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (United States for International Engineering Practice : USCIEP) ขึ้น

2) สนธิสัญญาการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือ (NAFTA)

นับแต่สนธิสัญญาการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ปี 2537 สมาคมวิชาชีพต่างๆ ได้จัดตั้งคณะทำงานไตรภาคีด้านวิชาชีพต่างๆ ขึ้น (สถิติศาสตร์ การบัญชี เกษตรศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ กฎหมาย แพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา และสัตว-

แพทยศาสตร์) เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน การดำเนินงานด้านวิชาชีพดังกล่าวมีความก้าวหน้าแตกต่างกันไป กล่าวคือในด้านสถาบันตยกรรรมมีความก้าวหน้ามากที่สุด ส่วนในด้านบัญชี องค์กรนักการบัญชีแห่งประเทศไทย (Canadian Chartered Accountants) ได้จัดทำสัญญากับองค์กรนักการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (U.S.Chartered Public Accountants) ส่วนสมาคมนักบัญชีแห่งแคนาดา (The Certified General Accountants Association of Canada) และคณะกรรมการพิจารณาคุณวุฒินานาชาติแห่งสหรัฐอเมริกากำลังพิจารณาทบทวนเรื่องการรับรองคุณวุฒิของนักการบัญชีอยู่ สำหรับด้านเกษตรกรรมได้มีการจัดทำสัญญาเกี่ยวกับมาตรฐานที่มีการยอมรับร่วมกัน (แต่ไม่ใช่เป็น MRA) แล้วในปี 2539 ในด้านทันตกรรมนั้น องค์กรวิชาชีพต่างๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกาและแคนาดาได้จัดทำสัญญาแลกเปลี่ยนกันไว้แล้วเช่นกัน และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างเจรจากับคู่สัญญาเม็กซิกันอยู่ ส่วนด้านกฎหมายได้จัดทำร่างข้อเสนอแนะร่วมกันแล้ว แต่ยังไม่มีการลงนาม

ในสาขาการแพทย์นั้น แม้ว่าจะมีโครงการรับรองคุณวุฒิร่วมกัน (joint accreditation programme) ในระดับปริญญาตรี ระหว่างประเทศแคนาดากับสหรัฐอเมริกา แต่ก็ยังไม่บังเกิดผลอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับด้านพยาบาลที่มีการตั้งคณะทำงาน 4 คณะดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษา การให้ใบอนุญาต/การจดทะเบียน/

การปฏิบัติงาน การให้วุฒิปริญญาตรีด้านความชำนาญพิเศษ และการอนุมัติ/การรับรอง รวมทั้งได้จัดพิมพ์เอกสารเฉพาะเรื่องในเรื่องต่างๆ ที่กล่าวถึง และเรื่องที่เกี่ยวข้องขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ในด้านเภสัชกรรม ได้มีการจัดประชุมไตรภาคีขึ้นหลายครั้งและมีการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อจัดทำข้อตกลง สำหรับสาขาจิตวิทยายังไม่มีการดำเนินงานใดๆ เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะซึ่งกันและกัน และในสาขาสุดท้ายคือสาขาสัตวแพทยศาสตร์ ถึงแม้ว่าจะมีการประสานสัมพันธ์กันอยู่ระหว่างประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา แต่การดำเนินงานเพื่อจัดทำสัญญาความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันยังเป็นไปอย่างเชื่องช้า

ภายใต้ NAFTA วิชาชีพด้านวิศวกรรมเป็นวิชาชีพแรกและวิชาชีพเดียวที่จะมีการจัดทำข้อตกลง โดยจะกำหนดเกณฑ์การยอมรับร่วมกันว่า: (1) จะอาศัยความเป็นกลางและความโปร่งใส เช่น ความรอบรู้และความสามารถในการให้บริการ (2) จะต้องไม่เป็นภาระจนเกินไปเพื่อประกันคุณภาพของบริการ (3) จะไม่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจระหว่างประเทศในด้านบริการ นอกจากนี้ยังได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องประสบการณ์ด้านการศึกษาและคุณสมบัติต่างๆ ที่จำเป็นในการสอบเพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั่วคราว เพื่อปฏิบัติงานในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศเม็กซิโก และหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเกือบทั้งหมด ยกเว้นเพียงหน่วยงานเดียวในประเทศแคนาดาได้ให้สัตยาบรรณในสัญญาฉบับนี้แล้ว

3) ข้อตกลงข้ามชาติแห่งทัสมาเนีย (Trans-Tasman Agreement : TTA)

ข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้อยู่อย่างกว้างขวางที่สุด คือ ข้อตกลงข้ามชาติที่ทัสมาเนีย (TTA) ซึ่งประเทศคู่สัญญาคือนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และรัฐและเขตปกครองของออสเตรเลีย ได้จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2539 โดยรัฐบาลนิวซีแลนด์ รัฐบาลเครือรัฐของออสเตรเลีย และรัฐบาลแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้ให้สัตยาบันแล้ว ขณะนี้รัฐและเขตปกครองอื่น ๆ ของออสเตรเลียกำลังดำเนินการให้สัตยาบัน โดยคาดว่าจะมีออกเป็นกฎหมายในอนาคตอันใกล้

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงข้ามชาติแห่งทัสมาเนีย (TTA) ก็เพื่อนำหลักการการยอมรับซึ่งกันและกันในด้านวิชาชีพต่างๆ ไปสู่ การปฏิบัติ อันได้แก่ การดูแลด้านสาธารณสุขและความปลอดภัย รวมทั้งสภาพแวดล้อม และมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดอุปสรรคนานา ประการเกี่ยวกับกฎระเบียบ เพื่อให้ผู้จัดบริการของทั้งสองประเทศ สามารถดำเนินการต่างๆได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถ ในการแข่งขันกับประเทศอื่นและการดำเนินธุรกิจการค้ามีความ โปร่งใสขึ้น รวมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมและลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติ ตามระเบียบต่าง ๆ ลง

วัตถุประสงค์หลักของ TTA เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ เป็น เรื่องที่ทั้งลึกซึ้งและมีผลครอบคลุมกว้างไกล สรุปได้ว่า

บุคคลที่จดทะเบียนเพื่อประกอบอาชีพภายใต้การ กำกับดูแลขององค์กรใด ๆ ของออสเตรเลียจะสามารถประกอบอาชีพ ในลักษณะเดียวกันได้ในประเทศนิวซีแลนด์ และบุคคลที่จดทะเบียน เพื่อประกอบอาชีพในนิวซีแลนด์จะสามารถประกอบอาชีพในลักษณะ เดียวกันภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรใด ๆ ของออสเตรเลียได้

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของ TTA คือ TTA เป็นข้อตกลงที่ ไม่ต้องการมีข้อกำหนดเบื้องต้น หรือคุณสมบัติอื่นใดเพื่อการจดทะเบียน หรือการประกอบอาชีพ ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลใดได้ให้ข้อมูล เบื้องต้นเพื่อการจดทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่ดูแลด้านการจดทะเบียน ในประเทศของประเทศหนึ่งไว้แล้ว ก็ถือประหนึ่งว่าได้จดทะเบียน วิชาชีพที่เทียบเท่ากันและอาจประกอบอาชีพนั้นในอีกประเทศหนึ่งได้

TTA ได้ก้าวไปไกลกว่าข้อตกลงอื่นๆในประเด็นการ ยอมรับในความสามารถที่จะประกอบอาชีพ ซึ่ง TTA จะมองที่ ผลลัพธ์ (outcome) มากกว่ากระบวนการ (รวมทั้งการจดทะเบียน) โดยจะไม่มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบใด ๆ เพิ่มเติมกว่าที่ กำหนดไว้ในการจดทะเบียนครั้งแรก การดำเนินการเบ็ดเสร็จในตัวเอง อยู่แล้ว TTA เป็นรูปแบบการดำเนินงานของเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ใน ภูมิภาคได้ และรูปแบบของ TTA เป็นแนวคิดที่อยู่ในใจของผู้ที่จะจัด ทำสัญญาภายใต้บริบทของ ASEAN อยู่แล้ว

4) สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)

ในการเจรจาสุดท้ายของอินทระวาทเมื่อเดือนธันวาคม 2538 สมาชิกของสมาคม ASEAN ได้ลงนามในข้อตกลงกรอบการดำเนินงานธุรกิจภาคบริการของ ASEAN (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) โดยมีเป้าหมายสำคัญ 3 ประการคือ

- สร้างเสริมความร่วมมือในธุรกิจภาคบริการระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน มีความหลากหลายในสมรรถนะการผลิตและปริมาณสินค้าที่ผลิต รวมทั้งการจัดส่งบริการจากผู้จัดไปสู่ลูกค้าทั้งในและนอกกลุ่มอาเซียน

- เพื่อลดข้อจำกัดในธุรกิจภาคบริการระหว่างประเทศสมาชิก และ

- เพื่อให้มีเสรีภาพในธุรกิจภาคบริการโดยการขยายทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างให้มากขึ้นกว่าที่ประเทศสมาชิกถือปฏิบัติอยู่ตาม GATS ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มประเทศอาเซียนมีการค้าเสรีในภาคบริการโดยแท้จริง

ตามมาตรา 5 ว่าด้วย ๖ การยอมรับซึ่งกันและกัน ๖ ได้มีข้อตกลงว่า ๖ ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะยอมรับการศึกษาหรือประสบการณ์คุณสมบัตินี้ที่กำหนด หรือใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ได้รับจากประเทศอื่น เพื่อจุดประสงค์ในการอนุญาต หรือรับรองให้เป็น

ผู้จัดส่งบริการ การยอมรับดังกล่าวอาจอาศัยข้อตกลง หรือแนวการดำเนินงานที่ตกลงไว้กับประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรืออาจให้โดยอัตโนมัติก็ได้

ประเทศสมาชิกได้ตกลงที่จะส่งเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อสร้างหรือปรับปรุง (1) สิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน (2) การดำเนินงานด้านการผลิตสินค้า การตลาด และการจัดซื้อร่วมกัน ; (3) งานด้านการวิจัยและพัฒนา ; และ (4) การแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อกัน

ในปัจจุบันยังไม่มีการลงทุนในข้อตกลงทวิภาคี และยิ่งไปกว่านั้น การเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจภาคบริการวิชาชีพยังคงเป็นความลับ

2.2.2 ผลกระทบต่อวิชาชีพต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าข้อตกลงเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อวิชาชีพต่างๆ จากการจัดทำข้อตกลงวอชิงตัน NAFTA และการตั้งคณะทำงานด้านบริการวิชาชีพขององค์การการค้าโลกล้วนแสดงให้เห็นว่าการขยายธุรกิจภาคบริการด้านวิชาชีพระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว มีผลต่อสมาคมวิชาชีพและสาขาของตนในต่างประเทศในวงกว้าง ดังจะเห็นได้จากบทบาทของสมาคมวิชาชีพในระดับนานาชาติ กล่าวคือ

ขณะที่วิชาชีพต่างๆ ได้ปรับตัวตนเองให้อยู่ในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

(โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษา มาตรฐานสากล และ คุณวุฒิในวิชาชีพ) การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของการค้าระหว่างประเทศในภาคบริการ วิชาชีพได้ส่งผลและเร่งให้มีการดำเนินงานด้านนี้มากขึ้น โดยจะเห็นได้ชัดเจนจากวิชาชีพ (นอกเหนือจากวิชาชีพด้านบัญชี) ที่มีธุรกิจภาคบริการระหว่างประเทศมากที่สุด คือ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และ กฎหมาย

สหภาพสถาปนิกนานาชาติ (International Union of Architects: UIA) กำลังจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อบรรจุในกฎบัตร UIA/UNESCO ว่าด้วยการศึกษาด้านสถาปัตยกรรม (UIA/UNESCO Charter for Architectural Education) ในเดือนกรกฎาคม 2539 สหภาพดังกล่าวได้รับข้อตกลงว่าด้วยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานสากลสำหรับการประกอบวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรม (Accord on Recommended International Standards of Professionalism in Architectural Practice) ข้อเสนอแนะนี้จะป็นแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสหภาพสถาปนิกนานาชาติของ UIA ในการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ เพื่อการจดทะเบียน/การออกใบอนุญาต/การออกไปรับรองและการรับรองวิทยฐานะด้านสถาปัตยกรรมในระดับชาติ โดยมีจุดประสงค์เพื่อจัดทำรายละเอียดแนวทางการดำเนินงาน โดยยอมรับความเป็นอธิปไตยของแต่ละประเทศ วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังกล่าวก็เพื่อเปรียบเทียบมาตรฐานที่มีอยู่กับมาตรฐานสากลดังที่ UIA ได้เสนอไว้ ซึ่งให้เห็นช่องว่างหรือแนวปฏิบัติที่แตกต่าง

กันไป และ *อำนวยความสะดวกเพื่อการรับรองคุณวุฒิทางวิชาชีพ โดยอาศัยหลักการในเรื่องการเทียบคุณวุฒಿಯ่างเสมอภาคและโปร่งใส*

วิชาชีพด้านวิศวกรรมเป็นวิชาชีพที่ได้จัดเป็นระบบในระดับโลก ระดับทวีปและระดับชาติ โดยมีบทบาทระดับนานาชาติอย่างจริงจังในการให้การศึกษายกตัวอย่างเช่น ในปี 2538 คณะกรรมการวิศวกรรมศึกษาของสหพันธ์สมาคมวิศวกรรมแห่งรัฐอเมริกา (Committee on Engineering Education of the Pan American Federation of Engineering Societies : UPADI) ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีเจตนาแรงกล้าว่าความเป็นสากลในการดำเนินวิชาชีพด้านวิศวกรรมจะเป็นจริงได้ในทศวรรษหน้านี้

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว คณะกรรมการของ UPADI ได้เสนอแนะว่านานาชาติประเทศควรส่งเสริมให้วิศวกรสามารถออกไปประกอบอาชีพ ณ ประเทศอื่น โดยอาศัย (1) มาตรฐานการพัฒนาวิชาชีพที่คล้ายคลึงกัน และ (2) การรับรองคุณวุฒิซึ่งกันและกัน คณะกรรมการได้เสนอแนะอีกด้วยว่า หากประเทศใดไม่มีโครงการประเมินและรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการแล้ว สมาชิกของสมาคมวิศวกรรมควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้น โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะอีกด้วยว่าการพัฒนาวิชาชีพที่กำลังดำเนินอยู่นั้นควรจะอยู่บนฐานของโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่มั่นคงด้วย

เช่นเดียวกับวิชาชีพด้านกฎหมายที่ต้องการให้สมาชิกออกไปประกอบอาชีพในระดับสากลให้มากขึ้น โดยจะเห็นได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่มีขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย โดยในสหรัฐอเมริกานั้น มลรัฐนิวยอร์กได้รับรองกระบวนการดำเนินการด้านกฎหมายในนิวยอร์กตั้งแต่ปี 2517 มาบัดนี้ กระบวนการดังกล่าวได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการโดยสมาคมนักกฎหมายแห่งอเมริกา (American Bar Association) และเสนอไปยัง OECD เพื่อใช้เป็นรูปแบบสำหรับ *กระบวนการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพของนักวิชาชีพต่างชาติในท้องถิ่น* (Procedures Facilitating Access to Local Practice for Foreign Professionals) ต่อไป

ในประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลกลางได้พยายามส่งเสริมให้ประเทศออสเตรเลียเป็นศูนย์กลางระหว่างประเทศ เพื่อการให้บริการด้านกฎหมายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยในปี 2533 รัฐบาลได้ตั้งสภาที่ปรึกษานานาชาติในการให้บริการด้านกฎหมาย (International Legal Service Advisory Council : ILSAC) ซึ่งมีเป้าหมายหลักสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานบริการด้านกฎหมายของประเทศออสเตรเลียให้ดีขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างออสเตรเลียให้มีเอกลักษณ์ที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อให้บริการด้านข้อยุติกรณีพิพาทในการค้าระหว่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎหมายระหว่างรัฐบาล รวมทั้งช่วยให้อาชีพด้านกฎหมายและสถาบันอุดมศึกษาสามารถ

ดำเนินภารกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาและการฝึกอบรมด้านกฎหมายในภูมิภาคได้ นอกจากนี้สภาที่ปรึกษาฯ ได้ดำเนินงานพัฒนาการส่งออกร่วมกับหน่วยงานและกรมกองต่างๆ อย่างใกล้ชิด และดำเนินงานในเรื่องอื่นๆ เช่นเดียวกับที่สมาคมวิชาชีพทั่วโลกกำลังดำเนินการอยู่อย่างจริงจัง

2.3 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นสำคัญที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานในระดับอุดมศึกษามี 5 ประการซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาในการจัดหลักสูตรปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ได้แก่ การปฏิรูปกฎระเบียบ การเตรียมการด้านวิชาชีพ ความสามารถด้านวิชาชีพ การศึกษาต่อเนื่อง และการประกันคุณภาพ

1) การปฏิรูปกฎระเบียบ (Regulatory Reform) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมาเป็นเวลานานหลายปีแล้ว ตัวอย่างเช่น ได้มีข้อเสนอจากที่ประชุมปฏิบัติการของ OECD เรื่อง การปฏิรูปกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการเปิดเสรีว่า องค์การระดับชาติซึ่งควบคุมกฎระเบียบต่างๆ ควรจะร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมให้มีการยอมรับคุณวุฒิและความสามารถด้านวิชาชีพของประเทศอื่นและให้มีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมมาตรฐานด้านจริยธรรม

2) การเตรียมการด้านวิชาชีพ (Professional Preparation) ในเบื้องต้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะ

การให้วุฒิปับตรและใบอนุญาต เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของนานาประเทศมานานแล้ว การรับรองวิทยฐานะเป็นรูปแบบหนึ่งของการประกันคุณภาพหลักสูตรและสถาบัน ; การให้วุฒิปับตรเป็นการรับรองอย่างเป็นทางการว่าบุคคลนั้น ๆ มีคุณวุฒิตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้แล้ว ; การให้ใบอนุญาตเป็นกระบวนการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพได้ ทั้งสามกระบวนการมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและแต่ละวิชาชีพ แต่ทั้งหมดก็เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานและกระบวนการที่เป็นสากล นอกจากนี้ ได้มีการกล่าวถึงประสบการณ์การทำงานในเบื้องต้น เช่น สมาคมคณะกรรมการนักบัญชีแห่งนิวซีแลนด์ได้จัดทำคำแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่องค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานเบื้องต้น การเป็นพี่เลี้ยงและการให้การรับรองหน่วยงานฝึกอบรม

3) ความสามารถด้านวิชาชีพ (Professional Competency) เป็นประเด็นที่สามที่ได้รับการกล่าวถึงในระดับนานาชาติ ยกตัวอย่างเช่น สถาบันวิศวกรแห่งออสเตรเลีย (Australian Institution of Engineers) ได้จัดทำมาตรฐานความสามารถด้านวิชาชีพสำหรับวิศวกรในระดับชาติ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับวิศวกรต่างชาติที่ประสงค์จะเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศออสเตรเลียได้ ระบบการประเมินที่ยืดหยุ่นแต่เคร่งครัดจะใช้มาตรฐานเหล่านี้เป็นเกณฑ์ตัดสินความเหมาะสมของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก กำหนดหลักสูตรระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาทางด้านวิศวกรรม พัฒนามาตรฐาน

ความสามารถด้านอุตสาหกรรม และกำหนดมาตรฐานของผู้ประกอบอาชีพเป็นวิศวกร นักเทคโนโลยีทางวิศวกรรมและภาคีวิศวกร (engineering associates) ขณะนี้สมาคมนักบัญชีแห่งฮ่องกง (Hong-Kong Association of Accountants) กำลังหันไปใช้วิธีการตัดสินจากความสามารถเป็นเกณฑ์ เพื่อใช้กับผู้สมัครทั้งที่เป็นนักบัญชีชาวฮ่องกงและผู้ที่เป็นฝึกอบรมมาจากต่างประเทศ ซึ่งจะประกอบอาชีพเป็นนักบัญชี

4) การศึกษาต่อเนื่อง หลายอาชีพกำลังพิจารณากันว่าการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นทางเลือกหรือเป็นการบังคับ ซึ่งวิชาชีพอื่นๆ เช่น กฎหมาย การบัญชี สถาปัตยกรรม และวิศวกรรม กำลังเสนอหลักสูตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะของนักวิชาชีพที่มีประสบการณ์ให้กว้างขวางและทันสมัยยิ่งขึ้นและปรารถนาจะเปิดเป็นหลักสูตรทางไกลด้วย

5) การประกันคุณภาพ ย่อมเป็นส่วนสำคัญของการค้าระหว่างประเทศภาคบริการ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพนั้น องค์กรวิชาชีพ หน่วยรับรองมาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษา องค์กรพหุภาคี และองค์กรที่มีไซเป็นของรัฐบาลล้วนได้คำนึงถึงเรื่องการตอบแทนซึ่งกันและกัน รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานสากลอีกด้วย

2.4 สรุป

การค้าระหว่างประเทศภาคบริการการศึกษาและวิชาชีพ ได้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจากปัญหาเดิมที่ไม่สามารถหาข้อมูลของธุรกิจด้านนี้ได้ ก็เริ่มมองเห็นภาพอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อได้มีการจัดทำข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบริการการศึกษาและวิชาชีพขึ้นระหว่างประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันขึ้น เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือ ข้อตกลงทางการค้าเพื่อความสัมพันธ์อันใกล้ชิดยิ่งขึ้นทางเศรษฐกิจระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และข้อตกลงกรอบการค้าในธุรกิจบริการของสมาคมอาเซียน เป็นต้น โดยในระยะแรกจะมุ่งเน้นการค้าในธุรกิจด้านวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ เช่น สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องถึงการทำงานของสมาคมวิชาชีพและการจัดการอุดมศึกษาที่จะต้องจัดทำมาตรฐานสากลของวิชาชีพต่างๆดังกล่าวให้เป็นที่ยอมรับของประเทศคู่สัญญาและนานาชาติประเทศ

บทที่ 3

ธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษา ของประเทศต่างๆ

ทุกประเทศได้มีความพยายามในการสร้างความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษาให้กว้างขวางและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดการศึกษาและการฝึกอบรมระดับนานาชาติ และที่สำคัญคือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ การสร้างความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ สรุปได้ดังนี้

3.1 สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ รวม 50 มลรัฐ ระบบการศึกษาในแต่ละมลรัฐมีขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกันอย่างมาก คือมีตั้งแต่มลรัฐที่มีสถาบันอุดมศึกษาเพียงไม่กี่แห่งไปจนถึงมลรัฐที่มีจำนวนสถาบันมากกว่าในประเทศต่างๆ หลายประเทศ สถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้มีความเป็นเอกเทศ แต่อยู่ภายใต้การรับรองตามกฎหมายและนโยบายของมลรัฐ

สหรัฐอเมริกามีสภารับรองวิทยฐานะอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานกลางอิสระในระดับชาติ ทำหน้าที่ประสานงานและกำกับดูแลมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรรับรองวิทยฐานะต่างๆ และมีการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานอัน

แข็งแรงแก่อนระดับอุดมศึกษา รัฐบาลได้ประกาศนโยบายหลายฉบับที่สำคัญได้แก่ เป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ

สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จะมีหน่วยงานพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์และด้านการตลาด การสรรหานักศึกษา ในปัจจุบัน กระบวนการในการจัดหา คัดเลือก และรับนักศึกษาในสหรัฐอเมริกาถือเป็นงานใหญ่ มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถาบันต่างๆ ต้องแข่งขันกันทุกวิถีทางเพื่อดึงดูดนักศึกษาที่มีคุณภาพสูงมาสมัคร ซึ่งส่งผลไปถึงการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาที่มีขึ้นเป็นประจำ เจ้าหน้าที่จัดหานักศึกษาในสหรัฐอเมริกาคือต้องเป็นนักการตลาดที่เก่ง เป็นนักงูใจที่ดี และเป็นนักวางแผนและผู้จัดการที่มีความสามารถรอบตัว

แรงกดดันด้านตลาดการศึกษาที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้เกิดสถาบันในรูปแบบบริษัทที่เกิดขึ้นใหม่ได้เข้ามาช่วงชิงตลาดการศึกษา และสามารถเสนอหลักสูตรการศึกษาที่สนองความต้องการผู้บริโภค รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการทางด้านการศึกษาแบบใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์เป็นตัวนำ ทำให้จำนวนสถาบันระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2537 มีจำนวนถึง 3,571 แห่ง

ระบบอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้มีการนำเอารูปแบบทางธุรกิจจากภาคอุตสาหกรรมมาใช้ เช่น การลดขนาด

(downsizing) จัดหาบริการภายนอกมาใช้ (outsourcing) การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) และการปรับเปลี่ยนเป็นเอกชน (privatization) รวมทั้งมีการให้เงินช่วยเหลือโดยตรงต่อผู้บริโภคมากขึ้น เช่น การใช้รูปแบบการเก็บเงินค่าเล่าเรียนสูงโดยให้ทุนการศึกษาในอัตราที่สูงพร้อมกันไป (High tuition / high aid) เป็นต้น สถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกาสามารถดึงดูดนักศึกษาจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียได้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการศึกษาของมหาวิทยาลัย Luigi Bocconi พบว่า นักศึกษาจากเอเชียเข้าไปศึกษาในสหรัฐอเมริกามากกว่ายุโรปถึง 4 เท่าตัว

ระหว่างปีการศึกษา 2542-2543 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่มากที่สุดในสหรัฐอเมริกามาจาก 5 ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น เยอรมนี เกาหลี และอินเดีย ด้วยเหตุผลที่ว่านักศึกษาเหล่านี้ต้องการศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษและต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งวิธีการที่สหรัฐอเมริกาได้เปิดหลักสูตรเชิงวิชาชีพ โดยเฉพาะในวิทยาลัยชุมชนที่กำลังเป็นเป้าหมายที่ได้รับความนิยมสูงขึ้นจากนักศึกษาต่างชาติ จากข้อมูลของสถาบันการศึกษานานาชาติ (Institute of International Education : IIE) รายงานว่าการลงทะเบียนของนักศึกษาต่างชาติในวิทยาลัยชุมชนหลายแห่งมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงมากกว่าร้อยละ 46 ตั้งแต่ปี 2536 เปรียบเทียบกับอัตราเติบโตร้อยละ 15.3 ของสถาบันการศึกษาทุกประเภท ทั้งนี้ วิทยาลัยชุมชนมีคุณภาพการศึกษาสูงในระดับราคาที่นักศึกษาสามารถจ่ายได้ นอกจากนี้

ชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาในการเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในสาขาธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ เป็นจุดขายที่มีความสำคัญยิ่ง และทำให้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำในธุรกิจการส่งออกด้านการศึกษาและการฝึกอบรมและมีส่วนแบ่งในตลาดการศึกษามากที่สุดอยู่ในขณะนี้

3.2 แคนาดา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศแคนาดามีจำนวน 91 แห่ง ทำให้สามารถจัดหลักสูตรได้หลากหลาย แต่สาขาที่ประเทศแคนาดาเป็นผู้นำระดับโลกก็คือการศึกษาทางไกล รวมทั้งเป็นผู้นำในธุรกิจการศึกษาแบบร่วมมือ (Cooperative Education) โดยมหาวิทยาลัยหลายแห่งจัดโครงการแลกเปลี่ยนกับสถาบันในต่างประเทศ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศแต่รับปริญญาของประเทศแคนาดาได้ จุดเด่นอีกประการคือ มหาวิทยาลัยของแคนาดาบางแห่งเปิดสอนทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส และเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยทั่วไป มีการจัดทุนการศึกษา ผู้ช่วยนักวิจัย และผู้ช่วยสอนให้แก่นักศึกษา

ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดา ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมโดยสมาคมมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (Association of Universities and Colleges of Canada) ในปี 2538 ได้ดำเนินนโยบายด้านความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยโดยยอมรับว่า การเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น

มีความสำคัญยิ่งและต้องกระทำอย่างจริงจัง ำ แคนาดาถือว่าการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพในอนาคตของการอุดมศึกษาของประเทศ จึงได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อบูรณาการความรู้ที่เป็นสากลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษาและคณาจารย์ที่มาจากทุกประเทศทั่วโลก ในปัจจุบันแคนาดามีนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศมากกว่า 30,000 คน มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับกว้างมากที่สุด โดยในปี 2539 มหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดาที่อยู่ในสมาคมมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (AUCC) ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อตกลงการแลกเปลี่ยนถึง 1,800 ฉบับ กับคณะวิชาต่างๆ กว่า 100 แห่งทั่วโลก รวมทั้งการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และการทำวิจัยร่วมกันในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านวิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนให้ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อดำเนินโครงการพัฒนา กว่า 2,000 โครงการ

3.3 อังกฤษ

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรมีทั้งสิ้น 131 แห่ง แบ่งเป็น 7 กลุ่ม คือ มหาวิทยาลัยศูนย์กลาง มหาวิทยาลัยสหพันธ์ มหาวิทยาลัยประจำเมือง มหาวิทยาลัยรุ่นศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยใหม่ มหาวิทยาลัยที่ยกฐานะจากโพลีเทคนิค และมหาวิทยาลัยเปิด โดยทั้ง 7 กลุ่มนี้ มหาวิทยาลัยสหพันธ์

มีมหาวิทยาลัยลอนดอนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ไม่มีการแบ่งแยกผิว เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ประกอบด้วยวิทยาลัย โรงเรียน และสถาบันที่มีความเป็นอิสระของตนเอง และมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีนักศึกษาต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมาก อาทิ ยูนิเวอร์ซิตีคอลลิจ ลอนดอน มีนักศึกษาประมาณ 16,000 คน และเป็นนักศึกษาต่างชาติร้อยละ 30 อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนการอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษเพื่อให้เกิดการอุดมศึกษาเพื่อมวลชน (Higher Education for the Masses) มีการเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก ซึ่งผลที่ตามมาคือความเสื่อมและถดถอยในด้านคุณภาพและการสอน และมีผลกระทบต่อความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือทำให้ลดความเป็นนานาชาติลง เนื่องจากการต้องเคร่งครัดมากขึ้นต่อการส่งออกการศึกษาในลักษณะ international programme ไปยังประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศที่เคยอยู่ในเครือจักรภพอังกฤษ เนื่องจากมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ความเป็น ำโรงงานผลิตปริญญาว่า ที่ไม่มีคุณภาพการศึกษาแท้จริงของประเทศอังกฤษ ส่งผลให้แหล่งการเงินอันเป็นผลจากคนต่างชาติมาเรียนในประเทศอังกฤษกลับลดลงส่วนหนึ่งเป็นเพราะโครงสร้างการศึกษาของอังกฤษมีค่าใช้จ่ายที่สูงด้วย รัฐบาลในสมัยที่ผ่านมาได้ตั้งงบประมาณในส่วนของการอุดมศึกษา ทำให้เกิดปัญหาวิกฤตด้านคุณภาพการศึกษาตามมาและไม่เป็นการจูงใจนักศึกษาจากต่างประเทศ ทั้งนี้ เมื่อประมาณปี 2522

หรือเมื่อ 20 กว่าปีมาแล้วที่ประเทศอังกฤษเป็นผู้นำในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าประเทศซึ่งมีจำนวนมากกว่า 90,000 คน แต่หลังจากที่รัฐบาลอังกฤษในสมัยของนางมาร์กาเรต แธตเชอร์ ได้ประกาศให้เก็บค่าธรรมเนียมในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติและตัดเงินช่วยเหลือออกไป ส่งผลต่อจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ลดลงครึ่งหนึ่งในปี 2527 และทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ของอังกฤษเริ่มมองหาลาดการศึกษาในต่างประเทศอีกครั้ง โดยในขณะเดียวกันได้มีความพยายามเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยการจัดตั้งสภาการจตุรระบบประมาณเพื่อการอุดมศึกษา (Higher Education Councils) ขึ้น เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2535 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาต่อเนื่องและการอุดมศึกษา (Further and Higher Education Act 1992) สภาดังกล่าวแยกเป็นของอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์ เพื่อทำหน้าที่จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของอังกฤษ ทั้งหมด 131 แห่ง เริ่มจัดสรรตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2536 เป็นต้นมา ซึ่งพบว่าการอุดหนุนจากสภาการจตุรระบบประมาณเพื่อการอุดมศึกษาเป็นแหล่งรายได้ที่ใหญ่ที่สุด หรือประมาณร้อยละ 38-69 รายได้อันดับรองคือค่าธรรมเนียมการศึกษาโดยในส่วนตัวได้จากนักศึกษาต่างชาติอยู่ระหว่างร้อยละ 5-29

นอกจากความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาแล้ว ประเทศอังกฤษได้เข้าร่วมในสหภาพยุโรป (European Union) และเมื่อความเป็นสหภาพยุโรป ได้เพิ่มความสำคัญมากขึ้น

ระบบความร่วมมือทางการศึกษา การแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่อกันก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น และภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาที่มีการใช้มากที่สุด และกลายเป็นภาษาที่สองของทุกชาติในภูมิภาคและทั่วโลก รวมทั้งการสื่อสารที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ประเทศอังกฤษจึงน่าจะมีควมได้เปรียบเป็นอย่างมาก และรัฐบาลอังกฤษเองก็ได้คาดการณ์ไว้ว่า ในระยะยาวความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว จาก 48 ล้านคนในปี 2533 เป็น 97 ล้านคนในปี 2553 ซึ่งประเทศอังกฤษควรจะใช้ข้อได้เปรียบเพื่อสร้างประโยชน์แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี

3.4 ออสเตรเลีย

ในปี พ.ศ. 2541 ประเทศออสเตรเลียมีมหาวิทยาลัย 39 แห่ง มีนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนมากกว่า 143,067 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งหมด นักศึกษาเหล่านี้มาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากกว่า 80 ประเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งนักศึกษาต่างชาติเหล่านี้จ่ายค่าเล่าเรียนเต็มจำนวน ในส่วนของหลักสูตร พบว่ามหาวิทยาลัยได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่นำไปสู่ความเป็นสากลมากกว่า 1,000 รูปแบบ ซึ่งเป็นหลักสูตรการสอนที่มีเนื้อหาเป็นสากลและเป็นที่นิยมในหมู่นักศึกษาต่างชาติคือ ธุรกิจ การบริหาร เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ส่งผลให้รัฐบาลออสเตรเลียมีรายได้ถึง 3 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย

หรือประมาณ 74.1 พันล้านบาทในปี 2539 และเพิ่มขึ้นถึง 3.18 พันล้านเหรียญ หรือประมาณ 78,000 ล้านบาทในปี 2541/2542 โดยลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของออสเตรเลีย คือ ฮองกง และอินโดนีเซีย

ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ คือความเป็นนานาชาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัย และได้พยายามปรับปรุงมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นนานาชาติมาโดยตลอดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2512 การที่มหาวิทยาลัยออสเตรเลียได้ก่อตั้งโปรแกรมการพัฒนานานาชาติของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยออสเตรเลียขึ้นมา (International Development Program : IDP) เพื่อทำหน้าที่เป็นบริษัทตัวกลาง (broker) ระหว่างสถาบันการศึกษาออสเตรเลีย รัฐบาลต่างประเทศ บริษัทต่างๆ บุคคลทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้เงินสนับสนุน และนับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยออสเตรเลียได้เน้นความเป็นนานาชาติมากขึ้น เช่น การจัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการกับนานาประเทศผ่านสภาอธิการบดี มหาวิทยาลัยออสเตรเลีย เพื่อการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและคณาจารย์ การทำวิจัยร่วมกันและการยอมรับใบรับรองคุณวุฒิของอีกฝ่าย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยในปี 2541 มหาวิทยาลัยในออสเตรเลียได้จัดทำสัญญาตกลงกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศมากกว่า 2,800 ฉบับ มหาวิทยาลัยในออสเตรเลียได้ร่วมงานกับหุ้นส่วนในต่างประเทศมากขึ้นเพื่อให้สามารถให้บริการด้านการศึกษาได้อย่างเป็นสากล เช่น มีโครงการปริญญา

สองสถาบันที่นักศึกษาสามารถศึกษาบางวิชาในประเทศบ้านเกิดของตนและบางวิชาในออสเตรเลีย การให้บริการทางการศึกษาด้วยการเรียนทางไกล มีการตั้งวิทยาเขตในต่างประเทศโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศนั้น ๆ และมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับประเทศต่างๆ รวมทั้งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งมีโครงการ University Mobility in Asia and the Pacific Program (UMAP) เป็นหนึ่งในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค

นอกจากในด้านการเรียนการสอนแล้ว มหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลียได้ทำข้อตกลงในการทำวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยออสเตรเลียและมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่ประสานสัมพันธ์กันเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และมีการเจรจาทำข้อตกลงกันมากถึง 1,660 สัญญาในปี พ.ศ.2540 รวมทั้งส่งเสริมให้คณาจารย์มีความเป็นสากล อันเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้มีการปฏิบัติที่ถือกันว่าดีที่สุดในระดับนานาชาติในด้านการสอน การวิจัย และการบริหาร และเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมนักศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในนานาประเทศ ในปี พ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยออสเตรเลียได้ทำข้อตกลง 997 ราย เพื่อการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ผู้สอนระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันประเทศออสเตรเลียได้จัดทำแผนพัฒนาองค์กรของกระทรวงการศึกษา การฝึกอบรม และกิจการเยาวชนปี 2542 (DETYA Corporate Plan 1999) โดยกำหนดภารกิจหลักประการหนึ่ง

ของกระทรวงฯ ในการจัดทำนโยบายและกรอบงานด้านกฎหมาย เพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติ (internationalization) และการส่งออกด้านบริการการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศออสเตรเลียไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เนื่องจากมหาวิทยาลัยในออสเตรเลียได้รับการยอมรับอย่างสูงในระดับนานาชาติว่าเป็นที่ชุมนุมของผู้ทรงคุณวุฒินานาชาติ มีเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาที่สรรหาจากนานาประเทศ และจำนวนนักศึกษาทั้งในและนอกประเทศที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นหนึ่งในจุดแข็งของระบบการศึกษาในชั้นสูงของประเทศออสเตรเลียและเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อพลังความแข็งแกร่งในระยะยาว

3.5 นิวซีแลนด์

ในปัจจุบันประเทศนิวซีแลนด์มีมหาวิทยาลัย 7 แห่ง วิทยาลัยเทคนิค 25 แห่งและวิทยาลัยครูจำนวน 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยชนกลุ่มน้อยเผ่าเมารีจำนวน 3 แห่ง สถาบันฝึกอบรมของรัฐ 11 แห่ง และสถาบันฝึกอบรมของเอกชนอีกกว่า 700 แห่ง (Ministry of Education, 2540) ในปี 2541 รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ประกาศนโยบายเพื่อให้การอุดมศึกษาเป็นนานาชาติมากขึ้น และมีผลบังคับใช้ในปี 2542 ซึ่งนิวซีแลนด์จะต้องปรับมาตรฐานคุณภาพและคุณวุฒิการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานโลก โดยได้จัดตั้งหน่วยงาน การประกันคุณภาพแห่งนิวซีแลนด์ (Quality Assurance Authority of New Zealand) เพื่อทำหน้าที่เป็น

หน่วยงานหลักในการประกันคุณภาพการศึกษา และการรับรอง คุณวุฒิการศึกษาจากนานาชาติ และเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เข้าสู่การ แข่งขันในตลาดการค้าด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งเป็นทั้ง คู่แข่งและพันธมิตรของประเทศออสเตรเลียในขณะเดียวกัน

ประเทศนิวซีแลนด์ได้เริ่มดำเนินการส่งออกสินค้าบริการ การศึกษาอย่างจริงจังในปี 2533 โดยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนา การค้าของรัฐบาลนิวซีแลนด์ (New Zealand Government's Trade Development Board) ได้จัดตั้งบริษัทการศึกษานานาชาติแห่ง นิวซีแลนด์จำกัดขึ้น (New Zealand Education International Ltd. NZEIL) เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยในปี 2534 ได้เริ่มหาลูกค้าจากกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อน โดยลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของนิวซีแลนด์ คือ ญี่ปุ่น และหมู่เกาะ แปซิฟิก รวมทั้งประเทศอื่นๆในเอเชีย ทั้งนี้ประเทศนิวซีแลนด์มีความ ได้เปรียบในด้านค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ แต่เสียเปรียบในเรื่องข้อบังคับต่างๆในการหางานทำนอก เวลาอยู่บ้าง

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Tim Mazzarol และ Peter Hosie (2542) พบว่าประเทศนิวซีแลนด์ยังเป็นรองประเทศ ออสเตรเลียอยู่ในด้านส่วนแบ่งตลาด และระดับของการบูรณาการ บริการด้านการศึกษาทั้งงานด้านอื่นๆ ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดใน บทที่ 4

3.6 สิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ ได้ตั้งเป้าหมายให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (world class university) ตั้งที่ระบ ุไว้ทั้งที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง และมหาวิทยาลัยแห่งที่สามที่จัดตั้งขึ้น คือมหาวิทยาลัยการจัดการ แห่งสิงคโปร์ (Singapore Management University) มหาวิทยาลัย ของประเทศสิงคโปร์ได้มุ่งเน้นทางด้านเทคโนโลยีข่าวสารต่างๆ ตาม วิสัยทัศน์ IT 2000 และส่งเสริมความเป็นนานาชาติโดยได้จัดตั้ง International Panel เพื่อแนะนำการเรียนการสอน หลักสูตรและ การบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งเปิดดำเนินการในปี พ.ศ.2543 เพื่อ บุกเบิกทางด้านการจัดการธุรกิจและโปรแกรมการศึกษาอื่นๆ มีการ จัดการศึกษาที่เป็นนวัตกรรมและมีคุณภาพ โดยมีหลักสูตรการศึกษ การจัดการธุรกิจ (Bachelor of Business Management) ซึ่งอิง หลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย Wharton ของประเทศสหรัฐ- อเมริกา เป็นหลักสูตรที่มีฐานกว้างพร้อมกับสาขาวิชาเฉพาะ เช่น การเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ E-commerce การตลาด การ จัดการทางด้านบริการ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งกำลังเป็น ที่นิยมในตลาดการศึกษาระหว่างประเทศอยู่ในขณะนี้

สำหรับมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ในปัจจุบันมีการ ใช้การเรียนการสอนแบบ video-conferencing ร่วมกับมหาวิทยาลัย ในต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย อิมพีเรียลคอลเลจ

The Sloan School of Management ที่ MIT และ Carnegie Mellon ห้องเรียนแบบ global classroom ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนวิชาร่วมกับนักศึกษาและอาจารย์ต่างประเทศ โดยมีการซักถามและแสดงความคิดเห็นได้ในระยะเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการวิจัย โดยจะร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการเปิดสอนวิชาชีฟต่าง ๆ ตามความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย และองค์กรวิจัยต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2541 และมีข้อตกลงเป็นทางการกับสถาบันต่าง ๆ ในทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากกว่า 100 ฉบับ รวมทั้งมีโปรแกรมการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ และยังได้ร่วมเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง The ASEAN University Network ที่ประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 11 แห่งในอาเซียน มีการติดต่อระหว่างมหาวิทยาลัยและทั่วโลกโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต

จากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างดี ทำให้มหาวิทยาลัยของประเทศสิงคโปร์ติดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในเอเชีย โดยมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 5 ในกลุ่ม Multi-Disciplinary School และมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีนันทยาง ติดอันดับที่ 9 ในกลุ่ม Science & Technology School (Asiaweek, June 30, 2000, Volume 26 Number 25)

มหาวิทยาลัยของประเทศสิงคโปร์มีหลักการที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือการให้นักศึกษามีความรู้ระดับโลกพร้อมด้วยภูมิปัญญาของเอเชีย (global knowledge with Asian wisdom)

3.7 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

ระบบการอุดมศึกษาของฮ่องกงเป็นระบบที่พัฒนามากในแบบฉบับของประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ และเป็นระบบที่มีความหลากหลายมาก แม้จะมีจำนวนสถาบันที่เปิดสอนระดับปริญญา 9 แห่ง แต่มีสถาบันการศึกษาต่างประเทศหลายสถาบันที่ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในฮ่องกงในการเปิดรับนักศึกษาในการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ในด้านธุรกิจ นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาต่างประเทศหลายแห่งยังร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในฮ่องกงในการเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนในหลักสูตรอื่น ๆ จำนวนมากโดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน

สำหรับผู้จัดหาบริการการศึกษาจากต่างประเทศ ต้องเข้าสู่ระบบการลงทะเบียน ข้อบัญญัตินี้ได้ตราเป็นกฎหมายเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2539 มีชื่อว่า ข้อบัญญัติการศึกษาระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพสำหรับสถาบันที่มีใช้ของฮ่องกง (Non-local Higher and Professional Education (Regulation) Ordinance) และมีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีการลงทะเบียน

หลักสูตรต่างๆที่เปิดรับนักศึกษาในฮ่องกงโดยผู้จัดหาบริการการศึกษาที่มีฐานอยู่นอกฮ่องกง ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือผ่านตัวแทนท้องถิ่นหรือร่วมมือกับสถาบันในฮ่องกงก็ตาม จุดเน้นของขบวนการลงทะเบียนนี้คือ การกำหนดให้ผู้จัดหาบริการการศึกษาจากต่างประเทศให้การประกันต่อนายทะเบียน (คือ ผู้อำนวยการการศึกษา) จนเป็นที่พึงพอใจว่าจะต้องมีการรักษามาตรฐานของหลักสูตรต่างๆ ที่ผู้จัดหาบริการศึกษานำมาเปิดในฮ่องกงให้อยู่ในระดับที่เปรียบเทียบกับหลักสูตรในประเทศที่สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศนั้นตั้งอยู่ และเป็นหลักสูตรที่ให้คุณภาพดีอย่างเดียวกัน และรวมทั้งได้รับการรับรองเช่นเดียวกันกับที่สถาบันนั้นๆ ประชาคมวิชาการในประเทศนั้น และหน่วยงานที่มีอำนาจในการให้การรับรองคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง(ถ้ามี) ได้ให้การรับรอง

การเปิดหลักสูตรการศึกษาในฮ่องกงจะต้องผ่านสภาการรับรองคุณวุฒิทางวิชาการแห่งฮ่องกง (The Hong Kong Council for Academic Accreditation) ซึ่งจะเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้อำนวยการการศึกษาว่าหลักสูตรต่างๆ ที่มีชื่อของฮ่องกงนั้นจะสามารถรับขึ้นทะเบียนได้หรือไม่ สภาการรับรองคุณวุฒิทางวิชาการแห่งฮ่องกง ได้รับการยื่นคำร้องเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ยื่นเพื่อการลงทะเบียน จำนวนเกือบ 270 รายนับถึงต้นเดือน กันยายน 2542

ภาพรวมข้างหน้าที่สำคัญที่สุดสำหรับการอุดมศึกษาในอนาคตของฮ่องกงและเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลแล้วนั้น สรุปได้ว่า

ฮ่องกงมีโอกาสอย่างมากที่จะดำเนินการเป็นศูนย์ระดับภูมิภาค ทั้งสำหรับการศึกษาในระยะแรกและต่อเนื่อง ที่มุ่งไม่เพียงเฉพาะแต่ประเทศจีนเท่านั้นแต่ยังคลุมรวมไปถึงประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆอีกด้วย

ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด ในเอเชียของนิตยสาร Asiaweek มหาวิทยาลัยฮ่องกงอยู่ในอันดับที่ 3 ในกลุ่ม Multidisciplinary ส่วนในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งฮ่องกงอยู่ในอันดับที่ 7 และมหาวิทยาลัยโพลีเทคนิคแห่งฮ่องกงอยู่ในอันดับที่ 12

สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายในฮ่องกง จึงได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถเข้าสู่การแข่งขันในบริการการศึกษานานาชาติมากยิ่งขึ้นในอนาคตทั้งที่เป็นการดำเนินการในฐานะผู้แข่งขันหรือผู้ร่วมมือ

3.8 สรุป

ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษา นั้นแต่ละประเทศจะกำหนดเป็นนโยบายหรือเป้าหมายการศึกษาระดับชาติและยึดถือเป็นแนวในการปฏิบัติ และเพื่อให้การศึกษานานาชาติของตนสามารถแข่งขันได้ จึงได้มีความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งรวมถึงการจัดหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยจะเห็นได้ชัดเจนจากสหรัฐอเมริกาที่เปิดหลักสูตรเชิงวิชาชีพ โดยเฉพาะในวิทยาลัยชุมชนที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก และประสบความสำเร็จใน

การรับนักศึกษาต่างชาติและรักษาความเป็นผู้นำในตลาดการศึกษา
นานาชาติไว้ได้ นอกจากการปรับปรุงคุณภาพและหลักสูตรการเรียน
การสอนดังกล่าวแล้ว แต่ละประเทศได้ตระหนักถึงยุทธศาสตร์สำคัญ
ประการหนึ่งในการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติให้ประสบความสำเร็จ
นั่นคือการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา
ต่างประเทศ ทั้งการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษา การวิจัยร่วมกัน
การจัดสรรทุนการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการ
ร่วมทุนเพื่อเปิดหลักสูตรการศึกษานานาชาติในประเทศ ผนวกกับ
การประชาสัมพันธ์และดำเนินการตลาดกับประเทศกลุ่มเป้าหมาย
ของตนอย่างจริงจัง

บทที่ 4

การแข่งขันในเชิงธุรกิจระหว่างประเทศ ด้านบริการการศึกษา :

กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ทีม มาซซาโรล แห่งคณะธุรกิจ มหาวิทยาลัยเคอทีน และ
ปีเตอร์ ไฮซี แห่งบัณฑิตวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัย
เวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้ศึกษาและจัดทำรายงานเรื่อง *ออสเตรเลีย
และนิวซีแลนด์ : คู่แข่งหรือพันธมิตร ประเด็นยุทธศาสตร์การตลาด
ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษา* ซึ่งเป็นเอกสารที่
นำเสนอต่อที่ประชุมประจำปีในระดับนานาชาติของ HERDSA (The
Higher Education Research and Development Society of
Australia) ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 12-
15 กรกฎาคม 2542 เอกสารฉบับนี้ได้กล่าวถึงบทบาทของทั้ง 2
ประเทศในตลาดการศึกษาของโลก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความเป็นมาของการอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลีย

สภาพการณ์อุดมศึกษาของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยแห่งแรกของ

ประเทศได้ก่อตั้งขึ้นในช่วงทศวรรษ 2393 โดยมหาวิทยาลัยซิดนีย์ ตั้งขึ้นในปี 2393 และมหาวิทยาลัยเมลเบิร์นตั้งขึ้นในปี 2396 และมีมหาวิทยาลัยในทุกเมืองใหญ่ของประเทศเมื่อถึงปี 2454

ในช่วงปี 2498-2513 ทั้งจำนวนนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จากจำนวนมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ในปี 2488 เพิ่มเป็น 15 แห่งและวิทยาลัยการศึกษาระดับสูง (College of Advanced Education) 50 แห่งในปี 2515 ทั้งนี้รัฐบาลได้สนับสนุนการอุดมศึกษาในรูปของทุนการศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 100 ในช่วง 15 ปี (พ.ศ.2500-2515)

ในปี 2513 ได้เกิดวิกฤตด้านน้ำมัน เงินเฟ้อ และการว่างงานขึ้น ซึ่งทำให้การอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมกับงาน จึงได้มีการจัดตั้งระบบวิทยาลัยเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่องขึ้น (Technical and Further Education:TAFE) และปรับเปลี่ยนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจากการศึกษาเพื่อชนชั้นสูงเป็นระบบการศึกษาเพื่อมวลชน

อย่างไรก็ตามระบบอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียมีจุดอ่อน คือ

1. อัตราการเข้าเรียนของนักศึกษาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่ม OECD
2. อัตราการสำเร็จการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
3. การเปิดสถาบันและหลักสูตรที่ซ้ำซ้อนกัน

เอกสาร Dawkins Green and White Papers ซึ่งเป็นนโยบายด้านการอุดมศึกษาได้พยายามผลักดันให้เกิดการประสานงานและการรวมตัวของสถาบันต่าง ๆ ในระบบทวิภาคี (Binary System) ขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยการศึกษาระดับสูง (College of Advanced Education : CAE) ได้รับเงินสนับสนุนในอัตราที่ต่างกัน และในที่สุดก็ล้มเลิกไป และมีระบบ Unified National System (UNS) เข้ามาแทนที่ ซึ่งก่อให้เกิดความเสมอภาคในการได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยผ่านสภาการวิจัยแห่งชาติออสเตรเลีย

ผลจากการปฏิรูปเป็นผลให้วิทยาลัยการศึกษาระดับสูง (CAE) รวมตัวกันและเกิดมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ ขึ้นทั่วประเทศ การปฏิรูปขั้นต่อไปคือการจัดทำแผนปฏิบัติการของการอุดมศึกษา เพื่อแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณ โดยในปี 2529 มีสถาบันอุดมศึกษา 70 แห่ง และในปี 2534 จะเหลือเพียง 35 แห่ง

ในราวกลางทศวรรษ 2533 ระบบอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียมีนักศึกษาประมาณ 590,166 คน และคณาจารย์และนักวิจัยจำนวน 33,115 คน (ข้อมูล 2537) ซึ่งแสดงให้เห็นการเจริญเติบโตของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเห็นได้ชัด และหากพิจารณาเป็นรายสถาบันแล้ว แต่ละแห่งจะมีนักศึกษาจำนวน 5,400 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 15,000 คน จากปี 2529 ถึงปี 2534 (ข้อมูล ปี 2535) ในปี 2541 ประเทศออสเตรเลียมีนักศึกษานอคมหาวิทยาลัย 39 แห่ง จำนวน 672,000 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 ในรอบกว่าทศวรรษที่ผ่านมา

โดยเฉพาะในรัฐที่เป็นที่มีประชากรมากที่สุด 3 รัฐอันได้แก่ นิวเซาท์-เวลส์ วิกตอเรีย และควีนสแลนด์ ในปี 2535 จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยในแต่ละสถาบันมีถึง 28,454 คน

การเริ่มธุรกิจการศึกษานานาชาติ

ช่วงทศวรรษ 2523-2532 เป็นช่วงเวลาสำคัญที่เกิดธุรกิจการศึกษาขึ้นทั่วโลก หลังสงครามโลกครั้งที่สองมีจำนวนนักเรียนไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มขึ้นเท่าตัวในแต่ละทศวรรษ นับแต่ปี 2493 จนถึงปี 2523

ในตอนปลายทศวรรษ 2533 มีนักเรียนนานาชาติมากกว่า 1.5 ล้านคนที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นมากกว่า 373,935 คน ตามที่ได้เก็บสถิติไว้ในปี 2513

การเพิ่มขึ้นของนักเรียนนานาชาติสะท้อนให้เห็นว่าโอกาสการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศกำลังพัฒนาอย่างไม่พอเพียง นักศึกษาจำนวนมากเหล่านี้ได้แสวงหาโอกาสในประเทศที่เจริญ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี สหราชอาณาจักร และแคนาดา โดยประมาณปี 2522 สหราชอาณาจักรมีนักเรียนต่างชาติมากกว่า 90,000 คน ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ได้เข้ามาศึกษาโดยอาศัยเงินภาษีของชาวอังกฤษประมาณ 100 ล้านปอนด์ต่อปี หรือประมาณ 6,182 ล้านบาท

นับตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา เมื่อมีการยกเลิกการอุดหนุนนักศึกษาต่างชาติและนำวิธีการเก็บค่าเล่าเรียนมาใช้ ทำให้นักศึกษาต่างชาติจะต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเองเต็มจำนวน และส่งผลให้จำนวนนักศึกษาต่างชาติลดลงอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2527 มีจำนวนเพียง 55,000 คน นักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากประเทศในเครือจักรภพของอังกฤษ โดยเฉพาะฮ่องกงและมาเลเซียและก่อให้เกิดการต่อต้านในมาเลเซียที่ให้เลือกประเทศอังกฤษเป็นอันดับสุดท้ายหากจะศึกษาต่อต่างประเทศ รวมทั้งมีการต่อต้านจากประเทศอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบด้วย จากสภาพการณ์ดังกล่าวมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษได้เริ่มมองตลาดต่างประเทศโดยวิธีสร้างความร่วมมือ ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจาก Pym Package ในปี 2526 โดยปลัดกระทรวงการต่างประเทศ Francis Pym ได้ให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาต่างชาติจากประเทศที่กำหนด (เช่น ฮ่องกง มาเลเซีย) และสนับสนุน บริษัทเคาซิล ให้ดำเนินการส่งเสริมการอุดมศึกษาในต่างประเทศ

ในช่วงเวลาเดียวกันระบบอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียก็ได้ปรับเปลี่ยนเช่นเดียวกัน โดยปกติออสเตรเลียจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนต่างชาติภายใต้แผนการโคลัมโบ ประมาณปี 2523 มีนักศึกษาต่างชาติจำนวน 8,777 คนศึกษาอยู่ในประเทศออสเตรเลีย และหลายๆ คนในกลุ่มนี้ที่มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จ่ายค่าเล่าเรียนเอง โดยเฉพาะนักศึกษาเชื้อสายจีนจากมาเลเซีย

จากความต้องการที่เรียนระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในประเทศและนอกประเทศที่เพิ่มขึ้น ทำให้รัฐบาลกลางของเครือรัฐออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงที่จะเก็บเงินค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนจากนักศึกษาต่างชาติ และการอุดมศึกษาเริ่มเข้าสู่ระบบการค้าที่ละเล็กละน้อย เริ่มตั้งแต่ปี 2528 ตามประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาของเครือรัฐออสเตรเลีย

ต่อมารัฐบาลได้มีนโยบายที่จะแก้ปัญหาด้านงบประมาณโดยวิธีการตลาดเพื่อลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลลง ทำให้มหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษานานาชาติจำนวนมากในออสเตรเลียประสบภาวะการเงินเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของสหราชอาณาจักร ดังนั้นจึงได้หันมาเริ่มรับนักศึกษาจากตลาดต่างประเทศอย่างจริงจัง โดยเก็บค่าเล่าเรียนเต็มจำนวน จากการดำเนินงานในลักษณะนี้ทำให้มีสถาบันอื่นๆ เข้าร่วมในการดำเนินงานเก็บค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนด้วยเพื่อให้มีรายได้สนับสนุนสถาบัน และยังได้ประโยชน์ในการสร้างความเป็นนานาชาติให้กับตนเองจากการรับนักศึกษาต่างชาติเหล่านี้

ในปี 2539 ประเทศออสเตรเลียมีนักศึกษาต่างชาติที่จ่ายค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนอยู่ถึง 143,067 คน ซึ่งมาจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย อาทิ เกาหลี อินโดนีเซีย มาเลเซีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฮ่องกง นักศึกษาแต่ละคนจะใช้จ่ายเงินประมาณ 21,000 เหรียญออสเตรเลียต่อปี โดยเฉลี่ยหรือประมาณ 4.8 แสนบาทสำหรับค่าเล่าเรียน หนังสือ ที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว อาหารและค่าเดินทาง รายได้จากค่าเล่าเรียนที่ได้จากนักศึกษาต่างชาติเป็นแหล่งรายได้หลักของมหาวิทยาลัย

ประเทศนิวซีแลนด์ได้ย่างก้าวเข้ามาในธุรกิจการศึกษานานาชาติภายหลังออสเตรเลีย โดยเริ่มตั้งคณะกรรมการพัฒนาการค้าแห่งประเทศนิวซีแลนด์ขึ้นในปี 2533 โดยร่วมมือกับภาคอุดมศึกษาจัดตั้งบริษัทการศึกษานานาชาติแห่งนิวซีแลนด์ขึ้น และเริ่มเจาะตลาดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าไปเรียนในประเทศนิวซีแลนด์อย่างจริงจัง

ประเทศนิวซีแลนด์ได้เปรียบออสเตรเลียในความเห็นของนักศึกษาต่างชาติที่กล่าวว่านิวซีแลนด์เป็นสถานศึกษาที่ปลอดภัย มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าออสเตรเลีย อังกฤษ หรืออเมริกา แต่นิวซีแลนด์มีข้อจำกัดในเรื่องการออกวีซ่าที่สามารถทำงานนอกเวลาได้ และข้อจำกัดในการยอมรับวุฒิการศึกษาของประเทศยังคงค่อนข้างเป็นลบบอยู่ในสายตาของนักศึกษานานาชาติ และจากการสำรวจนักศึกษานานาชาติและที่ปรึกษาของนักเรียนในเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือพบว่านิวซีแลนด์ไม่ได้เป็นคู่แข่งที่สำคัญในตลาดการศึกษานานาชาติ

หากเปรียบเทียบความนิยมของนักศึกษาต่างชาติแล้ว สหรัฐอเมริกายังเป็นที่นิยมเป็นอันดับหนึ่งสำหรับนักศึกษาในแถบเอเชีย โดยสหรัฐอเมริกามีนักศึกษาชาวเอเชียประมาณ 1 ใน 3 ของนักศึกษาต่างชาติ แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ทั้งแคนาดาและอังกฤษ พบว่าตนต้องสูญเสียนักศึกษาชาวเอเชียให้แก่ออสเตรเลีย แม้ว่าทั้ง 2 ประเทศนี้จะ เป็น 2 ใน 5 อันดับแรกที่ให้บริการธุรกิจการศึกษามากที่สุดก็ตาม

ใน 3 ทศวรรษที่ผ่านมา การไหลเวียนของนักศึกษาต่างชาติในตลาดการศึกษาเป็นไปอย่างแข็งแกร่ง แสดงให้เห็นว่าตลาดการศึกษาบางแห่งเริ่มอึมครึม ซึ่งเป็นข้อสังเกตของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ แคนาดา นิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา

การเปรียบเทียบการอุดมศึกษาของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

โดยทั่วไปแล้วประเทศออสเตรเลียมีสถาบันอุดมศึกษามากกว่าประเทศนิวซีแลนด์โดยในตารางที่ 1 จะแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 7 แห่งใหญ่ที่สุดของทั้ง 2 ประเทศ

ตารางที่ 1 : มหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ปี 2536

	มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ 7 แห่งของออสเตรเลีย			มหาวิทยาลัยของนิวซีแลนด์			
	นักศึกษาทั้งหมด	คณาจารย์	งบวิจัย (ล้านบาท)*	นักศึกษาทั้งหมด	คณาจารย์	งบวิจัย (ล้านบาท)	
ม.โมนาช	36,467	2,333	117.84	ม.แมสซีย์	28,000	-	219.83
ม.ซิดนีย์	30,343	2,088	328.51	ม.โอคแลนด์	23,600	1,304	419.9
ม.เมลเบิร์น	30,182	2,362	279.11	ม.โอตาโก	16,000	782	513.76
ม.นิวเซทเวลล์	26,073	1,696	318.63	ม.แคนเทอร์เบอร์รี่	13,030	493	130.91
ม.เทคโนโลยีแห่งควีนส์แลนด์	24,695	967	32.11	ม.วิกตอเรีย	12,450	-	200.07
ม.ควีนส์แลนด์	24,680	2,004	217.36	ม.ไวกาโต	11,714	350	118.56
ม.ดีคกิน	24,403	947	17.29	ม.ลินคอล์น	3,600	232	54.34

(ที่มา : The Australian, Short, 1994 ; Bell, 1994; DEET, 1994)

* 1 เหรียญออสเตรเลีย = 24.7 บาท

มหาวิทยาลัยในออสเตรเลียมีทั้งสิ้น 35 แห่ง นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (TAFE) กระจายอยู่ทั่วประเทศ ดำเนินงานโดยรัฐแต่ละรัฐ สำหรับการรับนักศึกษาต่างชาติจะดำเนินการโดย The Commonwealth Register of Institutions and Courses for Overseas Students (CRICOS) ซึ่งมีวิทยาลัยเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่องอยู่ในรายชื่อของ CRICOS จำนวน 17 แห่ง

ส่วนระบบการอุดมศึกษาของนิวซีแลนด์จะประกอบด้วย มหาวิทยาลัย 7 แห่ง วิทยาลัยโพลีเทคนิค 25 แห่ง วิทยาลัยการศึกษา 5 แห่ง และสถานศึกษาสำหรับชาวเมารี 2 แห่ง ตราบจนปี 2542 มีสถาบันเพิ่มขึ้นรวมทั้งสิ้น 36 แห่ง การศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับออสเตรเลีย อัตราการคงอยู่ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษ 2523 โดยในปี 2523 มีจำนวนนักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย เพียงร้อยละ 67 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83 ในปี 2537 ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการศึกษาของนิวซีแลนด์เช่นเดียวกับออสเตรเลีย

การสำรวจสถาบันอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ในปี 2537 ได้มีการสำรวจสถาบันอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งกำลังเป็นส่วนสำคัญของตลาดการศึกษานานาชาติ โดยมุ่งสำรวจกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคลภายในสถาบันนั้น ๆ ซึ่งทำหน้าที่ด้านการตลาดของการศึกษานานาชาติ

ตารางที่ 2 : ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบกับประชากรทั้งหมด

ประเภทสถาบัน	กลุ่มตัวอย่างของออสเตรเลีย	ร้อยละของประชากร	กลุ่มตัวอย่างของนิวซีแลนด์	ร้อยละของประชากร
มหาวิทยาลัย	22	60%	5	71%
TAFE/โพลีเทคนิค	13	81%	6	24%
รวม	35		11	

ในเครือรัฐออสเตรเลียมีมหาวิทยาลัยภายใต้ CRICOS จำนวน 35 แห่ง และวิทยาลัย TAFE 16 แห่ง ในประเทศนิวซีแลนด์มีมหาวิทยาลัย 7 แห่ง สถาบันเทคโนโลยี 3 แห่ง และโพลีเทคนิค 25 แห่ง จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าแม้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเล็กแต่สามารถเป็นตัวแทนของสถาบันทั้งหมดของทั้ง 2 ประเทศได้เป็นอย่างดี และผลจากการศึกษาพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างแสดงว่าหน้าที่หลักของตนคือ การตลาดหรือการบริหาร (ร้อยละ 40) มากกว่าครึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์อยู่ในวงการศึกษามากกว่า 10 ปี หรือโดยเฉลี่ย 6 ปีสำหรับออสเตรเลีย ส่วนนิวซีแลนด์จะมีประสบการณ์เฉลี่ย 3 ปี และร้อยละ 90 ของกลุ่มออสเตรเลียเป็นผู้ทำหน้าที่ด้านการวางแผนตัดสินใจด้านการตลาดนานาชาติ ส่วนกลุ่มนิวซีแลนด์ตอบว่าทำหน้าที่ด้าน

การตลาดร้อยละ 100 กลุ่ม TAFE และโพลีเทคนิคตอบว่ามีผู้ดำเนินงานด้านนี้ร้อยละ 85 และ 83 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีประสบการณ์ในตลาดการศึกษานานาชาติเป็นอย่างดี การสำรวจนี้จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการตลาดและการคาดประมาณของทั้ง 2 ประเทศ ซึ่งจากการคำนวณโดยใช้ chi-square และ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่ามีระดับนัยสำคัญ 2-3 รายการ ในด้านส่วนแบ่งการตลาด (วัดจากการลงทะเบียนของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด) และออสเตรเลียมีส่วนแบ่งมากกว่า ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ส่วนแบ่งการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ส่วนแบ่งการตลาด (นักศึกษาต่างชาติ)	มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยTAFE ของออสเตรเลีย	มหาวิทยาลัย และโพลีเทคนิค ของนิวซีแลนด์
ต่ำ (นักเรียน 0-99)	9 (26%)	6 (55%)
ปานกลาง (นักเรียน 100-499)	7 (20%)	4 (36%)
สูง (นักเรียน 500+)	19 (54%)	1 (9%)
รวม	35(100%)	11(100%)

มหาวิทยาลัยของออสเตรเลียส่วนใหญ่ (90%) เก็บเงินค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนจากนักศึกษามานานกว่า 5-10 ปี ส่วนนิวซีแลนด์ (60%) เก็บน้อยกว่า 5 ปี ในด้านตลาด กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 ประเทศยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดลำดับความสำคัญของตลาดสรรหานักศึกษา 18 แห่ง โดยในตารางที่ 4 จะแสดงให้เห็นตลาดกลุ่มเป้าหมายของสองประเทศตามลำดับความสำคัญ

ตารางที่ 4 การจัดลำดับความสำคัญตลาดต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่าง ในเครือรัฐออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์

กลุ่มตัวอย่างของออสเตรเลีย		กลุ่มตัวอย่างของนิวซีแลนด์	
คะแนนเฉลี่ย	ตลาดเป้าหมาย	คะแนนเฉลี่ย	ตลาดเป้าหมาย
2.7	ฮ่องกง *	2.3	มาเลเซีย
2.8	อินโดนีเซีย *	2.4	ญี่ปุ่น *
3.0	มาเลเซีย	2.9	หมู่เกาะแปซิฟิก *
3.6	สิงคโปร์	4.1	ไทย
3.6	ญี่ปุ่น *	4.4	สิงคโปร์
4.2	เกาหลี	4.6	อินโดนีเซีย *
4.4	ไทย	6.6	ไต้หวัน
4.8	ไต้หวัน	6.8	เกาหลี
5.0	หมู่เกาะแปซิฟิก	7.5	ประเทศอื่นๆ ใน ASEAN
5.3	อินเดีย ปากีสถานและอนุทวีป	8.2	จีน
5.5	จีน	8.7	ฮ่องกง
5.8	อเมริกาเหนือ	9.3	อินเดีย ปากีสถานและอนุทวีป
6.4	สหภาพยุโรป	9.5	แอฟริกา
6.5	แอฟริกา	9.5	สหภาพยุโรป
6.8	ประเทศอื่น ๆ ใน ASEAN	9.7	อเมริกาใต้และกลาง
8.8	ตะวันออกกลาง	10.0	ยุโรปตะวันออกและรัสเซีย
8.8	ยุโรปตะวันออกและรัสเซีย	10.3	อเมริกาเหนือ
9.3	อเมริกาใต้และกลาง	14.0	ตะวันออกกลาง

* แสดงถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.5 ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ถึงแม้ว่าทั้ง 2 ประเทศจะให้ยุทธศาสตร์การตลาดที่คล้าย ๆ กัน แต่ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องของระดับการบูรณาการวิชาการต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการจัดโปรแกรมการสอนในต่างประเทศและหน่วยงานรับสมัครในต่างประเทศโดยออสเตรเลียมีโปรแกรมการสอนนานาชาติเป็นจำนวนมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 โปรแกรมการสอนนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ชนิดของโปรแกรม	กลุ่มตัวอย่าง * ออสเตรเลีย	กลุ่มตัวอย่าง * นิวซีแลนด์
เป็นเจ้าของเพียงผู้เดียว	1	-
ธุรกิจร่วมทุน	18	3
ข้อตกลงในใบอนุญาต (Licence agreement)	8	1
รวม	27	4

* รวมมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย TAFE

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่ารูปแบบธุรกิจร่วมทุนเป็นรูปแบบที่มีการดำเนินงานมากที่สุด และมักจะรวมถึงการเป็นหุ้นส่วนแบบ twinning program* กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศโดยนักศึกษา

* หลักสูตรที่เรียนในประเทศเดิมก่อนแล้วไปเรียนปีสุดท้ายในประเทศร่วมโครงการและรับปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศนั้น

จะศึกษาในประเทศของตนก่อนและจะไปเรียนกับสถาบันต่างประเทศในปีสุดท้าย ซึ่งการใช้โปรแกรมพันธมิตรเช่นนี้ก็เพื่อขยายตลาดและเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดให้มากขึ้น ทั้งนี้นักศึกษาที่เรียนในประเทศตนจะลดค่าใช้จ่ายลงได้ แต่สถาบันสามารถคงส่วนแบ่งในตลาดที่มีความอึดตัวนี้ไว้ได้ อย่างไรก็ตามได้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในการให้ความสำคัญกับโปรแกรมนานาชาติและสำนักงานรับสมัครนักศึกษาในต่างประเทศซึ่งมีผลต่อความสำเร็จโดยรวมของทั้งสองประเทศในตลาดนานาชาติ ตารางที่ 6 จะแสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์โดยไคสแคว์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ตารางที่ 6 ความสำคัญของการนำหลักสูตรมาบูรณาการของเครือรัฐ
ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ความสำคัญของการมีโปรแกรมพันธมิตร (ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)			ความสำคัญของการมีสำนักงานรับสมัคร นักศึกษาในต่างประเทศ (ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง)		
ความสำคัญ	กลุ่มตัวอย่าง ออสเตรเลีย	กลุ่ม ตัวอย่าง นิวซีแลนด์	ความสำคัญ	กลุ่มตัวอย่าง ออสเตรเลีย	กลุ่ม ตัวอย่าง นิวซีแลนด์
ต่ำ	33%	9%	ต่ำ	17%	9%
ปานกลาง	52%	91%	ปานกลาง	42%	91%
สูง	15%	-	สูง	42%	-
ค่าไคสแคว์	= 6.19; DF = 2 I ; P .045		ค่าไคสแคว์	= 10.0 ; DF = 2 I ; P = .007	

ทั้ง 2 ประเทศ เห็นว่าการขยายตลาดของตนมีความเป็นไปได้ โดยมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย ร้อยละ 43 และนิวซีแลนด์ ร้อยละ 80 มีความมั่นใจว่าตลาดการศึกษาของตนกำลังขยายตัว โดยวิทยาลัย TAFE และโพลีเทคนิค มีความเห็นร้อยละ 69 และ 83 ตามลำดับ และถึงแม้จะมีความเห็นไปในทางที่ดีต่อตลาดการศึกษา แต่ก็ยังมีผู้เป็นกังวลว่า ตลาดเองก็มีความอึดตัวอยู่ ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมีจำนวนผู้ที่เห็นด้วยในด้านนี้เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน จึงมีข้อเสนอให้มีการวิเคราะห์ที่เจาะกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มๆ (segmentation) ของตลาดการศึกษาในอนาคต ซึ่งทั้ง 2 ประเทศเห็นด้วยทั้งนี้เพื่อให้ตลาดได้เติบโตต่อไป

การอุดมศึกษาของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ : คู่แข่งหรือพันธมิตร

คู่แข่งที่สำคัญของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ คือ สถาบันอุดมศึกษาในอังกฤษ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2539-2540 ส่วนแบ่งการตลาดซึ่งเป็นนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาเป็นของสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 61 (458,000) อังกฤษ ร้อยละ 26 (198,000) ออสเตรเลีย ร้อยละ 8 (63,000) และแคนาดา ร้อยละ 4 (34,000) ซึ่งต่างก็พยายามแข่งขันกันเพื่อดึงนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาในประเทศตน โดยอเมริกาและอังกฤษ เป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าจัดการศึกษาได้ดีเยี่ยม การที่

ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้เข้ามาสู่ธุรกิจด้านนี้ย่อมมีผลกระทบต่อส่วนแบ่งการตลาดของประเทศต่างๆ ข้างต้น และทั้ง 2 ประเทศนี้ได้พยายามขยายตลาดเข้ามาสู่อเมริกาเหนือและอังกฤษ จากการที่ตลาดในเอเชียอิ่มตัว ซึ่งนับเป็นเรื่องที่ทำทลายยิ่งของทั้ง 2 ประเทศ

ทุกประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาทั้งในแง่การเงินและในแง่อื่นๆ สหราชอาณาจักรได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องขยายปริมาณนักศึกษาต่างชาติให้มากขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ต่างชาติด้วย บริติชเคาน์ซิล เห็นว่าประเทศนิวซีแลนด์เป็นคู่แข่งสำคัญที่กำลังเจริญรอยตามรูปแบบของออสเตรเลียและแคนาดา

ในสหรัฐอเมริกา มีนักศึกษาต่างชาติลงทะเบียนในสาขาวิศวกรรมเพิ่มขึ้นจาก 40,772 คน ในปี 2523 เป็น 50,292 คน ในปี 2532 และในปลายทศวรรษ 2523 มีนักศึกษาต่างชาติได้รับปริญญาเอกสาขาวิศวกรรมศาสตร์ถึงร้อยละ 55 เช่นเดียวกับหลักสูตรการบริหารรัฐกิจในอเมริกาที่เติบโตขึ้นเช่นกัน

หากพิจารณานักศึกษาชาวเอเชียที่ศึกษาในออสเตรเลียและนิวซีแลนด์แล้ว สหรัฐอเมริกาก็ยังสามารถดึงดูดนักศึกษาชาวเอเชียได้เป็นส่วนใหญ่อยู่ และแม้แต่ในยุโรปเองมีนักศึกษาเอเชียที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกามากกว่าถึง 4 เท่าตัว

สาเหตุที่นักศึกษาต่างชาติเลือกศึกษาต่อในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจาก

1. ต้องการศึกษาด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ
2. สหรัฐอเมริกาใช้ยุทธวิธีเปิดหลักสูตรเชิงวิชาชีพ
3. ชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาในการเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศในสาขาธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาการคอมพิวเตอร์

ส่วนการเลือกสถาบันที่จะศึกษา นักศึกษาต่างชาติจะพิจารณาปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ค่าครองชีพ การมีทุนการศึกษา โอกาสทำงานนอกเวลา และข้อกำหนดการรับสมัคร ดังนั้น สถาบันใหญ่ ๆ ในสหรัฐอเมริกาจึงเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของทั้งสองประเทศ

จากการที่ออสเตรเลียประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักศึกษาชาวเอเชียได้อย่างมากเมื่อไม่นานมานี้ โดยเฉพาะในการศึกษานานาชาติและสาขาบริหารธุรกิจ แต่ก็ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ บุคลากร และทรัพยากรอยู่ รวมทั้งตลาดในสิงคโปร์และฮ่องกงกำลังกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญ โดยในปี 2537 มหาวิทยาลัยของอังกฤษได้เปิดหลักสูตรบริหารธุรกิจ และหลักสูตรด้านการจัดการอื่นๆ 34 หลักสูตรในฮ่องกงและสิงคโปร์ ในขณะที่มีเพียง 10 หลักสูตรมาจากสถาบันในประเทศออสเตรเลีย

ทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์จะต้องหายุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจนี้ในอนาคตซึ่งมักจะมีคำถามว่า ทั้งสองประเทศจะปฏิบัติต่อกันในฐานะคู่แข่งหรือพันธมิตร และคำตอบคือวิธีการสร้างความ

ร่วมมือ น่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด สถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงเช่นนี้ในการสร้างความร่วมมืออาจเริ่มโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยนิวซีแลนด์จะต้องเรียนรู้การดำเนินงานจากออสเตรเลียในด้านการศึกษานานาชาติ และจะต้องรักษาความร่วมมือด้านการตลาดไว้ให้นาน โดยต้องศึกษาจากความล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมาเป็นบทเรียน

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างใกล้ชิดของสองประเทศ จะทำให้อุตสาหกรรมความร่วมมือด้านการศึกษาที่จะดำเนินไปได้ในระยะยาว นักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนจะมีไม่เพียงแหล่งผลประโยชน์ด้านการเงินเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้สองประเทศเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้อย่างกลมกลืน จากการสำรวจนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยของออสเตรเลีย ในปี 2534 พบว่าเกือบครึ่ง (47%) ของนักศึกษาเหล่านี้ต้องการอพยพเข้ามาอยู่ในออสเตรเลียในวันข้างหน้า โดยมีแรงจูงใจในสภาพทางการเมืองและสังคม ซึ่งความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษานานาชาติกับการอพยพเข้ามาอยู่ของนักศึกษาเหล่านี้ เป็นประเด็นที่สำคัญของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การผ่อนผันข้อกำหนดต่างๆ ในการเข้าประเทศจะส่งผลต่อปริมาณนักศึกษาต่างชาติของประเทศได้ เพราะนักศึกษาเหล่านี้ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศหนึ่งแล้ว โอกาสที่จะย้ายไปอยู่ในอีกประเทศหนึ่งย่อมค่อนข้างสูง นโยบายการศึกษานานาชาติของทั้งสองประเทศจึงมีผลกระทบซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม นิวซีแลนด์ไม่ได้ประสบปัญหาจากการปกครองในรูปแบบเครือรัฐ ในขณะที่ออสเตรเลียที่มีหน่วยงานตามกฎหมาย 9 แห่งดูแลระบบการศึกษาซึ่งแบ่งเป็นระบบการศึกษาของรัฐ 8 ระบบ และระบบโรงเรียนเอกชนอีก 1 ระบบ ในขณะที่รัฐบาลเครือรัฐดูแลมหาวิทยาลัยในด้านเงินอุดหนุน โดยแต่ละมหาวิทยาลัยมีการบริหารแบบเอกเทศ และมีการควบคุมระบบ TAFE ในระดับรัฐและเขต (Territory)

การดำเนินงานตามกฎหมายของการศึกษานานาชาติจะมีกฎหมายของเครือรัฐ 7 ฉบับและหน่วยงานของรัฐบาลเครือรัฐ 6 แห่ง ซึ่งดูแลค่อนข้างซับซ้อน อย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาลก็ให้ความสำคัญแก่ธุรกิจการศึกษาระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก

บทสรุป

ประเทศนิวซีแลนด์สามารถเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของเครือรัฐออสเตรเลียและใช้ประโยชน์จากความสำเร็จของเครือรัฐออสเตรเลียไปในขณะเดียวกัน ยิ่งกว่านั้นสถาบันอุดมศึกษาของนิวซีแลนด์อาจมุ่งเป้าหมายไปที่นักศึกษาออสเตรเลียที่จ่ายค่าเล่าเรียนเอง ซึ่งอาจจะไปเรียนที่ประเทศตนได้ ในช่วงต้นทศวรรษ 2533 มีนักศึกษาออสเตรเลียจำนวน 4,457 คน ศึกษาอยู่ในนิวซีแลนด์ นิวซีแลนด์สามารถจะใช้เวลาได้เปรียบด้านค่าใช้จ่าย เพื่อเข้าสู่ตลาดนักศึกษาในประเทศออสเตรเลียได้

ในอนาคต รัฐบาลของทั้งสองประเทศอาจประสานนโยบายของตนให้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อนโยบายการอพยพเข้าเมืองในระยะยาว ความร่วมมืออย่างกว้างขวางในด้านการตลาดและการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ อาจจะเป็นประโยชน์กับทั้งสองประเทศ ประเทศนิวซีแลนด์ได้นำหน้าเครือรัฐออสเตรเลียในการพัฒนาสื่อ CD-ROM เชิงปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอุดมศึกษา แต่เครือรัฐออสเตรเลียเป็นที่รู้จักกันดีในตลาดเอเชีย โดยใช้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบพันธมิตรและโปรแกรมพันธมิตร และอาจจะมีการแลกเปลี่ยนบุคลากร การถ่ายโอนหน่วยกิตและการทำวิจัยร่วมกันต่อไปให้กว้างขวางขึ้นกับประเทศกลุ่มทะเลที่สมันในมหาสมุทรแปซิฟิก คงเป็นไปได้ที่จะให้ทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เลิกล้มความเป็นคู่แข่งต่อกัน และทำงานร่วมกันอย่างสมบูรณ์แบบ ใดๆก็ตาม ประโยชน์จากความร่วมมือกันในสถานะตลาดที่มีการแข่งขันสูงจะทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง ความร่วมมืออาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการประสานร่วมมือของสถาบันให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ขยายตลาดให้กว้างขึ้นรวมทั้งลดความสับสนของนักศึกษาในการตัดสินใจเลือกที่เรียนลงได้

บทที่ 5

ปัจจัยและยุทธศาสตร์สำคัญ ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

5.1 ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

1) การขยายตัวของธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

เอกซาร Industry Canada 2540 ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรมไว้ 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย สนธิสัญญาการค้า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือพหุภาคี ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด คือการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น บริษัทด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เคเบิล และดาวเทียม ต่างเข้าสู่ตลาดการศึกษาและการฝึกอบรมทางไกล ส่วนในด้านการฝึกอบรมโดยใช้คอมพิวเตอร์นั้น อุปกรณ์แบบสื่อผสมได้เข้ามาแทนที่อุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นเนื้อหาตำรา เนื่องจากสามารถดัดแปลงไปใช้กับอุปกรณ์เครื่องอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมได้

นอกจากนี้ ตัวเลขสถิติที่ปรากฏในเอกสารขององค์กรธุรกิจทางการศึกษาและกิจกรรมการฝึกอบรมได้ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจนี้เป็นธุรกิจใหญ่และจะเจริญเติบโตต่อไปทุกขณะ โดยจะเห็นได้จากการที่ธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างชาติหลายธนาคารได้จัดสรรเงินจำนวนหลายพันล้านดอลลาร์ สำหรับความช่วยเหลือด้านการศึกษาและการฝึกอบรม และโครงการความช่วยเหลือระหว่างประเทศต่อประเทศต่าง ๆ ก็มักจะผนวกเรื่องดังกล่าวไว้ นอกจากนี้องค์กรการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งที่เป็นของรัฐบาลหรือเอกชน ต่างก็มุ่งสนใจในความสำคัญของการศึกษาและการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น และการผูกโยงเรื่องการค้าเข้ากับความช่วยเหลือก็กำลังทวีขึ้นทุกขณะ

หลักฐานอื่น ๆ ที่ยืนยันได้ว่า ธุรกิจด้านการศึกษาและบริการการฝึกอบรมกำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ รายได้จากนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งเป็นสัดส่วนมากที่สุดของรายได้จากการส่งออก จำนวนนักศึกษาประเทศต่าง ๆ ที่เดินทางไปศึกษายังต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในระหว่างปี 2503 ถึง 2513 และเกือบจะเป็นสองเท่าอีกครั้ง ในระหว่าง ปี 2513 ถึง 2523 โดยในปี 2533 มีจำนวนถึง 1,168,075 คน

ตัวอย่างเช่น ในปี 2529 นักศึกษาต่างชาติในประเทศออสเตรเลียที่ชำระค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนได้นำเงินเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพเป็นจำนวนถึง 50 ล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือ

ประมาณ 1,235 ล้านบาท และในปี 2539 จำนวนนักเรียนต่างชาติที่ชำระค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนของประเทศออสเตรเลียมีถึง 143,000 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 54,000 คน ยอดเงินที่นักศึกษาต่างชาติเหล่านั้นใช้จ่ายในปี 2539 เป็นจำนวนมากกว่า 3,000 ล้านเหรียญออสเตรเลีย หรือประมาณ 72,000 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนเงินดังกล่าวนี้ ประมาณ 1,300 ล้านเหรียญ (ร้อยละ 43.6) หรือประมาณ 31,200 ล้านบาท เป็นเงินที่จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนให้กับสถาบันการศึกษา และอีก 1,700 ล้านเหรียญ หรือประมาณ 40,800 ล้านบาท เป็นค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัย อาหาร การคมนาคม และอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับอุดมศึกษานับได้ว่ามีสัดส่วนที่มากที่สุด สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีรายได้จากค่าเล่าเรียน 654 ล้านเหรียญ หรือประมาณ 15,700 ล้านบาท โดยนักศึกษาในสวนนี้ใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการอื่นอีกเป็นจำนวน 770 ล้านเหรียญ หรือประมาณ 18,500 ล้านบาท

2) ความต้องการขยายส่วนแบ่งการตลาด

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศที่เป็นผู้นำทางด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ประกอบด้วย ฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา และเมื่อไม่นานมานี้มีประเทศออสเตรเลียเพิ่มขึ้นอีก แต่ละประเทศมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้เพื่อสนับสนุนธุรกิจการค้าด้านการศึกษาและการฝึกอบรมดังกล่าว

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้นำในการส่งออกด้านการศึกษาและบริการการฝึกอบรม ในปี 2538 มูลค่าการส่งออกในด้านนี้ของสหรัฐอเมริกามีจำนวนถึง 7,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 3 แสนล้านบาท (มากกว่าร้อยละ 58 เป็นการส่งออกไปยังตลาดในภูมิภาคเอเชีย) และก่อให้เกิดการค้าเกินดุลถึง 6,600 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 264,000 ล้านบาท ส่วนมูลค่าการส่งออกที่ได้จากประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนประมาณ 750 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 30,000 ล้านบาท จากประเทศจีนมากกว่า 500 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 20,000 ล้านบาท จากประเทศไต้หวันและอินเดียรวมกันมากกว่า 400 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 16,000 ล้านบาท

อังกฤษกำลังเร่งจัดให้มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปแบบของต้นแบบในประเทศต่าง ๆ และยังสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมทางไกลด้วย ฝรั่งเศสกำลังเปิดตลาดการศึกษาในรูปแบบของ Institut Universite de Technologie (IUT) ในประเทศเม็กซิโก และแอฟริกา ประเทศแคนาดาก็กำลังส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของวิทยาลัยชุมชน (Community College) ของตนในประเทศต่าง ๆ

ส่วนออสเตรเลียนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าไปศึกษา และยังมีประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศที่กำลังเริ่มงานด้านนี้อย่างจริงจังมากขึ้น

ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นตัวอย่างหนึ่งที่หวังจะขยายส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งยังได้เริ่มความพยายามในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาแล้ว ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในภูมิภาคเอเชียหลายประเทศได้แสดงความสนใจที่จะเป็นผู้จัดการศึกษาและให้บริการฝึกอบรมดังกล่าว ประเทศสิงคโปร์ได้เริ่มดำเนินการไปบ้างแล้ว และคาดว่าจะขยายสัดส่วนให้เพิ่มมากขึ้นหลังจากการเปิดมหาวิทยาลัยเอกชนขึ้นในปี พ.ศ. 2543 ส่วน Multi-Media Corridor ของประเทศมาเลเซียได้จัดให้มี Multi-Media University อยู่ในโครงการ ซึ่งเป็นแรงผลักดันในด้านตลาดการศึกษานี้ด้วย

สำหรับฮ่องกงนั้น ปัจจุบันอาจจะยังมุ่งความสนใจในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ของประเทศที่มีลักษณะเป็นเขตการปกครองพิเศษของจีนอยู่ แต่ฮ่องกงก็มีศักยภาพไปสู่บทบาทการเป็นผู้ให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรมเช่นกัน

3) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ลดลง

แรงกระตุ้นที่ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งออกด้านการศึกษาและการฝึกอบรม สืบเนื่องจากจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ลดลง โดยในประเทศแคนาดา ในปี 2537-2538 สัดส่วนของนักศึกษาต่างชาติในตลาดของตนกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง จำนวนนักศึกษาต่างชาติลดลงในอัตราเท่ากับปีก่อน คือเกือบร้อยละ 6 ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนเงินตราต่างประเทศโดยประมาณที่นักเรียนต่างชาตินำเข้ามาในประเทศแคนาดาในปีนั้น เป็น

จำนวน 2,300 ล้านเหรียญแคนาดา หรือประมาณ 64,400 ล้านบาท และช่วยสร้างงานถึง 21,000 ตำแหน่ง ดังนั้น จำนวนนักเรียนต่างชาติที่ลดลงนับเป็นการสูญเสียที่สำคัญยิ่ง และทำให้ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

4) การลดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐบาล

รัฐบาลของประเทศต่างๆ ได้ลดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาลง ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องหันมาเร่งรับนักศึกษาต่างชาติที่ชำระค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนกันอย่างจริงจัง ค่าเล่าเรียนนั้นนอกจากทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้ผลประโยชน์ด้านการเงินแล้ว ยังก่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่รัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางอย่างชัดเจนจากการเพิ่มมูลค่าของเงินตราต่างประเทศที่นักศึกษาต่างชาตินำไปใช้จ่ายในประเทศนั้นๆ อีกด้วย

5.2 ยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

1) ยุทธศาสตร์การตลาด

จากการที่ธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและการฝึกอบรมได้ขยายตัวขึ้น ทำให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ พัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้น โดยประเทศแคนาดาเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดในเรื่องนี้ ทั้งนี้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นของ

แคนาดาต่างมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเชี่ยวชาญด้านการตลาดบริการการศึกษาอย่างจริงจัง โดยดำเนินการดังนี้

(1) กำหนดตลาดกลุ่มเป้าหมาย

ประเทศแคนาดาอยู่ติดกับทางเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกาอันเป็นตลาดทางการศึกษาและการฝึกอบรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก ทำให้รัฐบาลแคนาดาจัดความสำคัญของตลาดการศึกษานี้ไว้ในลำดับแรก ประเทศเม็กซิโกเป็นตลาดอีกแห่งหนึ่งที่ขยายตัวถึงร้อยละ 70 (จาก 26.4 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 1,056 ล้านบาท เป็น 44.8 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 1,792 ล้านบาท) ในระหว่างปี 2534 ถึง 2536 รวมทั้งประเทศอื่นๆ ในยุโรปตอนกลางและยุโรปตะวันออกเป็นตลาดสำหรับประเทศแคนาดาในการส่งออกด้านการศึกษาและบริการการฝึกอบรมที่สมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนี้ ก่อนหน้าที่ประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซียจะประสบวิกฤตการณ์ด้านการเงิน ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกจัดเป็นตลาดที่น่าสนใจมากที่สุดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการรับสมัครนักศึกษาเข้าเรียน การฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารช่างเทคนิคและผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เช่นกัน

(2) สร้างเครือข่ายดำเนินการด้านการตลาด

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสร้างเครือข่ายศูนย์การศึกษา 14 แห่ง ซึ่งประเทศแคนาดาได้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อดำเนินการทางการตลาดต่างประเทศด้านการศึกษา

และการฝึกอบรม และเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษา 230 สถาบัน
ของประเทศแคนาดา

สำหรับศูนย์การศึกษาแคนาดา (Canadian Education Centers) ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ทำหน้าที่จัดหาข้อมูล
ด้านการตลาดการศึกษาและเสนอรายละเอียดด้านโอกาสในการ
จัดการฝึกอบรมเป็นกลุ่มหรือบริษัท และเจรจาต่อรองเกี่ยวกับสัญญา
ข้อตกลงต่างๆ ศูนย์ดังกล่าวจะดำเนินการ ดังนี้ (1) แนะนำบริการ
ที่คิดค่าธรรมเนียมให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มองค์กรทางธุรกิจ (2) เพิ่ม
บริการด้านการฝึกอบรมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการส่งออกสินค้า
ขนาดใหญ่ เช่น การสื่อสาร การรักษาสุขภาพ การคมนาคมขนส่ง
การผลิตพลังงาน และงานวิศวกรรมต่าง ๆ

สำหรับประเทศอื่นๆ ได้ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน
เช่น ประเทศฝรั่งเศส ได้จัดตั้งสมาคมฝรั่งเศส (Alliance Francaise)
จำนวน 1,058 แห่งใน 132 ประเทศ ประเทศอังกฤษมีสำนักงาน
British Council จำนวน 228 แห่งและศูนย์การสอนอีก 95 แห่งใน
109 ประเทศ ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา มีสำนักงาน United States
Information Service (USIS) จำนวน 211 แห่งใน 147 ประเทศ และ
ออสเตรเลียมีสำนักงานด้านการศึกษากองตนในประเทศต่าง ๆ
มากกว่า 30 ประเทศ

(3) ตั้งคณะผู้เยี่ยมชม

ยุทธศาสตร์การตลาดที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ

การตั้งคณะผู้เยี่ยมชม ซึ่งประเทศแคนาดาได้จัดตั้ง Team Canada
ขึ้น เป็นวิธีการดำเนินการค้าระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายหลักคือ
การขายสินค้าและบริการของแคนาดา Team Canada ได้จัดคณะ
ผู้แทนไปยังทวีปเอเชียและอเมริกาใต้ โดยคณะผู้แทนนี้ประกอบด้วย
นายกรัฐมนตรี ผู้นำของรัฐต่าง ๆ รัฐมนตรีด้านการค้าพร้อมเจ้าหน้าที่
และผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเอกชน นอกจากนั้นยังมีผู้อำนวยการ
สถาบันอุดมศึกษาอีกจำนวนหนึ่งรวมอยู่ในคณะผู้แทนนี้ด้วย

2) ยุทธศาสตร์การสร้างภาคีความร่วมมือแบบหุ้นส่วน

(1) การจัดจุดนัดพบ

ในประเด็นนี้จะเห็นได้จากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้
มีการจัดการเสวนาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศด้านบริการทาง
วิชาชีพของกลุ่มวิชาชีพและการอุดมศึกษา ซึ่งมีขึ้นในหลายๆโอกาส
มีความแตกต่างกันทั้งในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบและเนื้อหา แต่
การเสวนาแต่ละครั้งจะแสวงหาจุดกึ่งกลางที่ผู้แทนทั้งของวิชาชีพ
วงการอุดมศึกษาและรัฐบาลสามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนความสนใจ
และความเชี่ยวชาญของกันและกันได้

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดจุดนัดพบดังกล่าว คือ
Center for Quality Assurance in International Education (CQAI)
ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 ในกรุงวอชิงตัน ดีซี องค์กรนี้ได้จัดการประชุม
สัมมนาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศด้านบริการการศึกษาและ
วิชาชีพเป็นระยะ ๆ ซึ่งการสัมมนาที่จัดขึ้นทุกครั้งนั้น ผู้แทนของสาขา

วิชาชีพ วงการอุดมศึกษา องค์กรพหุภาคี รัฐบาล และหน่วยงาน
ที่ให้คุณวุฒิทางการศึกษาจะมาสนทนาและถกเถียงกันในประเด็นที่มี
ความสนใจร่วมกัน รวมทั้งประเด็นที่ทำหายต่างๆ ได้แก่ โลกาภิวัตน์
ทางวิชาชีพและการควบคุมคุณภาพ การรับรองวิทยฐานะทางวิชาชีพ
และการรับรองและการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพ

COAIE ยังทำหน้าที่เลขานุการของ ๖Global Alliance
for Transnational Education (GATE) ซึ่งตั้งขึ้นในปี 2538 เป็น
องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา สมาคมระดับชาติ
หน่วยงานรัฐบาล และบริษัทธุรกิจข้ามชาติในการประกันคุณภาพ
การอุดมศึกษาและวิชาชีพที่ส่งเป็นสินค้าออกไปต่างประเทศ องค์กร
นี้ได้ตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสให้เกิดการผสมผสานระหว่างกลุ่มโดย
ดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้ คือ

- ◆ ศึกษาค้นคว้าในประเด็นต่างๆเกี่ยวกับการจ้าง
แรงงานต่างชาติที่บริษัทกำลังดำเนินอยู่ และการ
รับนักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยกำลังเผชิญ
อยู่ในปัจจุบัน
- ◆ สร้างเครือข่ายในประเทศต่างๆ โดยความร่วมมือ
กับบริษัท ธุรกิจ และสมาคม และสถาบันการ
ศึกษาอื่น ๆ

- ◆ ค้นคว้าข้อมูลจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกในด้าน
ระบบการศึกษา สถาบันการศึกษา และสิ่งที่
การศึกษาระหว่างประเทศนำเสนอ
- ◆ พัฒนาหลักการปฏิบัติงานที่ดีและการรับรอง
คุณภาพการศึกษา และการฝึกอบรมนานาชาติ
องค์กรนี้ได้รับความสนใจและการสนับสนุนจาก
ต่างประเทศอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้าร่วมในการสัมมนา
เรื่อง ๖Transnational Education, Human Resource Development
and the Quality Imperative๖ ซึ่งร่วมจัดโดย ๖Center for Educational
Research and Innovation (CERI) ซึ่งเป็นหน่วยงานของ OECD และ
๖Programme on International Management in Higher Education
(IMHE) ของ CERI พลังและปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างกลุ่มความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ เช่น GATE ได้ก่อให้เกิดภาคีความร่วมมือในระดับ
ชาติ ดังตัวอย่างจาก 2 ประเทศที่จะกล่าวถึงต่อไป คือ ภาคีความ
ร่วมมือในออสเตรเลีย ที่แสดงให้เห็นว่าการส่งออกการศึกษาและการ
ฝึกอบรมด้านกฎหมายได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล วิชาชีพ
กฎหมาย และคณะวิชาทางกฎหมายของมหาวิทยาลัย ตัวอย่างที่สอง
คือ ภาคีความร่วมมือในเม็กซิโก ซึ่งเป็นผลจาก NAFTA แสดงให้เห็น
การดำเนินการที่เกิดขึ้นจากสัญญาการค้าระหว่างประเทศอันก่อให้เกิด
เกิดความร่วมมือระหว่างวิชาชีพต่าง ๆ 12 วิชาชีพกับวงการอุดมศึกษา
และองค์กรต่างๆของรัฐบาล

(2) การสร้างภาคีความร่วมมือ

การสร้างภาคีความร่วมมือในธุรกิจการศึกษาและการฝึกอบรมระหว่างประเทศ ดังตัวอย่าง เช่น ภาคีความร่วมมือในออสเตรเลีย และภาคีความร่วมมือในเม็กซิโก มีรายละเอียด ดังนี้

ก. ภาคีความร่วมมือในออสเตรเลีย

กฎหมายเป็นบริการทางวิชาชีพที่สำนักงานสถิติแห่งชาติของออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics) จัดให้เป็นบริการที่ทำรายได้เข้าประเทศมากที่สุดในกลุ่มบริการทางวิชาชีพอื่น ๆ บริการดังกล่าวมี 4 ประเภทคือ บริการการศึกษาและการฝึกอบรมด้านกฎหมายระหว่างประเทศ บริการ(ธุรกิจ)ทางด้านกฎหมาย บริการเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทด้านการค้าระหว่างประเทศ และบริการที่เกี่ยวกับกรรมสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ในปี 2533 รัฐบาลกลางได้ก่อตั้งสภาที่ปรึกษาด้านบริการกฎหมายระหว่างประเทศ (International Legal Services Advisory Council, ILSAC) ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นแกนนำในการประสานงานและการส่งเสริมงานบริการการศึกษาและการฝึกอบรมด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อมาคณะอนุกรรมการรับผิดชอบงานด้านนี้ (International Legal Education and Training Subcommittee) ได้จัดพิมพ์เอกสารชื่อ "Australia in Asia: Legal education challenges and opportunities" (2535) ซึ่งได้เสนอให้มี

การดำเนินงานใน 4 ด้านคือ การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานานาชาติด้านกฎหมาย พัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับทั้งสถาบันและมหาวิทยาลัยที่สอนวิชากฎหมาย ให้การสอนวิชากฎหมายของออสเตรเลียมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ เพิ่มการสนับสนุนจากฝ่ายวิชาชีพแก่การศึกษาและฝึกอบรมทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และวางแนวทางระดับชาติในการส่งออกการศึกษาและการฝึกอบรมดังกล่าว

ประธานของ ILSAC ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในคำนำของรายงานฉบับหนึ่งว่า ในเมื่อจำนวนนักเรียนต่างชาติเพิ่มขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ จากสถาบันและมหาวิทยาลัยที่สอนวิชากฎหมาย และจำเป็นต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ของบุคลากรในคณะวิชาเหล่านั้น และยังได้กล่าวต่อไปด้วยว่า รายงานฉบับนี้ขอเน้นในเรื่องของการสร้างความเป็นสากลในด้านทัศนคติ เนื้อหาวิชาที่เปิดสอน และการเชื่อมโยงของสถาบันที่สอนวิชากฎหมายของออสเตรเลีย มากกว่าการส่งออกการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวไม่เพียงแต่จะสนับสนุนให้บุคลากร และนักศึกษาของสถาบันที่สอนวิชากฎหมายออสเตรเลียกับหน่วยงานทั้งในและนอกภูมิภาคได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนให้ยอมรับคุณวุฒิทางการศึกษาด้านกฎหมายระหว่างออสเตรเลียและประเทศต่างๆ อีกด้วย

การสร้างความเป็นสากลนั้นมิใช่สิ่งท้าทายมากมาย ซึ่งคนปดัดคณะ Law and Legal Practice ณ มหาวิทยาลัย Technology ที่นครซิดนีย์ โดยสนองตอบทันทีโดยตั้งคำถามในที่ประชุมของสมาคมกฎหมายนานาชาติหลายคำถาม เช่น สถาบันที่สอนวิชากฎหมายของออสเตรเลียสามารถส่งออกการศึกษาด้านกฎหมายไปต่างประเทศได้หรือไม่ อะไรคือตลาดสำหรับการศึกษาดังกล่าวและถ้าตลาดนั้นมีอยู่จริง สถาบันการศึกษาเหล่านั้นควรจะเข้าไปทำธุรกิจหรือไม่ ซึ่งคำตอบของท่านเป็นไปในทางบวกทั้งสิ้น ท่านยังยืนยันคำกล่าวของ Victor Hugo* อีกด้วยว่า ในวันหนึ่งข้างหน้าประเทศออสเตรเลียจะเป็นส่วนหนึ่งของตลาดแห่งภูมิภาค ตลาดแห่งภูมิภาคดังกล่าวจะมีกฎเกณฑ์ที่เป็นการผสมผสานของระบบกฎหมายจารีตประเพณีของออสเตรเลียและระบบกฎหมายแพ่งในภูมิภาค นักกฎหมายชาวออสเตรเลียจะทำงานร่วมกับนักกฎหมายชาวเอเชีย และแนวความคิดเกี่ยวกับความยุติธรรม การเคารพสิทธิและกฎระเบียบแห่งกฎหมายจะช่วยเชื่อมโยงตลาดในภูมิภาคเอเชียเข้าด้วยกัน ซึ่งในอีก 2 ปีต่อมาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายคนหนึ่งได้รายงานถึงความความคืบหน้าในเชิงต่าง ๆ ดังกล่าว กล่าวคือ มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนในวิชากฎหมายและระบบกฎหมายของเอเชียเพิ่มขึ้น รวมทั้งการศึกษาและฝึกอบรมสำหรับนักกฎหมายและเจ้าหน้าที่

* Victor Hugo นักประพันธ์และนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสผู้มีชื่อเสียงในปลายศตวรรษที่ 19

ทางกฎหมายทั้งที่จัดในออสเตรเลียและประเทศของผู้ศึกษาและอบรมเองได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก

รายงานของ ILSAC ฉบับที่ 2 "Australian International Legal Education and Training: Directions, Issues and Opportunities (2536) ได้ยืนยันถึงการขยายตัวของขนาด ขอบเขต และกิจกรรมเหล่านั้นให้เป็นระบบ และยังได้กล่าวด้วยว่านักศึกษาต่างชาติในสาขาวิชากฎหมายมีจำนวนเพิ่มขึ้น การที่รัฐบาลออสเตรเลียวางโครงการซึ่งมีเป้าหมายในการช่วยพัฒนา ประสานงาน และตัดวงประโยชน์จากโอกาสในต่างประเทศ นับเป็นการพัฒนาที่มีผลดีต่อสถาบันการศึกษาทางกฎหมายของออสเตรเลีย เป็นการสมควรที่สถาบันการศึกษาทางกฎหมายของออสเตรเลียขยายการเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาและการฝึกอบรมทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น และยังไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับตลาดการศึกษาและการอบรมทางด้านกฎหมาย รายงานฉบับนี้จึงได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตลาดและเป้าหมายความต้องการให้มากขึ้น ทั้งยังได้เสนอยุทธศาสตร์ของการศึกษานานาชาติด้านกฎหมายที่ชัดเจนไว้ นอกจากนี้รายงานได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของออสเตรเลียว่า ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานและองค์กรของรัฐบาล สถาบันการศึกษาทางกฎหมาย องค์กรธุรกิจทางกฎหมายและกลุ่มสมาชิกวิชาชีพด้านกฎหมายของออสเตรเลียเป็นสำคัญ

ข. ภาคีความร่วมมือในเม็กซิโก

ในประเทศเม็กซิโกนั้น เมื่อได้มีข้อตกลงการค้าเสรีในทวีปอเมริกาเหนือ (NAFTA) แล้ว ประเทศภาคีในข้อตกลงต่างปรารถนาที่จะให้มีการยอมรับซึ่งกันและกันแทนที่จะแข่งขันกัน ดังนั้นจึงได้ดำเนินงานใหม่ ๆ เพื่อร่วมมือกันในเชิงยุทธศาสตร์โดยจัดตั้งคณะทำงานใน 12 สาขาวิชาชีพขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาไปสู่ข้อตกลงเพื่อการยอมรับร่วมกัน ระหว่าง เม็กซิโก แคนาดา และสหรัฐอเมริกา สมาชิกของคณะทำงานมาจากสมาคมทางวิชาชีพภาคอุดมศึกษาและรัฐบาลกลางของประเทศ ผลการดำเนินงานของคณะทำงานดังกล่าว มีผลสำคัญ 2 ประการ คือ การนำระบบการรับรองวิทยฐานะของสาขาวิชามาใช้ในมหาวิทยาลัย และการจัดการทดสอบทั่วไปอย่างเป็นระบบเพื่อเข้าสู่วิชาชีพ

ในปี 2540 หลักสูตรวิศวกรรมระดับมหาวิทยาลัยรวม 4 หลักสูตร ได้รับการรับรองวิทยฐานะ และอีก 20 หลักสูตร กำลังได้รับการพิจารณา ในสาขาการแพทย์นั้น 5 หลักสูตรได้รับการรับรองแล้ว มีหนึ่งหลักสูตรที่เลื่อนการพิจารณาออกไป ส่วนอีก 5 หลักสูตรกำลังได้รับการพิจารณา ส่วนในสาขาสัตวแพทยศาสตร์นั้น กระบวนการพิจารณาเริ่มในปี 2541 และการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการรับรองวิทยฐานะในสาขาทันตแพทยศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ การเกษตรกำลังจะแล้วเสร็จ ส่วนสาขาวิชาการบัญชีได้มีดำริที่จะดำเนินการรับรองวิทยฐานะอย่างเป็นทางการด้วยเช่นกัน

ในหลายวิชาชีพนั้น กำลังเตรียมการเพื่อจัดการสอบทั่วไปสำหรับการประกอบวิชาชีพ (ซึ่งรวมสาขาวิชาต่างๆ คือ วิทยาศาสตร์ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม บัญชี จิตวิทยา และ ดาราศาสตร์) โดยร่วมมือกับ Centro Nacional de Evaluación para la Educación Superior (CENEVAL) ตัวอย่าง เช่น ในสาขาการแพทย์ CENEVAL กำลังจัดเตรียมการสอบสำหรับการรักษาทั่วไป ทั้งยังร่วมมือกับ Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM) ในการกำหนดรูปแบบการสอบเพื่อปฏิบัติงานเป็นทันตแพทย์เฉพาะทาง ผู้แทนของสาขาวิชาชีพต่างๆ กำลังดำเนินงานร่วมกับสมาคมสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยแห่งชาติ (National Association of Universities and Institutions of Higher Education, ANUIES) และ คณะกรรมการประเมินผลการอุดมศึกษาแห่งชาติ (National Commission for the Evaluation of Higher Education, CONAEVA) เพื่อสร้างมาตรฐานหลักของการศึกษาเชิงวิชาชีพอยู่

5.3 ข้อคิดสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1) แรงจูงใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในระดับอุดมศึกษาที่พบเห็นนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวโน้มของโลกาภิวัตน์ที่ทำให้มุมมองของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น การให้ความสำคัญ

ของการสะสมทุนทางปัญญา เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน มีมากขึ้น ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการเสวนา เรื่องการอุดมศึกษานานาชาติมากขึ้น ซึ่งโดยปกติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดของตนตลอดเวลา และเสียง เรียกร้องจากกลุ่มนี้ก็ก่อให้เกิดแนวคิดและการทำทนายใหม่ ๆ เสมอ

2) การเปลี่ยนแปลงภายในของสถาบัน

ผลกระทบของธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษา และการฝึกอบรมที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ปรากฏในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การรับนักศึกษา การพัฒนานโยบาย การประเมินผล การพัฒนา ทักษะต่างๆ การถ่ายโอนหน่วยกิตการศึกษา และการประเมิน สมรรถภาพที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานและการฝึกอบรมทาง วิชาชีพ เป็นที่น่าสังเกตว่าการเจริญเติบโตของธุรกิจส่งออกด้านบริการ ของการอุดมศึกษา ทำให้สถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบันขยาย ขอบข่ายงานด้านการศึกษาออกไป โดยได้จัดสรรทรัพยากรให้แก่ สำนักงานด้านกิจการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น รวมทั้งจัดทำนโยบาย ด้านการศึกษานานาชาติที่มีความก้าวหน้า สอดคล้อง และมีความ ร่วมมือของหน่วยงานภายในมากขึ้น ส่วนสถาบันอุดมศึกษาอีก จำนวนมากกำลังทบทวนบทบาทความเป็นนานาชาติของตน และ พัฒนาการทดสอบต่าง ๆ ไปสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้มีความ ปลดปล่อยและสามารถส่งเป็นสินค้าออกได้

สำหรับทักษะที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องมี เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานท่ามกลางความ เป็นนานาชาติที่กำลังเป็นที่สนใจ โดยนักเศรษฐศาสตร์ต้องการ ผู้จัดการที่ได้รับการศึกษาระดับสูงเพื่อบริหารกลุ่มผู้ร่วมงานหลากหลาย วัฒนธรรม และให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะด้านภาษาและการ สื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ส่วนภาคเอกชนนั้นเรียกร้องให้ พัฒนาทักษะการรับรู้ด้านวัฒนธรรมและการปรับตัวของบัณฑิต ทั้ง ในด้านส่วนบุคคลและด้านวิชาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาได้จัดหลักสูตรการศึกษาใหม่ ปรับปรุงหลักสูตรเดิม รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็น ทางเลือกใหม่ และขยายโอกาสของการศึกษาและการทำงานควบคู่ กัน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่มุ่งพัฒนาทักษะและความสามารถด้าน ความเป็นนานาชาติของนักศึกษาของตน

สิ่งที้อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดของ สถาบันการศึกษาทั่วโลก คือการนำระบบการศึกษาแบบหน่วยกิต ไปใช้มากขึ้น ลักษณะเฉพาะของระบบหน่วยกิตนั้น ประกอบด้วย ความเที่ยงตรง ความครบถ้วน และสามารถโอนย้ายได้ง่าย จึง สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษานานาชาติที่อยู่ห่างไกล ส่วนความพยายามที่จะรวมการศึกษาและการฝึกอบรมให้เป็น หลักสูตรการศึกษาแบบหน่วยกิตที่นำไปสู่การศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรและปริญญาตรีกำลังขยายตัวมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้

จากการพัฒนาบันทึกการเรียนรู้ หรือ "Record of Learning" โดยองค์การวุฒิการศึกษาแห่งชาติของนิวซีแลนด์ (New Zealand's National Qualification Authority) การดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นในที่อื่นๆอีก โดยทวีปยุโรปมีสองโครงการ ได้แก่ European Credit Transfer และโครงการที่ดำเนินการโดย Tavistock Institute of London จุดมุ่งหมายในระยะสั้นของโครงการคือ การสร้างระบบการรับรองวิทยฐานะของยุโรปที่รวมถึงการทดสอบทางการศึกษาและการฝึกอบรมผ่านระบบสื่อสารทางไกล ส่วนจุดมุ่งหมายระยะยาวคือ ให้ประชากรยุโรปทุกคนมีบัตรประจำตัวลักษณะเหมือน "Smart Card" ที่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับทักษะและสมรรถภาพการทำงานของบุคคลผู้ถือบัตรนั้นโดยละเอียด

ความคิดดังกล่าวเริ่มปรากฏในนโยบายทางการศึกษาที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนี้ และได้มีความริเริ่มในการจัดการศึกษา การประเมินผล และการรับรองวิทยฐานะในแนวใหม่ที่เป็นสากล ซึ่งในอนาคตอันใกล้นี้กระแสของความคิดเหล่านี้จะปรากฏชัดในนโยบายและการปฏิบัติงานในวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการอุดมศึกษาด้วย

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

โดยที่ธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการยังมีปัญหาในเรื่องการจำแนกข้อมูล การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล องค์การวิชาชีพและสถาบันอุดมศึกษาบางหน่วย หรืออาจทั้งหมด จึงไม่แน่ใจ

ที่จะให้ข้อมูลในธุรกิจของตน การจัดทำสัญญาต่อไปอาจเป็นไปได้ยาก เนื่องจากทัศนคติที่แตกต่างกันในการใช้ข้อมูลร่วมกันของผู้ที่อยู่ในแวดวงธุรกิจดังกล่าว นอกจากนี้การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในบริการด้านวิชาชีพและการศึกษาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่แต่ละประเทศต่างมุ่งเน้นที่จะแสวงหาข้อได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างกัน จนละเลยต่อการดำเนินงานด้านเอกสาร ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนผลงานวิจัยที่จะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในด้านนี้เป็นอย่างมาก

ดังนั้นจึงได้มีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านเอกสารหรือการวิจัยสำหรับธุรกิจระหว่างประเทศด้านการศึกษาและวิชาชีพดังนี้

ประการแรก จำเป็นต้องพิจารณาอย่างจริงจังว่า เราทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมในสาขานี้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างไรบ้าง

ประการที่สอง การวิจัยควรมุ่งเน้นที่พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคและปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้ชุมชนวิชาชีพและสถาบันอุดมศึกษาสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ วิธีการดังกล่าวนี้จะต้องกำหนดความต้องการที่มีต่อบริการด้านวิชาชีพและการศึกษาในระดับสากลที่กำลังเจริญเติบโตอยู่ในการค้าระหว่างประเทศภาคบริการที่กำลังเปลี่ยนแปลงในวงกว้างอยู่ขณะนี้ให้ได้

ประการที่สาม จำเป็นต้องมีการวิจัยเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ การบูรณาการอย่างพหุเหมาะ และประสานนโยบายการค้ำระหว่างประเทศในภาคบริการวิชาชีพและการศึกษากับนโยบายระดับชาติอย่างเหมาะสม

ประการที่สี่ จำเป็นต้องพิจารณาและสรุปประสบการณ์ที่ได้รับ (ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากข้อตกลงต่างๆ เพื่อการบูรณาการในภูมิภาค) ที่ว่าด้วยการลดข้อกีดกันทางการค้าในภาคบริการวิชาชีพและการศึกษา รวมทั้งแปลงเป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้กับสถานการณ์อื่น ๆ

ประการที่ห้า รูปแบบในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพใด ๆ มักจะเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ออกใบอนุญาต นักวิชาชีพ และสมาคมของนักวิชาชีพ นักการศึกษา และในขณะนี้ก็มีผู้เจรจาไกล่เกลี่ย (negotiators) ด้านการค้ำระหว่างประเทศเข้ามาช่วยด้วย ทั้งนี้คำถามต่าง ๆ ก็คือ รูปแบบดังกล่าวกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างไร ใครจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ และเขาเหล่านี้จะตอบสนองต่อสิ่งท้าทายใหม่ ๆ ที่เผชิญอยู่ได้เพียงใด

ประการที่หก การวิจัยควรมุ่งเน้นที่ความเชื่อมโยงระหว่างการค้ำระหว่างประเทศ ด้านวิชาชีพกับการอุดมศึกษา มีสิ่งใดที่เหมือนกันบ้าง และมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร มีผลกระทบต่อการจัดและให้บริการการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างไร ดูเหมือนจะมีความ

ผันแปรอย่างมากในกลุ่มวิชาชีพบางวิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาและสาขาที่ศึกษา แต่ความหลากหลายนี้ก็มีคุณค่าในตัวเองและสามารถก่อให้เกิดกรณีศึกษาเชิงสืบสวน (investigative case studies) ได้หลายกรณีทีเดียว

ประการที่เจ็ด การวิจัยจะต้องประเมินว่าในเมื่ออุปสงค์และอุปทานด้านการศึกษาและการฝึกอบรมได้กลายเป็นเรื่องในระดับนานาชาติแล้ว สินค้าและบริการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด สามารถวิเคราะห์ที่ได้ด้วยว่าจะส่งผลต่อการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การบริหารงาน การจัดลำดับความสำคัญ การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการประกันคุณภาพอย่างไร

ประการที่แปด จำเป็นต้องศึกษาเปรียบเทียบการใช้ระบบการสอนทางไกล ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ และผลกระทบ รวมทั้งศึกษาบทบาททั้งในปัจจุบัน และอนาคตของบริษัทธุรกิจด้านสื่อสารมวลชน

ประการที่เก้า นักวิจัยจะต้องศึกษาเกี่ยวกับสมาคมวิชาชีพและสถาบันการศึกษาเหล่านี้ เพื่อพิจารณาเหตุใดจึงมีความสามารถในการแข่งขันเหนือผู้อื่น หากเป็นสถาบันการศึกษาจะใช้อะไรดึงดูดให้นักศึกษาจากนานาชาติเข้ามาศึกษาที่สถาบันของตน ขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้ง ขนาด ค่าใช้จ่ายหรือชื่อเสียงของสถาบัน (ในด้านวิจัย การสอน ความมีหน้ามีตาในสังคม) หลักสูตรที่มีตำแหน่งงานรองรับ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด

ประการที่สิบ การวิจัยจะต้องศึกษาถึงวิธีการที่เสรีภาพทางการค้านี้ไม่เพียงแต่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์และอุปทานในนักวิชาชีพและบัณฑิตระดับอุดมศึกษา แต่จะเป็นการผสมกลมกลืนของคุณค่าความสามารถ ทักษะ และความรู้ที่คาดว่าจะมีด้วย

ทั้งนี้ อาจมีการตั้งสมมุติฐานในแต่ละเรื่องที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ตัวอย่างเช่น อาจตั้งสมมุติฐานว่า ความเป็นสากลในการค้าภาคบริการด้านการศึกษาและวิชาชีพ จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับ (1) วิธีการที่ธุรกิจด้านการเรียนรู้ก่อตั้งขึ้นได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน มีการบริหาร การดำเนินงานและการติดตามดูแลทั้งในภาครัฐและเอกชนอย่างไร และ (2) วิธีการที่การเตรียมการและการดำเนินงานด้านวิชาชีพที่กำลังดำเนินอยู่ได้รับความสนใจ ดำเนินการ กำกับดูแล และได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน ที่กล่าวมาข้างต้นยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด หากพิจารณาคุณลักษณะที่ยังไม่ปรากฏชัดของการค้าระหว่างประเทศ ภาคบริการวิชาชีพและการอุดมศึกษา การใช้วิธีการวิจัยจากล่างสู่บน (bottom-up) รวมทั้งบนสู่ล่าง (top-down) จะเป็นประโยชน์อย่างมาก การสืบค้นตรวจสอบนี้สามารถหรืออาจดำเนินการโดยองค์กรเจรจา ไกลไกล องค์กรดูแลด้านกฎระเบียบ สมาคมวิชาชีพ องค์กรและสถาบันอุดมศึกษาทุกรูปแบบได้

บทที่ 6

การส่งเสริมธุรกิจการศึกษานานาชาติ ในประเทศไทย

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการธุรกิจการศึกษานานาชาติในประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

6.1 การส่งเสริมด้านนโยบาย

หน่วยงานต่างๆดังกล่าวมีส่วนในการส่งเสริมธุรกิจการศึกษานานาชาติ โดยขอยกตัวอย่างนโยบายการส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย คือ

1) นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการศึกษานานาชาติ โดยได้กำหนด

กิจการส่งเสริมการลงทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยี และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกิจการหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งในประเด็นที่จะกล่าวถึง คือ กิจการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกิจการต่าง ๆ 4 ประเภท ได้แก่ 1) สถานศึกษาหรือศูนย์ฝึกฝนวิชาชีพ 2) กิจการโรงเรียนนานาชาติ 3) กิจการสถานศึกษาด้านโรงแรม และ 4) กิจการสถานศึกษาพัฒนากำลังคนด้านพาณิชยกรรม ซึ่งนอกจากจะจัดอยู่ในกลุ่มที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษแล้ว ยังได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ด้านภาษีนำเข้าอุปกรณ์การเรียนการสอน ภาษีเงินได้บุคคล และอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 2/2543 เมื่อเดือนสิงหาคม 2543 อีกด้วย

2) มติคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2543 ได้มีมติอนุญาตให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นได้โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และยังได้ยกเว้นคุณสมบัติเรื่องความรู้ภาษาไทยแก่ชาวต่างชาติที่จะขอเป็นครูโรงเรียนนานาชาติ รวมทั้งยกเลิกการควบคุมการกำหนดค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้แก่โรงเรียนนานาชาติ

3) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตามมาตรา 46 ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อน หรือ

การยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ ในประเด็นนี้แม้ว่าโรงเรียนนานาชาติจะไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ แต่จะได้รับสิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่กำหนดไว้

ในปัจจุบันมีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 53 โรงเรียน โดยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 33 โรงเรียน และตั้งอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศอีก 20 โรงเรียน เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 13 โรงเรียน (ในปี 2543 มี 40 โรงเรียน) สำหรับจำนวนนักเรียน (ปี 2544) มีจำนวนทั้งสิ้น 18,000 คน เป็นนักเรียนไทย 7,000 คน นักเรียนต่างชาติ 1,615 คน และครูจำนวน 1,903 คน โดยเป็นครูไทย 288 คน ครูต่างชาติ 1,615 คน

6.2 การส่งเสริมด้านความร่วมมือ

นอกจากการส่งเสริมในลักษณะดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยยังสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในรูปแบบการประสานงานในลักษณะพัฒนาการ มีการเจรจาตกลงและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติผ่านกิจกรรมนิทรรศการการศึกษา เช่น การจัดเทศกาลการศึกษานานาชาติของประเทศต่างๆ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีใน

ประเทศไทย อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา สิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นต้น

6.3 นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ระดับอุดมศึกษา

ในระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทั้งของ รัฐและเอกชน ได้มีนโยบายประการหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุน การอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นสากล รวมทั้งนโยบายที่จะเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และแนะนำหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ไทย การสนับสนุนการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติและการ สนับสนุนให้อาจารย์ไทยไปสอนและวิจัยในต่างประเทศ นโยบาย ดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับ อุดมศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่มุ่งพัฒนาความเป็นสากล ของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization - Regionalization) โดยในการพัฒนาความเป็นสากลจะมุ่งเน้นการ ยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของมหาวิทยาลัย/สถาบันให้มี มาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย/สถาบันเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ และการสร้างเสริมให้อาจารย์และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล มีโลกทัศน์ที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้นักศึกษาจาก ต่างประเทศได้

ในการเปิดสู่ภูมิภาคนั้นจะมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ มหาวิทยาลัย/สถาบันไทยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระดับ ภูมิภาค เนื่องจากกระแสการพัฒนาในอนาคตจะมีการรวมกลุ่ม ประเทศในลักษณะภูมิภาคมากขึ้น การอุดมศึกษาไทยจะต้องสามารถ เข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำในระดับภูมิภาคและสามารถสร้างองค์ความรู้ อันเกี่ยวเนื่องกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคได้

กิจกรรมที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการเพื่อ ส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยคือ การพัฒนาและความ ร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศ อาทิ ประเทศจีน กัมพูชา เวียดนาม ออสเตรเลีย ออสเตรีย ฝรั่งเศส และแคนาดา ซึ่งความร่วมมือกับประเทศต่างๆ นี้จะมุ่งเน้นด้าน วิชาการและแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ได้มีโครงการพัฒนาผู้บริหาร โดยดำเนินงานภายใต้โครงการ Thai University Administrators' Shadowing Program (TUAS) ซึ่งจะ ส่งผู้บริหารมหาวิทยาลัยไทยไปศึกษาดูงานด้านการบริหารมหาวิทยาลัย ในประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ ฝรั่งเศส และแคนาดา

อีกโครงการหนึ่งที่ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความเป็น สากลของการอุดมศึกษา คือ UMAP (University Mobility in Asia and the Pacific) ซึ่งเป็นโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์

และบุคลากร ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศภายใต้เงื่อนไขการรับรองการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ อันจะส่งผลให้เกิดการรับรองคุณวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยในระดับสากลในระยะยาว

กิจกรรมที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือ โครงการส่งเสริมและประสานการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมเชิงวิชาการนานาชาติในประเทศไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยไทยในเชิงความเข้มแข็งทางวิชาการและในเชิงการบริหารจัดการประชุมนานาชาติที่มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล

นอกจากนี้อาเซียนซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้มีบทบาทในการสร้างเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยได้ตั้งสำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network Secretariat : AUNS) ขึ้น ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย AUN ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ 17 แห่งในประเทศสมาชิกอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมความร่วมมือในโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษาและทรัพยากรระหว่างสมาชิกและจะส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความรู้ความเชี่ยวชาญในภูมิภาคอาเซียนและระหว่างภูมิภาคอาเซียนกับภูมิภาคอื่น ๆ โดยในปัจจุบันได้มีความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาสำคัญๆ ของอาเซียน ได้แก่ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลี และจะขยายความร่วมมือไปยังประเทศจีนต่อไปในอนาคต

ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างความเป็นนานาชาตินั้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 74 แห่ง เป็นสถาบันของรัฐ 24 แห่ง และเอกชน 50 แห่ง (ยังไม่เปิดสอน 3 แห่ง) เกือบทุกมหาวิทยาลัย/สถาบันเปิดหลักสูตรนานาชาติในสาขาวิชาที่สถาบันมีความถนัดและในสาขาที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในขณะนี้ คือ สาขาบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโท รวมทั้งหลักสูตรสำหรับผู้บริหาร (Executive MBA) และหลักสูตรขนาดเล็ก (Mini MBA) ซึ่งเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสูง มิใช่แต่เพียงสถาบันจำกัดรับเหล่านี้เท่านั้นที่เปิดหลักสูตรนานาชาติขึ้น แม้แต่มหาวิทยาลัยเปิดซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้เปิดหลักสูตรนานาชาติเช่นกัน โดยมหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดหลักสูตรบริหารธุรกิจ (MBA) และจะเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาอื่นอีก 3 หลักสูตรในปี 2544 นี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเปิดหลักสูตรโครงการปริญญาเอกนานาชาติร่วมกับ Charles Sturt University ประเทศออสเตรเลีย

ในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนเปิดหลักสูตรนานาชาติ รวมทั้งสิ้น 387 หลักสูตร ทั้งในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

หากพิจารณาสัดส่วนของสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าสาขาวิชาที่

เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปี 2542 มีทั้งสิ้น 1,112 สาขาวิชา ในจำนวนนี้เปิดสอนเป็นภาษาอังกฤษหรือหลักสูตรนานาชาติ 112 สาขาวิชา หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของสาขาวิชาที่เปิดสอนทั้งหมด

จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในปี 2543 มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 1,103,888 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาต่างชาติ 1,882 คน (จากการสำรวจปี 2540) โดยเป็นนักศึกษาจากประเทศในเอเชียมากที่สุดถึง 1,580 คน ส่วนที่เหลือกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ เช่น ยุโรป อเมริกาเหนือ โอเชียเนีย และแอฟริกาตามลำดับ

บทที่ 7

บทสรุป

จากการศึกษาข้างต้น พบว่าประเทศที่เป็นผู้นำตลาดระหว่างประเทศในบริการด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ได้แก่ ประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ซึ่งเริ่มมีบทบาทในวงการนี้พร้อมๆ กับเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ทุกประเทศและดินแดนที่กล่าวถึงข้างต้น นับว่าเป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาคทั่วโลก ทั้งในอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย-แปซิฟิก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระจายกันอยู่ในแต่ละภูมิภาคประเทศและดินแดนต่าง ๆ ดังกล่าวมีลักษณะร่วมและโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมความได้เปรียบในธุรกิจภาคบริการการศึกษาและการฝึกอบรม โดยหากจะศึกษาถึงลักษณะร่วมของประเทศผู้นำตลาดระหว่างประเทศภาคบริการ จะพบว่าเกือบทุกประเทศในกลุ่มนี้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ หรือเป็นภาษาราชการเพื่อการติดต่อสื่อสาร ยกเว้นประเทศฝรั่งเศสและบางส่วนของประเทศแคนาดาที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส แต่ก็ยังเป็นหนึ่งในสองภาษาที่สามารถใช้เป็นภาษาราชการนอกจากภาษาอังกฤษ

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและการศึกษาของกลุ่ม

ประเทศที่กล่าวถึงข้างต้น ถูกจัดว่าอยู่ในระดับสูง จากรายงานการพัฒนามนุษย์ปี 2000 ของ UNDP ได้จัดให้ประเทศแคนาดาอยู่ในอันดับสูงสุด ตามมาด้วยสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และฮ่องกงตามลำดับ แม้ฮ่องกงจะอยู่ในอันดับสุดท้ายในกลุ่มผู้นำตลาดกลุ่มนี้ แต่อยู่ในอันดับที่ 26 ใน 46 ประเทศของกลุ่มที่มีการพัฒนามนุษย์สูง สำหรับด้านการศึกษา นั้น ทั้ง 8 ประเทศถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีรูปแบบทางการศึกษา (education profile) ในระดับสูงเช่นกัน

นอกจากลักษณะร่วมที่ส่งผลให้เกิดข้อได้เปรียบในตลาดต่างประเทศภาคบริการการศึกษาและการฝึกอบรมแล้ว ยังมีปัจจัยสำคัญอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมให้การดำเนินธุรกิจในภาคนี้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความร่วมมือทางการค้า

ในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศภาคบริการในระดับโลกนั้นประเทศต่างๆ จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ซึ่งรวม 8 ประเทศที่กล่าวถึงนี้ด้วย องค์การการค้าโลกมีข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าภาคบริการหรือ General Agreement on Trade in Services : GATS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศภาคบริการ โดยประเทศสมาชิกสามารถจัดทำข้อตกลงต่างหากภายใต้ GATS ได้

ในระดับภูมิภาคก็เช่นเดียวกันได้มีการรวมกลุ่ม เพื่อจัดทำข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ โดยจะเห็นได้จากประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้จัดทำสนธิสัญญาการค้าเสรีของทวีปอเมริกาเหนือ หรือ NAFTA (North America Free Trade Agreement) ตั้งแต่ พ.ศ.2532 เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศทั้งภาคการผลิตและบริการซึ่งกันและกัน ซึ่งต่อมาประเทศเม็กซิโกได้เข้ามาเป็นสมาชิกของ NAFTA ในปี 2536

สำหรับกลุ่มประเทศยุโรปได้ก่อตั้งสหภาพยุโรป (European Union) ขึ้นเพื่อรวมตัวกันเป็นตลาดเดียว (common market) โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อให้เกิดการค้าเสรีทั้งสินค้าและบริการ และให้ทรัพยากรแรงงานและเงินทุนสามารถไหลเวียนข้ามประเทศได้อย่างเสรี

ส่วนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งมีประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นผู้นำตลาดในด้านนี้ก็จัดทำข้อตกลง Trans-Tasman Mutual Recognition Agreement ขึ้น โดยได้ลงนามเมื่อ 9 กรกฎาคม 2539 เพื่อส่งเสริมการค้าทั้งสินค้าและบริการระหว่างสองประเทศให้เป็นไปอย่างเสรี โดยเฉพาะการสร้างโอกาสในการทำงานของประชาชนทั้งสองประเทศ เพื่อให้สามารถทำงานในอีกประเทศหนึ่งได้กว้างขวางมากขึ้น

ภูมิภาคสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้จัดทำ ASEAN Framework Agreement on Services

ขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มทั้ง 10 ประเทศ เพื่อประโยชน์ในการค้าภาคบริการ โดยเฉพาะในมาตรา 5 ของข้อตกลงที่ได้กล่าวถึงการยอมรับในวุฒิการศึกษาและการรับรองวิทยะฐานะซึ่งกันและกันไว้อย่างชัดเจน

2. ความเป็นนานาชาติของการศึกษา

ในด้านความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา ทุกประเทศได้พยายามสร้างความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษาให้กว้างขวางและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดการศึกษาและการฝึกอบรมระดับนานาชาติ และที่สำคัญคือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ

จากการศึกษาการดำเนินงานของประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้นำตลาดในบริการการศึกษาระหว่างประเทศ จึงเห็นได้ว่าทุกประเทศได้พยายามปรับปรุงหรือปฏิรูปการศึกษาของตนให้ก้าวหน้าและมีความเป็นสากล รวมทั้งจัดหลักสูตรที่มีความหลากหลาย โดยพิจารณาความเชี่ยวชาญที่ตนเองมีและพัฒนาให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นเป็นหลักการพัฒนาบุคลากร ครู อาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งการจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานคุณภาพ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บริการการศึกษาของตนมีจุดเด่นยิ่งขึ้นและสามารถดึงดูดนักศึกษาจากต่างประเทศ ถือเป็นสินค้าส่งออกที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศได้เป็นอย่างดี สรุปได้ว่าทุกประเทศจะดำเนินงานปรับปรุงการศึกษาภายในประเทศให้ได้มาตรฐานก่อนส่งเป็นสินค้าออกสู่ตลาดตาม

ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของตน ประเทศผู้นำในตลาดการส่งออกบริการการศึกษาและการฝึกอบรม และมีส่วนแบ่งสำคัญในตลาดการศึกษาต่างประเทศ ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลียและแคนาดา โดยมีส่วนแบ่งในตลาดร้อยละ 61, 26, 8 และ 4 ตามลำดับ (the Australian Tysome, 2542) ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษได้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้จัดการศึกษาได้ในระดับที่ดี แต่การที่ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษานานาชาติจะทำให้ส่วนแบ่งตลาดของประเทศอื่น ๆ ลดลงอย่างมาก

สำหรับประเทศไทยได้มีการดำเนินงานเพื่อปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนไทยที่สอนหลักสูตรนานาชาติด้วย รวมทั้งแนวคิดในการเปลี่ยนรูปแบบมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ เพื่อความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริการและการจัดการ นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายและการดำเนินงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย

ข้อสังเกตประการหนึ่งของธุรกิจบริการการศึกษาที่ได้ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน เช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย น่าจะมีผลดีหลายประการ เช่น การกระจายความรู้และเทคโนโลยีในภูมิภาคและประเทศอื่นๆ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ และการนำ

รายได้เข้าสู่ประเทศที่สถาบันตั้งอยู่ แต่ข้อเสียก็คือ สถาบันไม่สามารถรักษาและสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการให้เท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้วได้ ด้วยปัญหาด้านงบประมาณของสถาบัน โดยเฉพาะในการจ้างอาจารย์ระดับเลิศ การลงทุนด้านอุปกรณ์และสื่อ รวมทั้งการวิจัย นอกจากนี้อาจารย์ระดับเลิศที่มีอยู่มักจะถูกดึงตัวไปสอนในสถาบันที่ให้ค่าจ้างและสวัสดิการที่สูงกว่าอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นปัญหาที่ควรหาทางแก้ไขไว้แต่เนิ่น ๆ

อย่างไรก็ตาม นิตยสาร กระแสทัศน์ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2543 ฉบับที่ 893 ได้รายงานว่าตลาดประชุมนานาชาติซึ่งปัจจุบันยังเป็นตลาดที่เล็กมากแต่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้ถึง 6 พันล้าน จึงเป็นประเด็นที่น่าพิจารณาโดยนำการอุดมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านความเป็นนานาชาติในเบื้องต้น

จากการที่ประเทศไทยเพิ่งริเริ่มการดำเนินงานในธุรกิจบริการด้านการศึกษานานาชาติ แม้ว่าประเทศไทยจะมีความได้เปรียบในด้านค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับประเทศผู้นำตลาดดังกล่าว แต่ยังมีข้อเสียเปรียบในด้านอื่นๆหลายประการ โดยเฉพาะด้านภาษา จึงควรมีการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านบริการการศึกษาของไทยให้เข้าสู่ตลาดระหว่างประเทศ โดยอาจดำเนินการดังนี้

ระดับนโยบาย

กำหนดให้เป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ สร้างความเป็นนานาชาติและการส่งออกบริการด้านการศึกษาในลักษณะเดียวกับที่ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์กรของกระทรวงการศึกษา การฝึกอบรมและกิจการเยาวชน

ระดับปฏิบัติ

เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกธุรกิจการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรจะดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่มีอยู่ให้มีความมั่นคงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนให้เปิดหลักสูตรนานาชาติให้มากขึ้น โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลหลากหลายโดยอาศัยความร่วมมือกับสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจมากขึ้น ควรมีกฎหมายรับรองมาตรฐาน หลักสูตรและการคุ้มครองค่าเล่าเรียนของนักศึกษานานาชาติด้วย

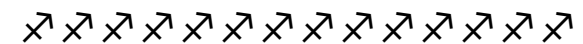
2. ปรับปรุงการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศของการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยการให้สถานศึกษาทุกแห่งสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับ ป.1 และเร่งพัฒนาทุกด้านเพื่อรับการแข่งขัน เช่น สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา บุคลากร เทคโนโลยีใหม่ๆ และเทคนิคการสอนแบบใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้สามารถประสานความร่วมมือกับเอกชนเพื่อนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนต่างชาติที่จะเข้ามาเรียนในประเทศไทย โดยสร้างความสะดวกในภาระหน้าที่ที่พบาก และความมีน้ำใจต่อนักศึกษาและชาวต่างชาติของคนไทยเพื่อความเป็นเจ้าภาพที่เอื้ออาทร และดึงดูดใจนักเรียนต่างชาติได้ เช่น จัดให้มีครอบครัวเจ้าภาพสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งสามารถดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานเอกชนที่มีประสบการณ์ในด้านนี้อยู่แล้วได้

4. ควรจัดหาทุนให้กับนักเรียนต่างชาติที่เรียนดีมาเรียนในมหาวิทยาลัยของไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นนานาชาติและประชาสัมพันธ์การศึกษาของไทย รวมทั้งโฆษณาเผยแพร่บรรยากาศการลงทุนและชักจูงในกิจการการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทยผ่านเครือข่ายต่างๆ

5. ร่วมมือกับบริษัทเอกชนเพื่อจัดทำแผนการตลาดในต่างประเทศ รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานรับนักศึกษาในประเทศต่างๆ ซึ่งอาจเป็นสำนักงานทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นและช่วยเหลือศึกษานานาชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย

6. ส่งเสริมและเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้นักศึกษานานาชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ชูเวช ชาญสง่าเวช. **อุดมศึกษาไทยในเวทีโลก**. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543

_____ . **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์**. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542

_____ . **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา**. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
(เอกสารอัดสำเนา)

ประกอบ คู่ปรัตน์ และบุญศิริ อนันตเศรษฐ์. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ**. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 .

ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. **ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ 21**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ ; 2542 .

วราภรณ์ บวรศิริ . **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543

สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา . ทบวงมหาวิทยาลัย . **ประมวลสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน** . กรุงเทพฯ ; 2543 .

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาองค์การของกระทรวงการศึกษา การฝึกอบรม และกิจการเยาวชน ปี 2542 ประเทศออสเตรเลีย** . กรุงเทพฯ ; 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **กรอบการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของฮ่องกง** . กรุงเทพฯ ; 2543 .

อดุลย์ วิริยเวชกุล . **รายงานการวิจัยเรื่อง การอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ** . กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543.

_____ . **การส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในสหราชอาณาจักร** . กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543. (เอกสารอัดสำเนา)

อดุลย์ วิริยเวชกุล . **การอุดมศึกษาของฮ่องกง** . กรุงเทพฯ ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

The Best Universities in Asia, Asiaweek, June, 30 , 2000 Volume 26 No. 25

Australia and New Zealand : rivals or allies ? Strategic marketing issues in international education., www : http : // herdsa.org.au/vic/cornerstones / table - of- contents. htm .

ตอนที่ 2

สรุปการสัมมนา

เรื่อง

นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

1. คำกล่าวเปิดและการบรรยายพิเศษ

● คำกล่าวเปิดการสัมมนา

เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ

การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

วันพุธที่ 11 กรกฎาคม 2544 เวลา 9.00-15.30 น.

ณ ห้องราชเทวี ชั้น 3 โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

โดย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(น.พ.กระแส ชนะวงศ์)

.....

ผมรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มีโอกาสร่วมประชุมในเรื่องที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประเทศไทย และจะมีโอกาสพูดถึงนโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องการศึกษานานาชาติ ผมขอทำความเข้าใจว่าการศึกษานานาชาติและโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย ซึ่งมีตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เป็นปรากฏการณ์ที่ผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาให้ความสนใจและติดตามอยู่ตลอดเวลา การสัมมนานี้จึงมีความเหมาะสมกับกาลเวลาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเรากำลังพูดถึงเรื่องการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร ฯลฯ

ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการศึกษาที่มาวันนี้ คงจะช่วยให้แนวทาง
ได้ว่าทิศทางของสถาบันการศึกษานานาชาติควรจะเป็นอย่างไร

ข้อที่น่าสังเกตคือ การศึกษานานาชาติหรือสถาบันการศึกษานานาชาติที่ประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้า นั้น มักจะเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก เช่น อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส สำหรับประเทศไทยผมคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 ของประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยาการสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่พูดถึงกันมากในวงการการศึกษา

จากสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เรากำลังเผชิญอยู่นี้ การศึกษานานาชาติอาจเป็นอีกทางหนึ่งที่จะกลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศ เพราะประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา มีความต้องการการศึกษาหาความรู้ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ แต่อาจไม่มีความพร้อมในการสร้างสถาบันการศึกษาขึ้นใหม่ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมมากกว่าจึงมีโอกาสที่จะได้พัฒนาในส่วนนี้

ในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง ขอตั้งข้อสังเกตเพื่อประกอบการอภิปรายต่อไป 4-5 ข้อ ดังนี้

1. ควรส่งเสริมโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานานาชาติ เนื่องจากมีกระบวนการเรียนการสอนที่ดี และส่งผลสะท้อนที่ดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานานาชาติมีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่ากับโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ กล่าวคือ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนนานาชาติสามารถเข้าศึกษาต่อในต่างประเทศได้ทุกระดับ ขณะเดียวกันก็สามารถเทียบโอนหน่วยกิตเพื่อศึกษาต่อในประเทศได้ด้วย

นอกจากนี้ เมื่อโรงเรียนนานาชาติตั้งอยู่ในประเทศไทย นักเรียนโรงเรียนนานาชาติโดยเฉพาะนักเรียนไทยก็ควรจะมีสิทธิเหมือนกับนักเรียนในโรงเรียนของรัฐและเอกชนอื่นๆ ในประเทศ เช่น สิทธิในการเรียนหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร (ร.ด.) สิทธิในการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา และสิทธิของพ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการสามารถเบิกค่าเล่าเรียนได้ เป็นต้น

ผมหวังว่า การสัมมนาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรงเรียนนานาชาติโดยตรงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการที่จะทำให้ประเทศไทยพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในวันนี้ จะเป็นคำตอบส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ ผมเชื่อว่าทัศนะของท่านจะมีผลสะท้อนที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศไทย

● **การบรรยายพิเศษ**
เรื่อง ทิศทางการดำเนินธุรกิจ
การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

โดย **ผู้แทนทางการค้าไทย**

(**นายประจวบ ไชยสาส์น**)

.....

เรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทยนั้น รัฐบาลมีนโยบายอย่างชัดเจนและได้แถลงต่อรัฐสภาว่า รัฐบาลชุดนี้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคและในระดับสากล ซึ่งถือเป็นพันธะทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นสัญญาประชาคมที่ประกาศไว้ต่อรัฐสภา ดังนั้นรัฐบาลจะต้องดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ในฐานะที่เป็นนโยบายต่อเนื่องและเป็นวาระแห่งชาติ ผมจะขอพูดถึงเรื่องยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ แต่ขอทบทวนก่อนว่าโดยธรรมชาติและสภาพภูมิศาสตร์ รวมทั้งความเหมาะสมนาประการของประเทศไทย ความเป็นศูนย์กลางนานาชาติของประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันของเอเชียอาคเนย์หรือสนธิสัญญาเซียงใต้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสถาบันนานาชาติขึ้นในประเทศไทย เช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ 40 ปีที่แล้ว เป็นสิ่งที่น่าร่องไว้อย่างดีใน

ช่วงสงครามเย็น ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่ามีความเหมาะสมนาประการในการที่จะเป็นศูนย์กลางด้านการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของนานาชาติระดับภูมิภาค ปัจจุบันสถาบัน AIT ได้ผลิตบัณฑิตจำนวนมากทั้งจากประเทศไทยและภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่มีความยากจนสูงหรือประเทศด้อยพัฒนาจากกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเกือบร้อยละ 70 ของผู้สำเร็จการศึกษามาจากประเทศเหล่านี้ อย่างไรก็ตามสถาบันฯ ไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากประเทศต่างๆ แต่ปัจจุบันประเทศที่เคยให้การสนับสนุนเริ่มถอนตัว ทำให้สถาบันฯต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งผมคิดว่าการศึกษาที่สถาบันการศึกษาต่างๆสามารถเลี้ยงตัวเองได้ มีการขวนขวายหาความเป็นเลิศ ความแข็งแกร่ง การบริหารจัดการ และความมีชื่อเสียง จะทำให้สถาบันนั้นๆ รอดพ้นจากภาวะวิกฤตได้

เราจะเรียกความน่าเชื่อถือของประเทศไทยที่เคยมีมาในอดีตให้กลับกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษานานาชาติหรือในภูมิภาคอีกครั้งได้อย่างไร ในช่วงสงครามเย็นเราได้ให้โอกาสประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจำนวนมาก เช่น โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฯลฯ ซึ่งขณะนี้ผู้ที่จบการศึกษาเหล่านั้นได้กลับไปเป็นผู้บริหารระดับสูงในประเทศของตนแล้ว แต่ก็ยังคงมีความผูกพันกับสถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นศิษย์เก่าอยู่ ซึ่งการติดต่อสื่อสาร

กันนี้ทำให้เกิดผลพลอยได้คือ วิทยาการขั้นสูง (Know How) และ สายสัมพันธ์ แต่ต่อมามีสิ่งเหล่านี้ขาดหายไปอันเนื่องมาจากปัญหา ความขัดแย้งในแนวความคิดต่างๆ ขณะเดียวกันก็เกิดสภาวะซึ่งความ ได้เปรียบ ประเทศเพื่อนบ้านของไทยเหล่านี้หันไปให้ความสนใจศึกษา ต่อในประเทศอื่นๆมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีนโยบาย ในเชิงรุกมาก เช่น ออสเตรเลีย

ถ้าเราจะดำเนินการธุรกิจการศึกษานานาชาติอย่างจริงจัง ต้องใช้ยุทธศาสตร์ด้านการตลาด หรือมุ่งที่ประเทศเพื่อนบ้านที่มี ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน สิ่งสำคัญคือ ต้องปรับทัศนคติและค่านิยมของคนในสังคมไทยให้หันมานิยมหรือ บริโภคบริการการศึกษาของประเทศเรา ก่อนที่จะไปเผยแพร่หรือ เชิญชวนให้คนในประเทศอื่นๆหันมานิยมการศึกษาของไทย

การศึกษาเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งแต่ไม่ใช่เพื่อแสวงหากำไรแต่ เพียงอย่างเดียว ยังมีเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และมีการบริหารจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยอาจเป็นความร่วมมือกับ ต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย ให้เข้ามาฝึกอบรมนักบริหารจัดการ ศึกษาของไทยให้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มี ความรู้ความสามารถตามที่พึงปรารถนา และได้เครือข่ายนักบริหาร จัดการศึกษา

กลไกในการบริหารจัดการมี 2 องค์กรใหญ่ๆ คือ องค์กร ภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ปัจจัยในการบริหารของ ภาคเอกชนมีต้นทุน คือ เงิน ดังนั้น การบริหารจัดการของภาค เอกชนจึงต้องคำนึงถึงการคุ้มทุน ความมีประสิทธิภาพ ความน่า เชื่อถือและชื่อเสียงในระยะยาว แต่ปัจจัยในการบริหารของภาครัฐ เป็นเรื่องของงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษา จึงควรเป็นองค์กรอิสระและมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบระเบียบ แตกต่างจากระบบราชการทั่วไป เพราะถ้าการบริหารจัดการไม่มี ประสิทธิภาพก็จะนำไปสู่ความล้มเหลว ซึ่งการเป็นองค์กรอิสระนั้น จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร

ในเรื่องคุณภาพ ผมคิดว่าเป็นเรื่องของเนื้อหาหลักสูตรซึ่ง ต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ คำว่าหลักสูตรนานาชาติ คือ สอนเป็น ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส จีน เป็นต้น ปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 340 หลักสูตร หลักสูตรเหล่านี้ควรมีการ ประเมินผลในด้านเนื้อหาสาระว่ามีความเข้มข้น ความเป็นเลิศ และความนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่คนไทย มากน้อยเพียงใด แล้วจึงไปเชิญชวนให้คนต่างประเทศเข้ามาเรียน เปรียบได้กับการ ลงทุนทั่วไปที่จำเป็นต้องมีตลาดภายในประเทศเสียก่อน แต่การ ประเมินคุณภาพเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะมีราคาเข้ามาเกี่ยวข้อง สถาบันที่จะมาประเมินต้องดำเนินการอย่างไรจึงได้ เป็นธรรม ตัวอย่างหลักสูตรที่น่าสนใจ เช่น หลักสูตรปริญญาโทด้านการท่องเที่ยว

ประเทศไทยประกาศเป็นประเทศที่ต้องการรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ผู้ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย หลักสูตรทรัพย์สินทางปัญญา หลักสูตรทางด้านสันติภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าเราไม่สามารถ ดำเนินการในด้านใดได้ทันท่วงที เช่น การปรับปรุงหลักสูตร อาจทำ ในลักษณะเป็นความร่วมมือกับต่างประเทศได้

ผมขอฝากยุทธศาสตร์หนึ่ง คือ ให้มุ่งตลาดประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ซึ่งประเทศเหล่านี้มีความเชื่อถือประเทศไทย อยู่แล้ว แต่ต้องมีการลงทุนเพิ่มจากภาคเอกชน และทำประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะคนในประเทศให้นิยมการศึกษาของไทยเสียก่อน

2. การอภิปรายนำ

ในส่วนี้จะเสนอสรุปผลการอภิปรายนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. จีระ หงส์ลดารมภ์ เลขาธิการมูลนิธิ ทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ และ ดร. ชวลิต หมื่นนุช เลขาธิการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในประเด็น นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของ ประเทศไทย โดยมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

● สรุปการอภิปรายนำ เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

โดย ศาสตราจารย์ ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์

เลขาธิการมูลนิธิทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ

.....

คุณภาพการศึกษาที่พึงปรารถนาในปี พ.ศ. 2544 เมื่อเปรียบเทียบกับ 25 ปีที่แล้ว ดีขึ้นหรือไม่ในขณะที่องค์การการค้าโลก (WTO) เปิดเสรีทางการค้าเพิ่มขึ้น ผมขอตั้งข้อสังเกต คือ

1. ในอดีตการศึกษาของไทยมีคุณภาพดี มีชาวต่างชาติเข้ามาเรียนจำนวนมาก เช่น โครงการปริญญาโทภาคภาษาอังกฤษของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อ 25 ปีที่แล้ว แต่ปัจจุบันคุณภาพการศึกษากลับเป็นประเด็นที่น่าวิตก โดยเฉพาะเมื่อองค์การการค้าโลก จะเปิดเสรีมากขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ข้อสังเกตว่าคุณภาพการศึกษาของไทยแปรไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ

2. โอกาสของการศึกษาไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในแถบอินโดจีนยังมีมาก อาจเนื่องมาจากการให้บริการการศึกษาของไทยที่มีราคาถูก และไทยมีพื้นฐานในการทำธุรกิจด้านการศึกษามานาน ยกตัวอย่างเช่น การจัดนิทรรศการการศึกษาที่ประเทศเวียดนาม มีผู้คนให้ความสนใจจำนวนมาก ดังนั้นในระดับ

มหาวิทยาลัยควรหาทางขยายฐานความรู้ไปยังกลุ่มประเทศอินโดจีน เช่น เวียดนาม ลาว เขมร

3. ความเสี่ยง ทำอย่างไรที่จะให้การศึกษานานาชาติของประเทศไทยสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ โดยเป็นการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อคนในสังคม ไม่ทำให้เกิดมาตรฐาน 2 ระดับ คือมาตรฐานของการศึกษานานาชาติ และการศึกษาโดยทั่วไป กล่าวคือ คนไทยที่ไม่มีโอกาสเรียนในสถานศึกษานานาชาติก็สามารถได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานในการเรียนเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะที่อยากจะเน้นคือ

- การเริ่มต้นในวันนี้ ถึงแม้จะช้าแต่ก็มีโอกาสประสบความสำเร็จ ถ้าผู้บริหารการศึกษามีวิสัยทัศน์กว้าง มีความเข้าใจโลกของการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะข้าราชการประจำ นักการเมือง และองค์กรอิสระควรดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง มีนโยบายที่ชัดเจนและประสานงานกันระหว่างสำนักงานประมาณ กระทรวงการต่างประเทศ โดยให้ความสนับสนุนและมีงบประมาณเพียงพอ มีการตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญหรือทูตการศึกษาไปยังประเทศต่างๆ เพื่อเผยแพร่การศึกษานานาชาติของไทย

- ผู้บริหารของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีอำนาจการตัดสินใจ ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของโลกกับการศึกษาและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

● สรุปผลการอภิปรายนำ เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

โดย ดร.ชวลิต หมีนนุช

เลขาธิการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

.....

ประเด็นที่ผมจะกล่าวถึงมี 3 ประเด็น คือ

1. สถานภาพของประเทศไทยในปัจจุบัน ถ้าเราต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้ เราจำเป็นต้องทราบสถานะของประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกัน และเราต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะดึงดูดให้คนในภูมิภาคนี้เข้ามาเรียน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายมาปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จมีอะไรบ้าง ขณะนี้รัฐได้ปรับปรุงการดำเนินงานดีขึ้น แต่ยังไม่ทันกับการแข่งขันและยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จ

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างการศึกษานานาชาติให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของภูมิภาคมีอะไรบ้าง

สิ่งที่ผมจะกล่าวต่อไปนี้ ผมได้ข้อมูลมาจากนักศึกษาต่างชาติประมาณ 1,300 คนจาก 57 ประเทศ ที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ผู้ปกครองนักศึกษาต่างชาติ นักท่องเที่ยวที่มาสำรวจสถานที่เพื่อส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติ ได้แก่

- ปัญหาด้านชื่อเสียงของประเทศไทยในด้านลบ ทำอย่างไรจึงจะหมดไป เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ ขณะที่ต่างประเทศการศึกษาเป็นที่ยอมรับว่ามีคุณภาพอยู่แล้ว แต่ก็ยังทำประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องโดยมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเข้ามาจัดนิทรรศการการศึกษาในประเทศไทย

- ปัญหาด้านหลักสูตรที่เปิดสอน นักศึกษาต่างชาติจำนวนมากยังไม่ทราบว่าประเทศไทยเปิดหลักสูตรนานาชาติจำนวนมาก และมีหลักสูตรอะไรบ้าง จะทำอย่างไรที่จะประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติทราบมากขึ้น แม้ว่าขณะนี้ มีหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งได้ไปจัดนิทรรศการแนะนำการศึกษาในต่างประเทศ เช่น พม่า เวียดนาม นอกจากนี้ หลักสูตรนานาชาติของไทยยังไม่ครอบคลุมทุกสาขา และชาวต่างชาติยังไม่มั่นใจในคุณภาพเมื่อเปรียบเทียบกับ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง และออสเตรเลีย

- ปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการนำเงินตราเข้าประเทศ และแลกเปลี่ยนเงินตรา เช่น นักศึกษาของจีนมีปัญหาในการแลกเปลี่ยนเงินหยวน

- ปัญหาการเทียบโอนหน่วยกิตและความรู้ พบว่านักศึกษาที่จะมาเรียนในประเทศไทยสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้น้อย เนื่องจากระบบการศึกษามีความแตกต่างกัน และนักศึกษาต่างชาติต้องเทียบความรู้เท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและให้ข้าราชการระดับ 3 ขึ้นไปเซ็นรับรองจึงจะมีสิทธิเรียนในประเทศไทย

- ปัญหาเรื่องวีซ่า พบว่ามีปัญหาในการเปลี่ยนวีซ่าของนักศึกษาหรือนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการขอวีซ่าเข้าประเทศไทยมีความล่าช้าและไม่ราบรื่น โดยเฉพาะกับอาจารย์ต่างประเทศที่เข้ามาสอนในประเทศไทย

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สามารถสรุปได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1. ความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ ประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ ออสเตรเลีย มีความก้าวหน้าในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์มาก ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาสาขาวิชาเหล่านี้ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียม

2. การเรียนการสอนที่ได้มาตรฐานสากล ประเทศไทยต้องพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอนซึ่งไม่จำกัดเฉพาะภาษาอังกฤษ

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม เราต้องสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา เช่น

- คนในสังคมต้องพูดภาษาอังกฤษได้ สามารถเรียนรู้ และติดต่อกับโลกภายนอกได้
- ความมีอัธยาศัยไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคน ในชาติ
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข
- มีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
- ความซื่อสัตย์สุจริต

4. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

- ต้องมีการติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และทันสมัย
- ปลอดภัยจากมลภาวะเป็นพิษ

5. ระบบราชการ เป็นปัจจัยเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไข โดยเฉพาะขั้นตอนการทำงาน

6. ภาพลักษณ์ของประเทศ ต้องแก้ปัญหาชื่อเสียงในทางลบ ของประเทศให้หมดไป

ความเป็นไปได้และข้อเสนอแนะที่ขอฝากไว้ คือ

1. ให้ผู้บริหารภาครัฐจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประสานงานกันทั้งภายในและภายนอกกระทรวง เพื่อออกกฎระเบียบ ที่เอื้อต่อการดำเนินงานธุรกิจการศึกษานานาชาติ

2. การสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษาสร้างความเข้มแข็ง ภายในสถาบันของตน โดย

- สร้างชุมชนนานาชาติให้เกิดขึ้นในสถาบัน เช่น ให้ความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรม และคนต่างชาติ
- สร้างหุ้นส่วนความร่วมมือ เช่น มีการแลกเปลี่ยน อาจารย์และนักศึกษา มีหลักสูตรที่ให้นักศึกษาสามารถเรียนได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเข้า เป็นสมาชิกในองค์การการศึกษาระหว่างประเทศ ฯลฯ

3. ช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เกื้อหนุนต่อการ ดำรงชีวิตและเรียนหนังสือได้อย่างมีความสุข

3. การอภิปรายและการประชุมกลุ่มย่อย

การนำเสนอในตอนที่ 3 นี้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ส่วน
คือ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะจากการอภิปราย

ส่วนที่ 2 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
คือ

กลุ่มที่ 1 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ
การศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจ
การศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษา

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะจากการอภิปราย

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้ร่วมกันอภิปราย
และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การ
ดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทย โดยสรุปเป็นข้อ
เสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

1. เชิงนโยบาย

- 1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยจัดการศึกษาในลักษณะเป็น
ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติและเป็นศูนย์กลาง
การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยดำเนินการ

ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ของชาติ

- 2) ส่งเสริมธุรกิจการศึกษาานาชาติของประเทศไทย
ให้สามารถแข่งขันได้ เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศและ
ป้องกันเงินตราไหลออกนอกประเทศ โดยเพิ่มการ
สนับสนุนการลงทุนด้านธุรกิจการศึกษานานาชาติให้
มากขึ้น

- 3) เปิดเสรีการศึกษาโดยใช้สิทธิของประเทศกำลังพัฒนา
ที่ระบุไว้ในข้อตกลง GATS ให้เต็มที่ ทั้งนี้ควรค่อยๆ
เปิดตลาดให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างชาติ
เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยการจำกัด
จำนวนและปริมาณของผู้ให้บริการและปริมาณของ
การให้บริการและสัดส่วนการร่วมลงทุนเพื่อ

- (1) ให้โรงเรียนและมหาวิทยาลัยของไทยได้มีส่วน
ร่วมในการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดความ
สามารถในการบริหารจัดการ รวมทั้งได้รับส่วน
แบ่งรายได้และผลกำไรจากผลประกอบการ

- (2) สนับสนุนและปกป้องธุรกิจบริการด้านการศึกษา
ขนาดกลางและเล็กของไทยให้สามารถดำเนินการ
แข่งขันกับธุรกิจของต่างชาติซึ่งมีทุนมากกว่าได้

- 4) เน้นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศไทยและสร้างภาพพจน์ของสังคมไทยให้ดีขึ้น โดยจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เกื้อกูลต่อการจัดการศึกษา มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความซื่อสัตย์สุจริต ปลอดภัยจากยาเสพติด แหล่งอบายมุข และการหลอกลวง
- 5) ปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการศึกษาต่อต่างประเทศ โดยรณรงค์ให้คนไทยปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการเรียนต่อต่างประเทศ ให้หันมานิยมเรียนในประเทศและส่งเสริมผู้ที่จบการศึกษาในประเทศมากขึ้น
- 6) ตั้งโรงเรียนตามแนวชายแดนโดยเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 7) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาธุรกิจการศึกษานานาชาติ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรมนุษย์ ระบบรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและภาชีอากร

2. เจริญยุทธศาสตร์

2.1 เจือ้นไขในการขออนุญาตดำเนินธุรกิจการศึกษาานาชาติ

- ให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่างชาติที่มาขออนุญาตประกอบธุรกิจขายบริการด้านการศึกษาในประเทศไทย ปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของไทยด้วย เช่น

- (1) ต้องจ้างครูอาจารย์ของไทยไปร่วมสอนในสัดส่วนที่เหมาะสม
- (2) มีโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูไทย
- (3) ใช้หลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย โดยเฉพาะในสาขา วิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บัญชี ซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลนอยู่มาก และทำให้ความสามารถในการแข่งขันของเราลดลงไปมาก
- (4) มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยในการสอนและเพื่อให้นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

2.2 การบริหารจัดการ

- ประสานความร่วมมือระหว่างการศึกษาชั้น
พื้นฐานกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- ร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรของต่างประเทศ
เพื่อฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ
การศึกษานานาชาติ เพื่อไปสร้างเครือข่าย
นักบริหารจัดการศึกษาต่อไป
- ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมี
วิสัยทัศน์ ใจกว้าง มีความเข้าใจโลกของการ
เปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงให้
สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของโลก โดยให้
ความสนับสนุนและให้งบประมาณด้านนี้อย่าง
เพียงพอ
- สร้างพันธมิตรและเครือข่ายการศึกษานานาชาติ
ในประเทศไทย
- จัดตั้งองค์กรอิสระโดยมีกฎหมายรองรับ
ประกอบด้วยตัวแทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
ร่วมเป็นกรรมการ ทำหน้าที่ติดตาม ดูแล
ช่วยเหลือ ประสานและให้คำแนะนำแก่รัฐและ
สถานศึกษานานาชาติในการกำหนดนโยบาย
และการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติ

2.3 การจัดการด้านหลักสูตร

- เปิดหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดต่าง
ประเทศมากกว่าตลาดในประเทศ เช่น จีน ไต้หวัน
เอเชียใต้ อินเดีย บังคลาเทศ ลาว เขมร
- พยายามเปิดหลักสูตรใหม่ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจและ
ต้องการอยู่ตลอดเวลา และเน้นให้ครอบคลุมทุก
สาขา
- ปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
เทียบเท่าสากลเพื่อให้สามารถเทียบโอนความรู้
ได้ทั่วโลก
- เปิดสอนหลักสูตรบางรายวิชาให้เหมือนกับ
โรงเรียนอื่นๆในประเทศ เช่น หลักสูตรนักศึกษา
วิชาทหาร (รต.) เพื่อประโยชน์ของนักเรียน/
นักศึกษาไทย
- จัดทำข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ เช่น ข้อสอบ
ใบประกอบโรคศิลป์

2.4 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

- พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานและระบบประกัน
คุณภาพทางการศึกษาและการจัดการธุรกิจการ
ศึกษา
- ควบคุมควบคุมมาตรฐานและราคาในการให้บริการ
การศึกษา ในเรื่องคุณสมบัติ คุณวุฒิของผู้ให้

- บริการด้านวิชาชีพ และมาตรฐานการให้บริการ
ของผู้ขายบริการที่เป็นนิติบุคคล
- จัดตั้งองค์กรอิสระ (self - governing agency) เพื่อดำเนินงานด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษานานาชาติให้เทียบเท่าประเทศทางตะวันตก โดยอาจดำเนินงานควบคู่กันไปกับการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นการดำเนินงานในด้านปริมาณ
 - อนุญาตให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยรับผลการเรียน A level, IB และ AP ให้สามารถเทียบความรู้เท่ากับวิชาในปีที่หนึ่งของระดับมหาวิทยาลัย และพิจารณาให้นักศึกษาที่มีคะแนนดีพอสมควรสามารถเรียนจบปริญญาตรีได้ในเวลาประมาณ 3 ปี
 - ดำเนินการให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนานาชาติทุกระดับชั้นสามารถเทียบโอนหน่วยกิตเพื่อไปเรียนต่อได้ในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติทั้งในประเทศและต่างประเทศ
 - จัดให้มีการประเมินผลเนื้อหาสาระของหลักสูตรอย่างโปร่งใส เป็นธรรม เพื่อดูความเป็นเลิศของ

สถาบันการศึกษานานาชาติ และให้มีความเป็นสากลและมีคุณภาพเทียบเท่ากับต่างประเทศ

2.5 การปรับปรุงกฎระเบียบ

- แก้ไข ปรับปรุง ยกเลิกหรือออกกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติอย่างเสรีและเป็นธรรม เช่น ยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์การศึกษาซึ่งมีราคาแพง แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษา
- หน่วยงานของรัฐต้องหารือและดำเนินงานให้สอดคล้องตลอดกระบวนการอย่างเป็นระบบ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมศุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมสรรพากร กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น
- ควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมขอใบอนุญาตประกอบอาชีพ (work permit) ของบุคลากรต่างชาติในสถาบันการศึกษาไว้ให้ชัดเจนแน่นอน และเป็นธรรม
- แก้ไขระเบียบการให้การรับรองการเทียบโอนความรู้ของนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียน
- เพิ่มการลงทุนและพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2.6 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

- จัดตั้งแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น การติดต่อสื่อสาร ความสะอาดกสบาย รวดเร็วและทันสมัย
- จัดให้มีบริการด้านการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม

2.7 การตลาดและประชาสัมพันธ์

- จัดทำแผนปฏิบัติการการตลาดให้ชัดเจน
- ประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติให้ชาวต่างชาติทราบ โดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการและเอกชนไทยในต่างประเทศ
- ใช้มาตรการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันหรือประเทศเพื่อนบ้าน และทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดนิทรรศการแนะแนวการศึกษา
- จัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียน
- ให้สิทธิในการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา
- ให้สิทธิของพ่อ-แม่ ผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการสามารถเบิกค่าเล่าเรียนได้
- ตั้งคณะทูตทางการศึกษาและคณะผู้เชี่ยวชาญเดินทางไปเผยแพร่ธุรกิจการศึกษาในประเทศต่างๆ
- สร้างจุดขาย โดยอาศัยจุดเด่นของประเทศไทย

ส่วนที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย

การประชุมกลุ่มย่อยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี ม.ล.ปริยดา ดิศกุล นายกสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย เป็นประธาน

กลุ่มที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษา ซึ่ง รศ. ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาและแผนงาน สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ประธาน

ที่ประชุมกลุ่มย่อยได้กำหนดกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพรวม

โดยปกติ โรงเรียนนานาชาติได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาภายในอยู่เป็นประจำ และส่งเสริมการตลาดโดยความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออก

นโยบายและยุทธศาสตร์

1. ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการศึกษาที่มีมาตรฐานสูงสำหรับรองรับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานและลงทุนในประเทศไทย
2. แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ เช่น ออก/แก้ไขกฎระเบียบที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์การศึกษาซึ่งมีราคาแพงแต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ประสานความร่วมมือระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐาน บุคลากร หลักสูตร และการเทียบวุฒิการศึกษากับต่างประเทศ
5. ระดมความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์จากผู้แทนของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. ใช้มาตรการอุดหนุนโดยการลดหย่อนภาษี ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการดำเนินงานลดลง
7. ตั้งโรงเรียนตามแนวชายแดนโดยเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลุ่มที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษา

เหตุผล

การเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) จะนำมาซึ่งการแข่งขันในธุรกิจการศึกษาที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก และจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการศึกษาไทย

ประเทศคู่แข่งจะกล่าวอ้างเรื่องคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐานสากล ซึ่งผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศนั้นๆ จะสามารถทำงานได้ทั่วโลก นับเป็นจุดขายของต่างชาติเพื่อเข้าสู่ตลาดการศึกษานานาชาติ

สำหรับประเทศไทยยังคงมีจุดอ่อนในเรื่องคุณภาพ และไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่ามีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล ดังนั้นประเทศไทยจะต้องสร้างจุดแข็งโดยจะต้องให้การศึกษามีมาตรฐานสากลโดยผสมผสานกับเอกลักษณ์ของประเทศ

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2549 ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติเน้นหนักความเป็นสากลที่มีการประสานหลากหลายวัฒนธรรมของภูมิภาค

นโยบาย

1. สนับสนุนการจัดการศึกษานานาชาติ เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศ
2. พัฒนาการจัดการศึกษานานาชาติในลักษณะเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ โดยเน้นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศไทย
3. ให้รัฐและสถาบันที่จัดการศึกษาร่วมมือกันในการพัฒนา
 - โครงสร้างพื้นฐาน
 - ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักศึกษา
 - ระบบรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา
 - เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - ทรัพยากรเพื่อการลงทุนในธุรกิจการศึกษาของไทย

พันธกิจ

นอกจากพันธกิจต่างๆ ซึ่ง ดร.ชวลิต หมื่นนุช กล่าวไว้แล้ว คือ การพัฒนาสาขาวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมประเทศคู่แข่ง พัฒนาการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานสากล สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพ รวมทั้งระบบราชการที่เกื้อกูลต่อการจัดการศึกษานานาชาติ และสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยแล้ว

ที่ประชุมกลุ่มย่อยได้เสนอพันธกิจด้านกฎและระเบียบต่างๆ

ดังนี้

1. ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง/ยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการแข่งขันในการจัดการศึกษานานาชาติอย่างเสรีและเป็นธรรม
2. ละเว้นกฎหมายที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการแข่งขันในการจัดการศึกษานานาชาติอย่างเสรีและเป็นธรรม
3. ยกเลิกกรอบปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการแข่งขันในการจัดการศึกษานานาชาติอย่างเสรีและเป็นธรรม

กรอบกลยุทธ์

- ตั้งองค์กรอิสระ (องค์การมหาชน) ที่มีกฎหมายมหาชนรองรับโดยทันที
- ใช้มาตรการการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ
- รักษาและพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา และการจัดการและบริการธุรกิจการศึกษา
- สร้างพันธมิตรและเครือข่ายการศึกษานานาชาติในประเทศไทย
- รณรงค์ให้เกิดความนิยมศึกษาต่อในประเทศไทย

ตอนที่ 3

ร่าง กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ของประเทศไทย

ร่างกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริม การศึกษานานาชาติของประเทศไทย

หลังจากการสัมมนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม
2544 โดยมี ดร.ชวลิต หมื่นนุช เป็นประธาน โดยที่ประชุมได้ร่วมกัน
พิจารณาถ้อยแถลงขอเสนอแนะจากการสัมมนาและจัดทำร่างนโยบาย
และยุทธศาสตร์การส่งเสริมธุรกิจการศึกษานานาชาติขึ้น โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

(ร่าง) กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษา นานาชาติของประเทศไทย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา

พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบาย
ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ในด้านการพัฒนาภาค
บริการไว้ว่า จะจัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนา
ยุทธศาสตร์เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้
เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศและรายได้ท้องถิ่น
อาทิ การท่องเที่ยว การศึกษา การรักษาพยาบาล การส่งเสริม
สุขภาพ การกีฬาและนันทนาการฯ และนโยบายด้านการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แถลงไว้ว่า าสสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็น

ศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ครอบคลุมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีมาตรการสนับสนุนการลงทุนทางการศึกษา โดยได้จัดไว้ในประเภทกิจการที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ นอกจากนี้การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าภาคบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) ได้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจการศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจการศึกษานานาชาติของไทยเข้าสู่ตลาดการแข่งขันได้อย่างแท้จริง

เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าวข้างต้น ขณะนี้หน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการดำเนินงานอย่างจริงจังในระดับกระทรวง กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาประเทศไทยเป็น **ศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน** ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งพิจารณาแผนและโครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนในระดับกรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้แต่งตั้ง **คณะอนุกรรมการการศึกษาเอกชนด้านการส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา**ขึ้น เพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ และยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ สำนักงานสภานโยบายการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ได้ดำเนินโครงการ

จัดตั้งศูนย์ศึกษาประเทศเพื่อนบ้านในสถาบันราชภัฏหลายแห่งที่ตั้งอยู่ใกล้ชายแดน ได้แก่ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี สถาบันราชภัฏอุดรธานี และสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งสถาบันราชภัฏเหล่านี้เปิดรับนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านให้เข้ามาศึกษาโดยมีข้อเสนอที่จูงใจ เช่น การเก็บค่าเล่าเรียนต่ำกว่านักศึกษาไทย และการให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

สำหรับการดำเนินงานของทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด ได้มีการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติของการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายโครงการ อาทิ การจัดนิทรรศการหลักสูตรอุดมศึกษาไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านได้ดำเนินงานร่วมกับกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษานานาชาติหลายแห่ง นอกจากนี้ ยังมีโครงการการพัฒนา สานต่อ และขยายกรอบความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศอีกหลายประเทศ

การดำเนินงานต่างๆ ดังกล่าวได้มุ่งไปที่เป้าหมายเดียวกันในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย แต่ยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ รวมทั้งหน่วยสนับสนุนอื่นๆ อยู่มาก อันก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย และส่งผลให้นักศึกษานานาชาติและคนไทยไม่นิยมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งในประเด็นนี้ทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้จำนวนมหาศาลในแต่ละปี

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวนี้ เนื่องมาจากประเทศไทยยังไม่มี การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติที่ชัดเจนที่หน่วยงานต่างๆ สามารถยึดถือเป็นแนวปฏิบัติได้ นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีช่องว่างทางกฎหมายอีกหลายประการที่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบนักลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะหากมีการเปิดเสรีการค้าอย่างจริงจังในอนาคต ดังนั้น รัฐบาลจึงควรดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานนโยบายและวางแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ศึกษาวิธีการดำเนินงานของประเทศผู้นำตลาดธุรกิจการศึกษานานาชาติ และแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการศึกษานานาชาติของไทย และได้จัดการสัมมนาเรื่อง *การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทย* ขึ้น รวมทั้งได้ระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดทำกรอบนโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา และส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยให้เป็นสากลและเป็นทางเลือกหนึ่งของคนไทย
- 2) เพื่อเป็นแหล่งสร้างรายได้เข้าประเทศและลดค่าใช้จ่ายในการไปศึกษาต่อต่างประเทศของคนไทย

3) เพื่อสร้างความผูกพันระหว่างคนไทยกับนักศึกษาและครุณานาชาติเพื่อความเข้าใจอันดี เป็นการสร้างสัมพันธภาพและความเป็นมิตรกับนานาชาติประเทศ อันจะนำไปสู่การรักษาผลประโยชน์ของประเทศ

4) เพื่อเผยแพร่ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาพลักษณ์อันดีงามของประเทศไทยแก่ชาวต่างประเทศ

5) เพื่อให้การเปิดเสรีการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ

3. วิสัยทัศน์

ภายในปี 2549 ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติที่มีความเป็นสากลและมีการประสานความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภูมิภาค

4. นโยบาย

1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ และเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคที่จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ

2) ส่งเสริมธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศและป้องกันเงินตราไหลออกนอกประเทศ โดยเพิ่มการสนับสนุนการลงทุนด้านธุรกิจการศึกษานานาชาติให้มากขึ้น

3) เปิดเสรีการศึกษาโดยใช้สิทธิของประเทศกำลังพัฒนาที่ระบุไว้ในข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยการค้าภาคบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) ให้เต็มที่ โดยให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ตามศักยภาพความพร้อม และตามบทบัญญัติของกฎหมาย รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาสังคมไทย ทั้งนี้โดยคำนึงถึง

(1) การให้โรงเรียนและมหาวิทยาลัยของไทยได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อถ่ายทอดความสามารถในการบริหารจัดการ รวมทั้งได้รับส่วนแบ่งรายได้และผลกำไรจากผลประกอบการ

(2) การสนับสนุนและปกป้องธุรกิจบริการด้านการศึกษาขนาดกลางและเล็กของไทย ให้สามารถดำเนินการแข่งขันกับธุรกิจของต่างชาติซึ่งมีทุนมากกว่าได้

4) ส่งเสริมการเผยแพร่และสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้ดีขึ้น โดยจัดตั้งแวลด์อิมทางสังคมให้เกื้อกูลต่อการจัดการศึกษานานาชาติ ให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความซื่อสัตย์สุจริต ปลอดภัยจากยาเสพติด และแหล่งอบายมุข

5) หนุนจูงใจให้คนในสังคมไทยปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมในการศึกษาต่อต่างประเทศมานิยมศึกษาในประเทศ และส่งเสริมผู้ที่จบการศึกษาในประเทศมากขึ้น

6) จัดตั้งโรงเรียนตามแนวชายแดนโดยเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

7) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาธุรกิจการศึกษานานาชาติ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรมนุษย์ การรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5. พันธกิจ

1) พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และบริหารธุรกิจให้มีความก้าวหน้าได้มาตรฐานสากล

2) พัฒนาการเรียนการสอน และการวิจัยให้มีมาตรฐานสากล

3) สร้างเสริมสภาพแวดล้อมด้านสังคมและด้านกายภาพ และปรับปรุงระบบราชการให้เกื้อกูลต่อการจัดการศึกษานานาชาติ

4) ปรับปรุง แก้ไขกฎระเบียบ และกรอบปฏิบัติให้มีความเป็นธรรม โปร่งใส ลดขั้นตอน ข้อจำกัด และเงื่อนไขในการจัดการศึกษานานาชาติ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของชาติ

5) ส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยต่อชาวต่างประเทศ

6. ยุทธศาสตร์

1) การตลาด

- การกำหนดตลาดกลุ่มเป้าหมาย
- การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์
- การตั้งคณะผู้เยี่ยมเยียน
- การสร้างเครือข่ายดำเนินการด้านการตลาดในประเทศต่างๆ

2) การสร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

- การจัดจุดนัดพบ เช่น การประชุมสัมมนา หรือการพบปะเสวนากลุ่มผู้จัดบริการการศึกษา
- การสร้างความร่วมมือทางวิชาการหรือวิชาชีพกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ

3) การส่งเสริมศักยภาพการแข่งขัน

- การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา

7. มาตรการ

1) กำหนดนโยบายและขั้นตอนการเปิดเสรี

2) กำหนดเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติในการขออนุญาตดำเนินการธุรกิจการศึกษานานาชาติ

3) พัฒนาการบริหารจัดการการศึกษา หลักสูตร และบุคลากรทางการศึกษานานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล

4) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคมและด้านกายภาพให้ได้มาตรฐานสากล

5) พัฒนาคุณภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย

6) ปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาการจัดการศึกษานานาชาติ

8. แนวทางการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทยบรรลุผลตามนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย โดยมีรัฐมนตรีที่ดูแลด้านการศึกษาเป็นประธาน ประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงมหาดไทย สถาบันการศึกษานานาชาติ สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย

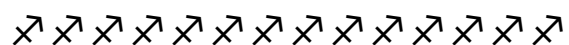
2) กำหนดแนวทางการบูรณาการการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันในระดับชาติ

3) แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศไทย

4) มอบหมายภารกิจ กำกับ เร่งรัด และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานานาชาติของไทยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5) ให้ความเห็นชอบต่อแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

6) ปฏิบัติงานอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์

การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติของประเทศไทย

วันพุธที่ 4 กรกฎาคม 2544 เวลา 9.00-15.30 น.

ณ ห้องราชเทวี ชั้น 3 โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

.....

1. ประธาน/ผู้บรรยายพิเศษ/ผู้อภิปรายนำ/ผู้ดำเนินรายการ/ประธาน กลุ่มย่อย

1.1 ประธาน

1. นายแพทย์กระแสด ชนะวงศ์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

1.2 ผู้บรรยายพิเศษ

2. นายประจวบ ไชยสาส์น	ผู้แทนทางการค้าไทย
3. ดร.รุ่ง แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

1.3 ผู้อภิปรายนำ

4. ศ.ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์	เลขาธิการมูลนิธิทรัพยากร
มนุษย์ระหว่างประเทศ
5. ดร.ชวลิต หมีนุช	เลขาธิการสมาคมสถาบันอุดม-
ศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

1.4 ผู้ดำเนินรายการ

6. นายเววัต กระบวนรัตน์	ที่ปรึกษาศูนย์เครือข่ายการ
ศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ |
|-------------------------|---|

1.5 ประธานกลุ่มย่อย

7. รศ.ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ	รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาและ
แผนงานคดีนทร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
8. ม.ล.ปรีดา ดิศกุล	นายกสมาคมโรงเรียนนานาชาติ
แห่งประเทศไทย

2. สำนักนายกรัฐมนตรี

9. นายดุสิต ไตรศิริพานิช	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การลงทุน
10. นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับ 11)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผก.2 ตม.1 สำนักงานตรวจคน
เข้าเมือง
11. พ.ต.อ.ประเทือง ยิ้มใหญ่	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 8
สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน

13. นายยงสุข กันตะโอภาส นักการข่าว 6 ว. สำนักข่าวกรอง
แห่งชาติ
14. นางยุพิน รอดป้อง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ
แผน 8
กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
15. นายวีระวัฒน์ ตันปีชาติ ผู้อำนวยการกองความมั่นคง
ด้านสังคมจิตวิทยา
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่ง
ชาติ
16. นางสาวศรียา หอมชื่น พนักงานวางแผน 5 งานวิชาการ
กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย
17. นางนิตยากร ภูมิจิตน กองโครงการสังคม สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
18. นางสาวอุทัยวรรณ เดชณรงค์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การลงทุน

3. กระทรวงศึกษาธิการ

3.1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

19. นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมมาตรฐาน
สากลทางการศึกษา กองการ
สัมพันธ์ต่างประเทศ
20. นางจงจิต อนันต์คุศรี กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
21. นายดำรง ฉิมภักษ์ จนท.วิเคราะห์นโยบายและ
แผน 7 ว.
22. นายวิวัฒน์พงศ์ เชิญยศ จนท.วิเคราะห์นโยบายและ
แผน 8 ว.
23. นางสมใจ ธีรวิฐ เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 7 ว.
กลุ่มส่งเสริมมาตรฐานสากล
ทางการศึกษา
24. นายสมทรง งามวงษ์ เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 6 ว.
กลุ่มทวิภาคี
25. นางสาวสุจิตรา จิตรานุเคราะห์ ผู้อำนวยการกองการสัมพันธ์
ต่างประเทศ
26. นางลัดดาวัลย์ ไวยสุระสิงห์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาอาจารย์
และส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา
(จนท.วิเคราะห์นโยบาย8)

3.2 กรมวิชาการ

27. นางอารีรัตน์ วัฒนสิน รองอธิบดีกรมวิชาการ

3.3 กรมอาชีวศึกษา

28. นางสาวกฤษณีย์ อุทุมพร	ศึกษานิเทศก์ 8
29. นางสาวพัชรา พุทธิรัตน์	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 4
30. นางพุทธชาติ ศุภลักษณ์	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ 7
31. นางวราพรพรรณ น้อยสุวรรณ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 1
32. นางสาวสุจิตรา ปทุมลังการ	ศึกษานิเทศก์ 7 กรมอาชีวศึกษา

3.4 กรมการศึกษานอกโรงเรียน

33. นายกุลธร เลิศสุริยะกุล	ผู้อำนวยการกองส่งเสริม
ปฏิบัติการ |
|----------------------------|--------------------------------------|

3.5 กรมสามัญศึกษา

34. นางสาวนิภา สกุลคู	หัวหน้ากลุ่มงานติดตาม
35. นายวิพากย์ ไรจนแพทย์	ผู้เชี่ยวชาญกรมสามัญศึกษา

3.6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

36. นางปนิดดา เทพสิทธิธารากรณ์	นักวิชาการศึกษา 6
37. นางศิริลักษณ์ มโนรมย์	ผู้อำนวยการกองโรงเรียน
นโยบายพิเศษ
38. นายอมร ชัยประสงศ์สุข	หัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กอง
นโยบายและแผน

3.7 กรมพลศึกษา

39. นางศุภนิศย์ ทรงลัดดี	หัวหน้างานวิจัยและพัฒนา
กองแผนงาน |
|--------------------------|--------------------------------------|

3.8 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

40. รศ.ดวงสุดา เตโชติรส	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและ
พัฒนา
41. นางดาวรัตน์ ว่องวิทย์การ	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
42. ผศ.สาจิตต์ จันทร์โทก	ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตร
นานาชาติ

3.9 สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

43. นายสุรพงษ์ ปนาทกุล	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏเทพสตรีลพบุรี |
|------------------------|--|

3. ทบวงมหาวิทยาลัย

44. ศาสตราจารย์ จริยา บรอดเคอแมน	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยมหิดล
45. รศ.ดร.จินตนา สายารรณ์	วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตร-
เคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
46. นางสาวจุฬารัตน์ ถาวร	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
สถาบันภาษา ศาสตร์และ
วัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

47. ผศ.ดร.ชวณี ทองโรจน์ รองอธิการบดีฝ่ายแผนและ
พัฒนา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
48. รศ.ดร.ณรงค์ เทียนสง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
49. นายธรรมบุญ วานิชะพงศ์ คณบดีคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
50. นางธรา สวรรยาชิปิติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
51. นายน้อย อินทรวัดมา ผู้อำนวยการสำนักงานวิรัชกิจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
52. รศ.บัญญัติ เศรษฐฐิติ คณะเกษตร มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
53. รศ.ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
54. รศ.ปภาวดี คล่องพิทยพงษ์ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
55. ดร.ประพันธ์ ชัยกิจอุไรใจ ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหาร
ธุรกิจมหาบัณฑิต ภาควิชา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

56. อาจารย์เป็ร็องบุญ จักกะพาก รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต
คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
57. นางสาวผาสุก แก้วเจริญตา นักศึกษาปริญญาโท วทม.
มหาวิทยาลัยมหิดล
58. ผศ.ดร.พรชัย ชุณหจิณา รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา
และวิเทศสัมพันธ์ คณะพณิชย-
ศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
59. นางสาวพรทิพย์ กาญจนนิยต ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
60. นางสาวพรนภา แซ่เตี๋ย นักวิชาการศึกษา 7 สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
61. นางสาวพรนรินทร์ เทียมเมฆา นักวิชาการศึกษา 3 จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
62. นางพรธนิภา วยเจริญ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและ
พัฒนาวิชาการ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
63. นางสาวพัชราวดี แพร์ตกุล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
64. รศ.ดร.เมธี ปิณฑนานนท์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

65. นางสาวรัตนา สำโรงทอง อาจารย์วิทยาลัยการสาธารณสุข
สูง
66. นางเรณู เวชรัชต์พิมล รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
โครงการจัดตั้งคณะสัตวศาสตร์
และเทคโนโลยีการเกษตร
67. นางสาวลักขณา บัณฑิตศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร
68. นางสาววรรณวิภา ปลัณธนาทร เลขานุการกรรมการหลักสูตร
สังคมศาสตร์สุขภาพ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหิดล
69. รศ.ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
70. นายวัชทอง วิริยเวชกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกริก
71. นายวัฒน์พันธุ์ ครูฑะเสน รองคณบดีคณะมัณฑนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
72. นางสาววันวิสาข์ วายูพา นักศึกษาปริญญาโท วทม.
มหาวิทยาลัยมหิดล
73. นายวิชิต คุ้มอัน ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตร
นานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
74. นายวีระชัย สัญนิยม กรรมการบริหารสมาคมไทย-
ออสเตรเลีย คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

75. นางสาวศรีปัญญา ใจใหญ่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
76. นายศักดิ์ชัย ปิ่นเพชร มหาวิทยาลัยรังสิต
77. ภญ.ศุจีมน ปิয়ারมย์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
78. นายศุภชัย แสงปัญญา คณะอุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
79. ดร.สิริวรรณ รัตนาคาร ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
80. นางสุกัญญา มณีเจริญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
81. นางสาวสุกัญญา แสงตันชัย นักศึกษาปริญญาโท วทม.
มหาวิทยาลัยมหิดล
82. ดร.สุชาดา รัตนวณิชย์พันธ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยบูรพา
83. นางสาวสุนันทา พรนิมิตร นักวิชาการศึกษา 7 สำนัก
กิจการสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
84. ดร.สุพรรณิ ฉายะบุตร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

85. รศ.ดร.สุรชาติ ฌ หนองคาย ประธานหลักสูตร วทม.
สาขาบริหารกฎหมายบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
86. นางแสงเดือน อินพิทักษ์ อาจารย์ประสานงานหลักสูตร
ภาคภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
87. นายหอม คลายานนท์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
การวิจัย มหาวิทยาลัย
เซนต์จอห์น
88. นายอภิศักดิ์ พัฒนจักร อาจารย์ระดับ 7
คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
89. นางสาวอรทัย อัสวมณีกุล เจ้าหน้าที่โครงการอังกฤษ-
อเมริกันศึกษา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
90. รศ.อรนุช ภาชีน กรรมการและเลขานุการคณะ
กรรมการบริหารจัดการการ
ศึกษาหลักสูตรสาธารณสุข-
ศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล
91. นางสาวอรวรรณ สายสวัสดิ์ นักศึกษาปริญญาโท วทม.
มหาวิทยาลัยมหิดล

92. ผศ.อร่าม ศิริพันธ์ หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสน-
ศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
93. นางอรุณี ม่วงน้อยเจริญ สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
94. นางอาณัติ นิตินธรรมยง อาจารย์ 7 สถาบันวิจัยโภชนาการ
มหาวิทยาลัยมหิดล
95. นางสาวอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์
ทบวงวิทยาลัย
96. รศ.อารีวรรณ กลั่นกลิ่น รองคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
97. รศ.ดร.อุบลทิพย์ นิมมานนิตย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรเทคโนโลยี
เภสัชกรรม (นานาชาติ)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
98. นางสาวพิณ กุลนพฤกษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน
และธุรการ

4. กระทรวงพาณิชย์

99. นายสุรัตน์ ศรีสุวรรณผไท นักวิชาการพาณิชย์ 8 ว. สำนัก
เจรจาการค้าพหุภาคี กรม
เศรษฐกิจการพาณิชย์

117. นางพาสนา ชินะผา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน นานาชาติเซนต์จอร์จส์
118. นายพิพัฒน์พงษ์ เข้มศิลา	โรงเรียนนานาชาติเทรลส์
119. นางสาวเพ็ญพร บุญตันรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล อินเตอร์เนชั่นแนล เกวลี
120. นางสาววิภาวี ปาลเดชพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเลิศหล้า
121. นางวรลักษณ์ ชุมสายฯ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน โรงเรียนสัตยาไส
122. นางสาวสกุลวรรณ กังสะวิบูลย์	ผู้จัดการฝ่ายการตลาดโรงเรียน นานาชาติเกศินี
123. พันเอกสมชาย หิรัญกิจ	ประธานกรรมการ/ครูใหญ่ โรงเรียนการจัดการโรงแรม และการท่องเที่ยวนานาชาติ (ไอทิม)
124. นางสุภาภรณ์ อยู่เป็นสุข	ฝ่ายข้อมูลและข่าวสารโรงเรียน ร่วมฤดีวิเทศศึกษา
125. นางสุวีภรณ์ ม่วงสกุล	ผู้ช่วยผู้อำนวยการการตลาด โรงเรียนนานาชาติดัลลิส
126. นายเสรี ปาลเดชพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเลิศหล้า
127. นายโสทร วานิชเสถียร	โรงเรียนนานาชาติไทย-จีน
128. นางอมรา สวัสดิ์เสวี	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนนานาชาติ เซนต์สตีเฟนส์

129. นางอาณา ชิกเกอร์เซ็น	ผู้อำนวยการโรงเรียนนานาชาติ เซนต์ไมเคิล
130. นางสาวอาวีนันท์ กลีบบัว	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียน นานาชาติรัศมี
131. นายอุดม ศรีกูเรธา	ผู้อำนวยการโรงเรียนนานาชาติ แอ๊ดเวนตีส์ รามคำแหง

9. หน่วยงานเอกชน

132. นางสาวณัฐฉิณี พันแสง	เลขานุการผู้อำนวยการสำนัก งานฯ เอเอฟเอส
133. ดร.ธนาภรณ์ โปษยานนท์	Senior Operations Officer ธนาคารโลก
134. นางสาวประภาพร อิงค์สกุลสุข	สถาบันฝึกอบรมการค้าระหว่าง ประเทศ
135. นายมนตรี โยธารักษ์	หัวหน้าฝ่ายประสานงาน ภูมิภาค หอการค้าไทย
136. นางสาวศิริพรรณ เปลี้นสกุล	พนักงานระดับ 5 ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
137. นางสาวสุภาพร ตรงตระกูล	ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันอนาคต ศึกษาเพื่อการพัฒนา
138. ดร.สุรัตน์ วงศ์รัตนภัสสร	ผู้จัดการทั่วไปสถาบันไอทีไอที

139. นางสุภณีเย็บ เสียงหลาย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายประเมินผล เอเอฟเอส
140. นายอภิชาติ บุรณศิริ ผู้อำนวยการสำนักงานมูลนิธิ การศึกษาและวัฒนธรรม สัมพันธ์ไทย-นานาชาติ
141. นางอังสนา กิ่งหิรัญวัฒนา ผู้จัดการและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประชาคมนานาชาติ

10. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

142. ดร.ชนะ กลีภาร์ ที่ปรึกษากลุ่มงานปฏิรูปการ อาชีวศึกษาและฝึกอบรม
143. ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
144. นางศรีน้อย โกวาทอง ที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ
145. ดร.สวัสดิ์ อุดมโกชน์ ที่ปรึกษากลุ่มงานปฏิรูปการ อาชีวศึกษาและฝึกอบรม
146. รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา ที่ปรึกษากลุ่มงานรายงานการ ศึกษา
147. นางสาวพุดธิสาร อัครกะพู ผู้อำนวยการกลุ่มงานการ เรียนรู้ตลอดชีวิต
148. นางวรรณภา เปลียนศรี ผู้อำนวยการศูนย์ความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการปฏิรูปการ ศึกษา

149. นางสุรางค์ โพธิ์พุกษาวงศ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน รายงานการศึกษา
150. นางอัมพร พงษ์กังสนานันท์ ผู้อำนวยการศูนย์ประชา สัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ
151. นายจำรัสพร สังขะทรัพย์ หัวหน้าฝ่ายสารบรรณ
152. นายต่อตระกูล บุญเพชร เจ้าหน้าที่
153. นางสาวประภิน วิระศิลป์ นักวิชาการศึกษา
154. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์ นักวิชาการศึกษา
155. นางสาววรมน จุลจาริตต์ นักวิชาการศึกษา
156. ร.ท. หญิง วันทนีเย็บ ไทยเที่ยง นักวิชาการศึกษา
157. นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ นักวิชาการศึกษา
158. นางสาววิมลลักษณ์ ชูชาติ นักวิชาการศึกษา
159. นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลย์ นักวิชาการศึกษา
160. นางสาวสมศรี จงจำเริญทรัพย์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลสถิติ
161. นายสวัสดิ์ ภูทอง นักวิชาการศึกษา
162. นางสาวสายรุ่ง แสงแจ้ง นักวิชาการศึกษา
163. นางสาวสุชาดา ไชยรัตน์ นักวิชาการศึกษา
164. นางสาวเอ็นดู ศิริเจียมรัตน์ นักวิชาการศึกษา

**รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม
เพื่อกำหนดกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริม
การศึกษานานาชาติของประเทศไทย
วันพุธที่ 25 กรกฎาคม 2544 เวลา 9.30-13.00 น.
ณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**

.....

1. ดร.ชวลิต หมิ่นนุช	เลขาธิการสมาคมสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน
2. รศ. ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ	รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาและ
แผนงาน สถาบันบัณฑิตบริหาร
ธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
3. นายกฤต ไกรจิตติ	รองอธิบดีกรมเศรษฐกิจ กระทรวง
การต่างประเทศ
4. นายวีระวัฒน์ ตันปิชาติ	ผู้อำนวยการกองความมั่นคงด้าน
สังคมจิตวิทยา
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
5. นางสาวสุจิตรา จิตรานุเคราะห์	ผู้อำนวยการกองการสัมพันธ์ต่าง
ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ
6. นางกิตติมา วีระชาติกุล	ผู้อำนวยการส่วนตลาดอาเซียน
กรมส่งเสริมการส่งออก

7. นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ	กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ
8. นายสมทรง งามวงษ์	กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ
9. นางสาวปนิดดา เทพสิทธิทรากรณ์	กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน
10. นางสาวพรทิพา เชื้อวัฒนากุล	สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
11. นางพรทิพย์ มหาพิรุณ	สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
12. ม.ล.ปริญดา ดิศกุล	นายกสมาคมโรงเรียนนานาชาติ
แห่งประเทศไทย
13. นางสาวพรพิมล เจริญ	กรรมการเลขานุการ สมาคม
โรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย
14. นายดุสิต ไตรศิริพานิช	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การลงทุน
15. นางลักษณา สิริเวชประเสริฐ	กองงานคนต่างด้าว กระทรวง
แรงงานและสวัสดิการสังคม
16. พ.ต.อ.ประเทือง ยิ้มใหญ่	ผู้กำกับ 2 ตม. 1 สำนักงานตรวจ
คนเข้าเมือง

17. รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา
ที่ปรึกษากลุ่มงานรายงานการ
ศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
18. นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มงานรายงาน
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
19. นางเพ็ญจันทร์ นครินทร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
20. ร.ท.หญิงวันทนีย์ ไทยเที่ยง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
21. นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ

ที่ปรึกษาและพิจารณารายงานการวิจัย

ดร. รุ่ง แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
รศ.ดร. สุรศักดิ์ หลาบมาลา	ที่ปรึกษากลุ่มงานรายงานการการศึกษา
นางศรีน้อย โปวาทอง	ที่ปรึกษาด้านต่างประเทศ
นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา

ผู้วิจัย

ร.ท.หญิง วันทนีย์ ไทยเที่ยง

คณะผู้จัดสัมมนา

กลุ่มงานรายงานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้สรุปการสัมมนา

ร.ท.หญิง วันทนีย์ ไทยเที่ยง
นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ

...เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช่หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป...